

Begroting 2022

Inhoud

Inleiding	3	2.5 Paragraaf bedrijfsvoering	63
De samenleving centraal	3	2.6 Paragraaf verbonden partijen	68
Maatschappelijke opgaven.....	3	2.7 Paragraaf grondbeleid 2022	90
Leeswijzer	12	3. Financiële begroting	94
1. Programma's	14	3.1 Geprognostiseerde balans	94
1.1 Wonen en leven in Molenlanden	14	3.2 Overzicht van baten en lasten	95
1.2 Verkeer en vervoer in Molenlanden	20	3.3 Verschillen tussen de begroting 2022 en 2021	97
1.3 Samenleven in Molenlanden	22	3.4 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten.....	99
1.4 Beter omgaan met ons gebied.....	28	3.5 Mutaties algemene reserve.....	99
1.5 Werken en recreëren in Molenlanden	32	3.6 Grondslagen waarop ramingen zijn gebaseerd	101
1.6 Dichtbij Molenlanden	38	3.7 Overzicht van baten en lasten per taakveld	103
1.7 Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien	42	3.8 Incidentele baten en lasten.....	105
1.8 Overhead.....	44	3.9 Stand en verloop van reserves en voorzieningen	106
2. Paragrafen	46	3.10 Investerings	108
2.1 Paragraaf lokale heffingen	46	3.11 Emu-saldo	118
2.2 Paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing	50	4. Bijlagen	119
2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.....	56	4.1 Overzicht Programma's met taakvelden	119
2.4 Paragraaf financiering.....	62	4.2 Uitgangspunten aanwending Algemene Reserve	120

Inleiding

Voor u ligt de programmabegroting 2022-2025 van de gemeente Molenlanden. De beleidsopgaven zoals deze in de Kadernota 2022 door uw Raad zijn vastgesteld zijn hierin uitgewerkt. De coronacrisis heeft impact gehad in onze gemeente. Tegenslag voelen we op economisch, maatschappelijk en sociaal gebied. 2022 staat in teken van herstel. 2022 is ook het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen waardoor bestuurlijke prioriteiten kunnen wijzigen. In deze context is de begroting opgesteld. Een begroting waarin we met aandacht voor de menselijke maat Molenlanden doorontwikkelen en we terughoudend zijn met nieuw beleid.

De samenleving centraal

In de coronaperiode hebben inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen veel steun gehad aan elkaar, de kerk en ons als overheid. De gevolgen van de coronacrisis voor het komend begrotingsjaar zijn nog onzeker, maar we pakken dat op z'n Molenlands samen op. We hebben met elkaar in verschillende trajecten verkend wat er nodig is om met aandacht voor de menselijke maat Molenlanden door te ontwikkelen. Dit vindt zijn weerslag in het Samenlevingsprogramma, deze begroting, maar bovenal in de vorm van maatwerk. Herstel en doorontwikkeling langs de lijn waar de energie zit in onze samenleving, denk hierbij aan de initiatieven op allerlei terreinen in onze dorpen en vestingstad die hun vertaling hebben gekregen in de dorps- en stadskaarten uit het Samenlevingsprogramma. We blijven ook inzetten op thema's zoals economie en recreatie (uitvoering Toeristische agenda Molenlanden en stimuleren ondernemerschap), leefbaarheidsvraagstukken zoals ontwerp en beheer van onze openbare ruimte, meedoen en wonen én

hebben onverminderde aandacht voor de (sociale) veiligheid van onze inwoners.

Maatschappelijke opgaven

Bij alle maatschappelijke opgaven houden we het eigen karakter en onze eigen behoeften als individu, dorp en stad in het oog en tegelijk trekken we samen op. We gaan uit van deze kracht en van de natuurlijke waarden die al in het gebied aanwezig zijn, zoals de landschappelijke kwaliteit van ons open landschap. We streven naar een balans tussen de behoeften die er zijn en de kwaliteit die ons gebied kent; ofwel een optimale leefbaarheid. Vanuit dit vertrekpunt verdienen een aantal onderwerpen in 2022 extra aandacht:

- Ruimte bieden aan de realisatie van betaalbare woningen staat ook in 2022 bovenaan in de prioriteitenlijst. We gaan door met de woningbouwversnelling en passen onze procedures aan om deze efficiënter te kunnen doorlopen.
- De behoefte aan (jeugd)zorg neemt toe en is vertaald in deze begroting door in de breedte in te zetten op 'kunnen meedoen'. Tegelijk staat de betaalbaarheid hiervan meer onder druk en is er meerjarig onduidelijkheid over de rijksbijdrage hiervoor.
- Om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers waar te kunnen maken is vooral capaciteit en kwaliteit een speerpunt voor de organisatie. In deze begroting is in lijn met de Kadernota het onderzoek van de benchmark verwerkt in de salarisbegroting. Daarmee wordt ingezet op het binden van eigen mensen en minder afhankelijkheid van inhuur op inspanningen die een structureel karakter hebben. En tegelijkertijd de flexibele schil te behouden voor specialisme en het opvangen van tijdelijk meerwerk.

Eerder in de Kadernota genoemde ontwikkelingen zoals de invoering van de Omgevingswet, het beheer van de buitenruimte, de energie- en afvaltransitie, de veenweidestrategie en de Green Deal zullen vanzelfsprekend ook ruimschoots aandacht krijgen in 2022.

Het financieel perspectief is positief

De opgestelde begroting 2022 sluit met een positief saldo van € 423.837. Ook het meerjarenperspectief is positief. Deze begrotingsuitkomst is gebaseerd op de Kadernota, nadere uitwerking hiervan en actuele ontwikkelingen zoals de uitkomst van de septembercirculaire.

Dit positieve saldo wordt sterk beïnvloed door een grote toename van de rijksuitkeringen. Zo is extra geld beschikbaar heeft gesteld voor

de tekorten in de Jeugdzorg, daar waar bij het opstellen van de Kadernota 2022 nog met een stelpost is gewerkt. Daarnaast was de uitkomst van de septembercirculaire in grote mate positief, ook meerjarig, door de toename van het accres.

Matigen woonlasten

De lokale lastendruk voor een gemiddeld huishouden ontwikkelt zich in Molenlanden voor een meerpersoonshuishouden als volgt:

Woonlasten		
	2021	2022
Afvalstoffenheffing	336	340
Rioolheffing eigenaar	92	95
Rioolheffing gebruiker	134	138
OZB eigenaar	301	306
Compensatie	-50	-50
Totaal	813	829

De gemiddelde woonlastenstijging komt hierdoor voor 2022 uit op 2%. Om de stijging van de lasten te beperken, wordt ook voor 2022 een tegemoetkoming van € 50 per huishouden toegekend. Deze lasten komen ten laste van de Algemene Reserve.

Molenlanden kent een sterke reservepositie

De reservepositie van Molenlanden is onverminderd sterk. Deze reserves proberen we zoveel mogelijk voor de inwoners te laten werken. Daar waar nodig zetten we de reserve in om de exploitatie te ontlasten.

Onze weerstandsratio, de omvang van onze weerstandscapaciteit afgezet tegen het totaal van de ingeschatte risico's, komt uit op 7,1. Dit betekent dat we ruimschoots voldoende middelen hebben om in eerste instantie onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen. Meerjarige nadelige effecten moeten we echter opvangen in de

begroting of dekken uit de algemene reserve. Zo zijn de financiële effecten van een aantal eerder genomen besluiten nog niet of niet volledig in deze planperiode zichtbaar. Dit geldt bijvoorbeeld voor de investeringen die voortvloeien uit het Integraal HuisvestingsPlan, het accommodatiebeleid, gedeeltelijk de beheerplannen en de energietransitie/klimaatadaptatie.

Ontwikkelingen na de Kadernota

Na vaststelling van de Kadernota 2022 zijn interne en externe ontwikkelingen van invloed geweest op de uitkomst van de begroting. In de volgende tabel wordt het verschil zichtbaar:

Bedragen x € 1.000	Saldo 2022	Saldo 2023	Saldo 2024	Saldo 2025
Stand Kadernota	-1020	-733	-805	-546
Mutaties na kadernota				
Salariskosten	-497	-232	-247	-247
Mutaties jeugdhulp	1203	-233	-585	-748
Stelposten voor inflatie/loonkosten	397	339	133	-57
Automatisering	-116	-116	-116	-116
Informatiebeveiligingsplan 2022	-144	0	0	0
Pilot project dataplatform	-249	0	0	0
Extra inhuur omgevingsvergunningen	-400	0	0	0
Hogere leges omgevingsvergunningen	400	0	0	0
Extra inhuur team omgeving	-550	0	0	0
Opbrengst parkeergelden/pacht transferium Westrand Nieuw-Lekkerland m.i.v. 2023	0	175	175	175
Afschrijvingen (exclusief beheerplannen BBR)	305	55	-161	-17
Beheerplannen	46	103	171	132
Onroerend zaak belasting	26	12	-3	125
Afval	121	121	142	142
Implementatie afvalbeleidsplan	-397	-47	0	0
Implementatie afvalbeleidsplan ten laste van algemene reserve	397	47	0	0
Avres	-109	-109	-109	-109

Mutatie voorziening riolering	31	-236	-41	-298
Extra bijdrage omgevingsdienst	-100	-100	-100	-100
Septembercirculaire	2250	1957	1960	1895
Diverse incidentele lasten tlv algemene reserve gebracht	249	178	82	0
Dienstverlening	0	180	300	300
Kleinere verschillen	-577	-521	-332	-521
Diverse incidentele lasten tlv exploitatie gebracht	-841	-613	-122	0
Totaal mutaties na kadernota	1445	960	1147	556
Stand begroting	424	226	340	10

Salariskosten

De salariskosten stijgen als gevolg van uitbreiding van formatie, hogere toelagen en toepassing van berekeningen op basis van het maximum van de salarisschalen in plaats van berekeningen op basis van de werkelijke salarissen.

Mutaties jeugdhulp

In de Kadernota was een stelpost opgenomen ter dekking van de extra kosten in de Jeugdhulp. Inmiddels heeft het Kabinet extra geld beschikbaar gesteld voor de tekorten in de Jeugdhulp. Deze middelen zijn voor 2022 geheel ingeboekt wat resulteert in een overschot. Vanaf 2023 zijn de extra middelen lager. Op advies van de toezichthouder is rekening gehouden met 75% van deze middelen vanaf 2023 omdat continuering van deze extra rijksbijdrage nog niet geheel zeker is. Een andere mutatie is de verlaging van de opbrengstprognose van het lokale plan 'Onze Kinderen nabij'.

Stelposten voor inflatie/loonkosten

Middels een stelpost wordt rekening gehouden met een stijging van loonkosten en prijzen. In de meerjarenraming 2022 t/m 2025 is nu, op basis van de septembercirculaire 2021, rekening gehouden met een loonkostenstijging van resp. 2,5%, 2,3%, 2,1% en 2,4%. Voor

stijging van prijzen is uitgegaan van een jaarlijkse toename met 1,5%. De inflatiecorrectie die is toegepast op basis van de nieuwe beheerplannen buitenruimte is met deze stelpost verrekend.

Automatisering

In het ICT Beheer zijn enkele aanpassingen noodzakelijk. Als gevolg van meer gebruikers nemen de licentiekosten toe van onder meer (Office, Azure, Topdesk etc.). Daarnaast is ook sprake van uitbreiding met nieuwe applicaties die kostenverhogend zijn (tool interne controle, iNzicht, Gesprekscyclus, Crisisorganisatie, stembureaumanager en Back-up omgeving).

Informatiebeveiligingsplan 2022

Op basis van het recent verrichtte Cybersecurity Assessment voor prioritering van de werkzaamheden in het operationeel meerjarig informatiebeveiligingsplan gaan we in 2022 aan de alg met:

- Implementeren van de conclusies uit het Cyber Assessment zoals uitgevoerd op de gemeentelijke informatievoorziening.
- Operationaliseren van de informatiebeveiligingsmaatregelen zoals beschreven in het vastgestelde tactisch informatiebeveiligingsbeleid waarmee uitvoering wordt gegeven aan de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO).

De hiermee samenhangende kosten voor 2022 worden geraamd op € 144.000.

Pilot project dataplatform

Dit budget van € 249.000 gebruiken we voor de realisatie van het fundament van een digitaal platform en de eerste stappen voor het ontsluiten van stuur- en managementinformatie.

Realisatie van een digitaal platform met stuur- en managementinformatie en daarmee werken op basis van tijdige, juiste en volledige informatie is onontbeerlijk in een samenleving welke steeds meer datagedreven wordt.

Extra inhuur en leges omgevingsvergunningen

De tijdelijke extra inzet van ingehuurd personeel in 2022 wordt gedekt door de verwachting van een hogere opbrengst van de leges voor de omgevingsvergunningen zoals we zien in 2021 en voorgaande jaren. Op basis van behoedzaam ramen zijn deze ramen plausibel.

Extra inhuur team omgeving

Binnen het team Omgeving is de werkdruk al een tijd hoog en is het moeilijk om nieuwe mensen aan te nemen vanwege krapte op de arbeidsmarkt. Door de komst van de Omgevingswet willen we ook maximale flexibiliteit betrachten om straks na implementatie van deze wet snel te kunnen inzetten op de juiste formatie-omvang.

Opbrengst parkeergelden/pacht transferium Westrand Nieuw-Lekkerland m.i.v. 2023

In de meerjarenraming is rekening gehouden met een ingebruikname van het transferium in de loop van 2022. De opbrengst aan parkeergelden is ook m.i.v. 2023 in de meerjarenraming verwerkt (mede ter dekking van de afschrijvingslasten van de betreffende investering)

Afschrijvingen

Over het algemeen is van belang dat de afschrijvingslasten zijn beïnvloed door de harmonisatie van de afschrijvingstermijnen (was in de vorige begroting nog niet verwerkt) en de wijziging van de afschrijvingstermijn voor wegen (was 25, is nu 30 jaar).

Daarnaast is rekening gehouden met het actuele investeringsniveau (zie ook onderdeel 3.7 van de financiële begroting).

Beheerplannen

Dit is het netto-effect van de uitwerking en dekking van de nieuwe beheerplannen voor exploitatielasten en investeringen ten opzichte van de kadernota en dat geeft per saldo voor alle jaren een positief

beeld. Met de kanttkening dat €10 mln. wordt toegevoegd aan de kapitaallastenreserve wegen.

Dekking investeringslasten integraal beheerplan buitenruimte

In de raadsvergadering van 29 juni jl. heeft uw raad de kaders vastgesteld voor het integraal beheerplan buitenruimte. Daarin werd aangegeven dat bij de begroting de dekking zou worden voorgesteld. De opties bestonden toen naast een toegroei van het exploitatiebudget, zoals in de kadernota was opgenomen, ook een onttrekking te doen uit de algemene reserve en te storten in de bestemmingsreserve dekking kapitaallasten wegen. Het betreft ca. de helft van de extra lasten en heeft een omvang van € 10mln. De reden hiervoor is dat anders een groot deel van de extra lasten na de planperiode moet worden opgebracht. Vanuit het beginsel van een solide financieel beleid past het om nu al een deel van de benodigde middelen hiervoor opzij te zetten. Het niveau van de algemene reserve laat dit ook toe.

Onroerende zaak belasting

De opbrengst onroerende zaakbelastingen is aangepast aan de voor 2022 geraamde inflatiecorrectie van 1,5% (was in vorige meerjarenraming nog 1,7%). De tot en met 2021 gerealiseerde areaaluitbreiding heeft tot een meeropbrengst geleid.

Afval

Conform het raadsbesluit van 1 juni 2021 zijn de meerkosten voor afvalinzameling en -verwerking in relatie tot de afvalstoffenheffing geëgaliseerd ten laste van de egalisatievoorziening. Hiervoor is de egalisatievoorziening tot een bedrag van € 2 miljoen gevoed vanuit de algemene reserve. De opbrengst afvalstoffenheffing is alleen verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%.

Implementatie afvalbeleidsplan

Bij het vaststellen van het nieuwe afvalbeleidsplan is besloten om de extra lasten voor de implementatie niet te verwerken in de heffing, maar uit de algemene reserve te betalen.

Avres

Deze mutatie heeft grotendeels betrekking op de hogere uitgaven rondom de bijzondere bijstand. In 2021 lopen deze al op en dit is ook de verwachting voor 2022. Daarnaast zijn er kleine voordelen ten aanzien van de bedrijfsvoering en de BTW.

Mutatie voorziening riolering

In het vastgestelde Gemeentelijk RioleringsPlan is aangegeven dat de rioolheffing jaarlijks, trendmatig stijgt met 3%. Middels een egalisatie van de meerkosten met de voorziening Riolerings wordt een 100%-kostendekking gerealiseerd. De verrekening met de voorziening wordt (ook) beïnvloed door de BTW-aspecten in relatie tot de geplande rioolinvesteringen.

Extra bijdrage Omgevingsdienst ZHZ

Door achterstanden, wetgeving en andere oorzaken is de bijdrage aan de Omgevingsdienst hoger dan in de ontwerpbegroting was opgenomen.

Septembercirculaire

De uitkomst van de septembercirculaire is positief. Dit komt met name door het accres omdat het Rijk in de meerjarenbegroting veel geld beschikbaar stelt voor onder andere klimaat, zorg en loonstijgingen. Dit werkt door in het gemeentefonds.

Diverse incidentele lasten tlv van de exploitatie ipv de Algemene Reserve

Zoals ook in de Kadernota is aangegeven worden verschillende incidentele lasten gedekt door een uitname uit de algemene reserve. In eerdere begrotingen is de keuze gemaakt om incidentele kosten zoveel mogelijk te dekken uit de algemene reserve en zo de exploitatie te ontlasten. Mede als gevolg van het effect van de septembercirculaire zijn een aantal incidentele lasten alsnog ten laste van de exploitatie gebracht, zodat de Algemene Reserve niet onnodig wordt aangesproken.

Dienstverlening

Als gevolg van de Coronamaatregelen is de afgelopen anderhalf jaar de dienstverlening vanuit burgerzaken verzorgd vanuit twee servicepunten. De ervaring hiermee is boven verwachting positief. Er zijn niet alleen meer handelingen verricht, maar deze zijn ook in kortere tijd verricht doordat de medewerkers daadwerkelijk vanuit een front en backoffice zijn gaan werken. Dit is positief ervaren door inwoners voorgesteld wordt om deze situatie na corona te handhaven en de snelheid en kwaliteit van onze dienstverlening het komend jaar verder te optimaliseren. Op basis van een eerste inschatting wordt een besparing verwacht op huur, schoonmaak, beveiliging en externe inhuur.

Wat gaan we in 2022 doen?

In 3 pagina's staat samengevat wat we in 2022 doen.
Alle activiteiten staan in de begroting 2022.

1 Wonen en leven in Molenlanden € 24,3 miljoen

- Versnellen woningbouw
- Instellen van het Vereveningsfonds Sociale Woningbouw
- Implementeren omgevingswet
- Beheren en herinrichten van onze buitenruimte op basis van het geactualiseerde en geharmoniseerde integraal beheerplan Buitenruimte
- Intensiveren zorg & veiligheid

2 Verkeer en vervoer in Molenlanden € 7 miljoen

- Verbeteren ketenmobiliteit
- Mobiliteitsplan Molenlanden
- In gebruik nemen van de vernieuwde veerhalte in Nieuw-Lekkerland

3 Samenleven in Molenlanden € 42,5 miljoen

- Uitvoeren van de actiepunten uit het Sport- en Preventieakkoord Molenlanden waaronder het lanceren van het platform Samen Actief in Molenlanden
- Uitvoeren plan jeugdhulp 'Onze kinderen nabij'
- Meer inwoners beschikken over voldoende basisvaardigheden door het terugdringen van laaggeletterdheid.
- Doorontwikkelen van het Steunpunt mantelzorg en extra aandacht voor werkende en jonge mantelzorgers
- Snellere en betere inburgering voor mensen met een migratieachtergrond
- Uitvoeren van het actieplan eenzaamheid
- Uitvoeren inclusieagenda

4 Beter omgaan met ons gebied € 12,8 miljoen

- We onderzoeken de mogelijkheid om te komen tot een Green Deal voor ons gebied
- Verduurzamen bestaande woningvoorraad/ gebouwen
- Vermindering van niet herbruikbaar afval
- Opstellen van een uitvoeringsprogramma duurzaamheid.
- Uitvoeren projectpilot drukdrainage
- Ontwikkelen Alblasserwaard-Vijfheerenlanden Landschap van de Toekomst

5 Werken en recreëren in Molenlanden

€ 3 miljoen

- Werken aan een passend en toekomstbestendig aanbod aan bedrijventerreinen in Molenlanden
- Ontwikkelen van een Veenweidestrategie
- Monitoren impact Corona op lokale economie
- Verbeteren toeristische informatievoorziening, bebording en bewegwijzering in samenwerking met ANWB, Den Hâneker en andere stakeholders
- Inzet van het Werelderfgoed Kinderdijk als motor voor het herstel van de toeristische sector in de Alblasserwaard

6 Dichtbij Molenlanden

€ 3,7 miljoen

- Meer gemak door digitaal aanvragen van producten: verbeteren van de webformulieren
- Doorontwikkeling dienstverlening via de servicepunten
- Inzetten op goede regionale samenwerking
- Het Samenlevingsprogramma en het dorps- en stadsgericht werken in- en extern doorontwikkelen.

Bedrijfsvoering

€ 14 miljoen

Aantal medewerkers dat zich inzet voor Molenlanden per 1000 inwoners (bezetting)	6
Kosten van de inzet van de organisatie per inwoner	€ 484
% externe inhuur van het totale bedrag dat aan personeel wordt besteed	9,9%
% overhead ten opzichte van de totale lasten	13%

Woonlasten

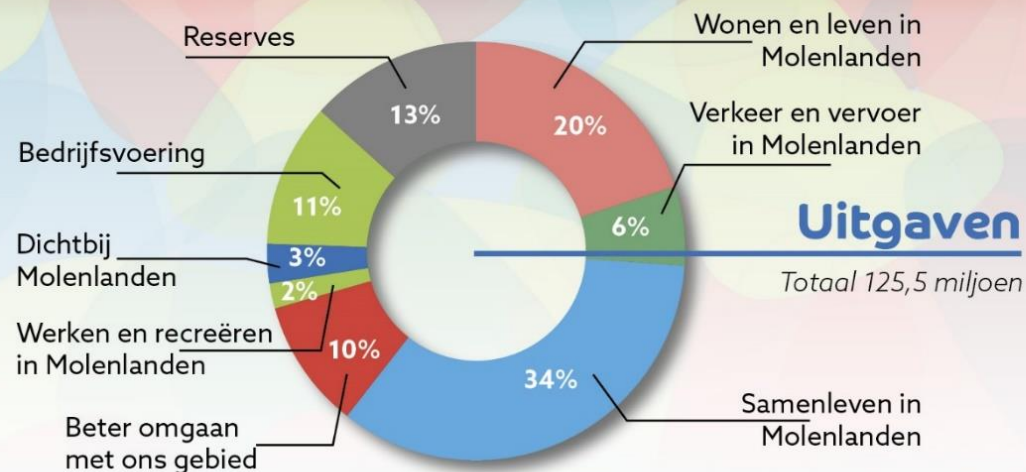
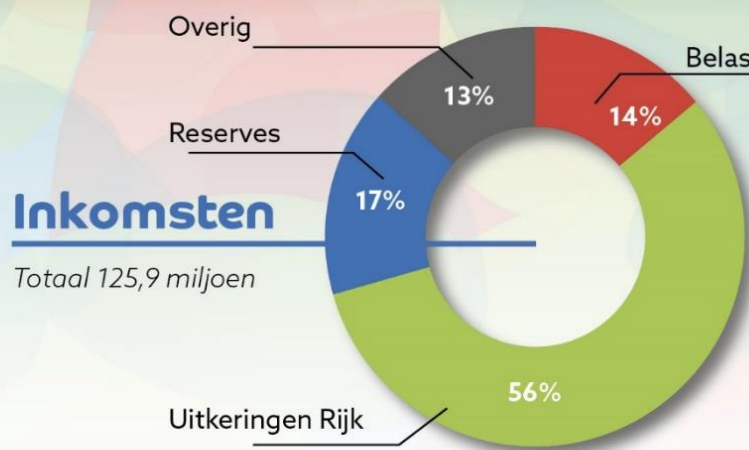
Meerpersoonshuishouden

De lokale lasten nemen in Molenlanden in 2022 iets toe. De woonlasten stijgen door de inflatiecorrectie. Een meerpersoonshuishouden in een eigen woning met een gemiddelde waarde betaalt in 2022 € 829 aan gemeentelijke belastingen. Dit is een stijging van 2%. De woonlastenstijging wordt verzacht door een tegemoetkoming van € 50,- per huishouden.

OZB Gemiddelde woning	€ 306
Rioolheffing Gemiddelde woning	€ 232
Afvalstoffenheffing Meerpersoonshuishouden	€ 341
Tegemoetkoming	-€ 50
Totale woonlasten	€ 829

Inkomsten en uitgaven

Per programma is aangegeven waar de accenten van het beleid liggen. Hier ziet u hoe het geld over de programma's verdeeld is en waar de gemeente haar inkomsten uit krijgt.

Molenlanden in cijfers

Molenlanden bestaat uit 20 kernen met een totale oppervlakte van 19.159 ha. Deze cijfers geven u een inzicht waar de investeringen onder meer naar toe gaan.

± 118 hectare te onderhouden groen en ± 13.420 bomen

± 311.350 m² te onderhouden wateroppervlakte, 28.400 meter gemeentelijke oeverbeschermingen en ± 12.400 meter natuurlijke oevers

290 grote civieltechnische kunstwerken, waaronder 197 bruggen, 35 duikerbruggen en ± 4.620 meter kleine duikers

69 gebouwen, waaronder gemeentewerven, peuterspeelzalen, kerktorens en gymzalen. Verder ± 27 objecten in tijdelijk bezit.

10.272 verlichtingsobjecten

6.050 borden, ± 418 schrikhekken, 4.500 palen, ± 563 (picknick)banken en 501 afvalbakken

25 begraafplaatsen met ± 28.900 m² verhardingen

132 speelplaatsen, ± 650 speel- en sporttoestellen

1.100 meter hekwerken

22 openbare kunstobjecten

431 km te beheren riolering, 1.643 pompunits, 39 km persleidingen, 81 hoofdgemalen, 16 bergbezinkvoorzieningen en ruim 14.000 kolken

± 175 km verhardingen in beheer, totaal oppervlak 1.539.600 m²

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven we een korte toelichting op de samenstelling van de programmabegroting.

De begroting is opgebouwd uit programma's en paragrafen

De programma's geven informatie per 'beleidsveld'. De paragrafen geven informatie over de gemeente in zijn geheel en geven dwarsdoorsneden door de programma's heen

De programma's zijn:

1. Wonen en leven in Molenlanden;
2. Verkeer en vervoer in Molenlanden;
3. Samenleven in Molenlanden;
4. Beter omgaan met ons gebied;
5. Werken en recreëren in Molenlanden;
6. Dichtbij Molenlanden.

Per programma is dezelfde opbouw gekozen

Per programma is omschreven wat de Molenlandse missie is, de overkoepelende programmadoelstelling, en wat relevante ontwikkelingen zijn. Daarbij geven we een korte beschrijving van de context, de achtergronden en de actuele ontwikkelingen binnen het programma.

Dit is uitgewerkt in:

- *Wat willen we bereiken*

We geven aan welk maatschappelijk effect (of algemene beleidsdoelstelling) wij met het programma willen bereiken. Ten opzichte van de vorige begroting is een belangrijke kwaliteitsverbetering doorgevoerd in afstemming met de auditcommissie.

- *Wat gaan we ervoor doen*

We benoemen de specifieke inspanningen die we in het begrotingsjaar gaan leveren, die bijdragen aan de doelstellingen. Deze hebben we zo geformuleerd dat de raad kan controleren, tussentijds of via het jaarverslag, of het college de afgesproken prestaties realiseert.

- *Wat mag het kosten*

We geven aan wat het benodigde budget is met de belangrijkste mutaties ten opzichte van de vorige begroting zoals de effecten van gewijzigd of nieuw beleid.

Ook wordt vermeld:

- Het netwerk dat bij de uitvoering van het programma wordt betrokken.
- Welke effect- en prestatie-indicatoren relevant zijn.

We leiden ons succes af van indicatoren

Dit doen we aan de hand van landelijke, verplichte BBV indicatoren. Deze zijn meestal afkomstig uit landelijke databases bijvoorbeeld CBS, waarstaatjegemeente.nl.

Daarnaast zijn specifieke 'Molenlandse' indicatoren vermeld. Deze geven, net als de landelijke indicatoren, een beeld van de gerealiseerde en beoogde prestaties en effecten. Niet alle indicatoren worden jaarlijks gemeten en/of zijn deze nog in ontwikkeling waardoor niet alle actuele informatie beschikbaar is. We blijven werken aan de meetbaarheid van de impact die we in de samenleving willen bereiken, zodat we beter kunnen bepalen of ons beleid het gewenste effect heeft.

Naast de programma's in het programmaplan worden de berekening van de overhead en de algemene dekkingsmiddelen aangegeven. Algemene dekkingsmiddelen zijn de financiële middelen die niet specifiek aan een bepaald programma kunnen worden toegewezen.

Er is ook een financieel deel van de begroting

In het financieel deel van de begroting zijn vooral de verplichte financiële overzichten opgenomen, zoals het overzicht van baten en lasten, de geprognoseerde balans en een overzicht van de reserves en voorzieningen.

U vindt apart de taakveldenraming

De taakvelden zijn de vertaling van de bestuurlijke doelen naar de ambtelijke uitvoering en behoren tot het domein van het college. Daarom worden deze in de programmabegroting niet uitgewerkt, maar alleen genoemd om het verband tussen programma's en taakvelden zichtbaar te maken.

1. Programma's

1.1 Wonen en leven in Molenlanden

Missie

We zetten in op een optimale leefomgeving waar mensen graag (willen) wonen, verblijven, samenleven en zich veilig voelen.

Ontwikkelingen

Wonen

Het thema 'Wonen' is een van de prioriteiten voor onze inwoners en het gemeentebestuur. We willen zo snel mogelijk passende woningen realiseren zoals beschreven in de Woonvisie Molenlanden 2020 - 2024.

Een belangrijke factor voor de toekomstige woningbehoefte is de huishoudensontwikkeling. Het aantal huishoudens in Molenlanden neemt de komende jaren toe. De verwachting is dat het aantal jonge huishoudens (18 tot 29 jaar) afneemt en dat het aantal oudere huishoudens (65 jaar en ouder) toeneemt. Het aantal huishoudens van 75 jaar en ouder neemt zelfs sterk toe. Dit zijn overwegend kleinere huishoudens.

Om de huishoudensgroei op te vangen, is de komende jaren nieuwbouw nodig. Die nieuwbouw moet geschikt zijn voor het stijgende aantal 1- en 2-persoonshuishoudens. Een groot deel van deze huishoudens is ouderen voor hen is het belangrijk dat de woningen levensloopgeschikt zijn, zodat inwoners niet hoeven te verhuizen als zij behoefte krijgen aan zorg of ondersteuning. Voor de jongere huishoudens is het belangrijk dat er voldoende betaalbare woningen zijn. Versnelling van woningbouw is noodzakelijk in deze woningmarkt.

Naast nieuwbouw is het ook van belang dat we de kwaliteit van onze bestaande woningvoorraad op peil houden. Daarbij gaat het onder andere om het verduurzamen en aanpassen van woningen. Inwoners met een zorgvraag kunnen zo langer zelfstandig wonen.

Naast bovengenoemde ontwikkelingen is er aandacht voor specifieke doelgroepen, zoals arbeidsmigranten, een toenemende stroom statushouders en diverse kwetsbare doelgroepen.

Buitenruimte

De buitenruimte binnen onze dorpen en stad herbergt vele functies. De belangen om deze functies voldoende ruimte te geven, worden steeds groter. Dit omdat actuele thema's als duurzaamheid, verhogen van biodiversiteit en klimaatadaptatie vragen om een andere kijk op inrichting en beheer van de buitenruimte. Bij herinrichtingen ontstaat vaak een spanningsveld. Enerzijds door een mismatch in benodigde en beschikbare ruimte. Anderzijds door behoeften vanuit onze inwoners (denk aan groen versus parkeren voor de deur). Ook bij uitbreidingslocaties is het zoeken naar een balans tussen uitgeefbare grond voor woningbouw en het creëren van een goed functionerende buitenruimte. Hierbij gaat het niet alleen om ruimteclaims, maar ook om beschikbare capaciteit (van bijvoorbeeld wegen en riolering). We zoeken binnen de genoemde spanningsvelden naar innovatieve oplossingen. Niet alleen om de buitenruimte toekomstbestendig te maken, maar vooral ook om deze leefbaar en aantrekkelijk te blijven inrichten en beheren.

Veiligheid

Molenlanden is een relatief veilige gemeente. Dit willen wij zo houden, en waar mogelijk verbeteren. Dat vraagt veel inzet. Het streven is dat inwoners in Molenlanden zich veilig voelen op straat, bij de sportvereniging, op school en zeker ook thuis. Het gemeentelijk veiligheidsterrein omvat een reeks van

veiligheidsonderwerpen. Dit varieert van woonoverlast en jeugdcriminaliteit tot personen met verward gedrag, ondermijning, drugsbestrijding en crisisbeheersing. Voor deze onderwerpen wordt er steeds meer van de gemeente gevraagd. Op het gebied van crisisbeheersing werkt de gemeente Molenlanden nauw samen met de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid.

We zien de volgende (maatschappelijke) ontwikkelingen:

- De coronacrisis

Invloed op uitvoering werkzaamheden:

De uitvoering van taken ter bestrijding van de coronacrisis heeft in 2020 en 2021 veel inzet en capaciteit gevraagd binnen het team openbare orde en veiligheid. Een aantal aanvankelijk geplande taken zijn hierdoor niet, dan wel beperkt, uitgevoerd. Naar verwachting is er in 2022 meer ruimte om reguliere taken op te pakken.

Invloed op inwoners:

Naar verwachting heeft de coronacrisis ook op een deel van de inwoners grote langdurige (en mogelijk blijvende) invloed. Dat is ook merkbaar op veiligheidsgebied. We constateerden al een stijging van meldingen over personen met verward gedrag, huiselijk geweld en jeugdoverlast. Samenwerking tussen de gebieden Zorg & Veiligheid wordt mede hierdoor steeds belangrijker.

- Toename van gemeentelijke taken op veiligheidsgebied.

Er is sprake van een intensivering en uitbreiding van gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op veiligheidsgebied. Onder meer op het gebied van bestrijding van ondermijnende vormen van criminaliteit.

- Overlast door jongeren
Inwoners melden meer overlast door jongeren, ondanks inspanningen van de afgelopen jaren om overlast terug te dringen. Het gaat daarbij wel om een (klein) aantal hotspots, die voor veel meldingen zorgen. Overlast door jongeren is van grote invloed op een buurt.

Wonen

Wat willen we bereiken?

Voorzien in de eigen woonbehoefte, zoals beschreven in de Woonvisie Molenlanden 2020 - 2024. (A.1).

Om beter aan te sluiten op de vraag ligt het accent op betaalbare woningen voor starters en jonge doorstromers en kleinere woningen

voor oudere huishoudens. Daarbij houden we rekening met de kwaliteiten van ons gebied.

Wat gaan we ervoor doen?

- Op peil brengen van het woningaanbod met de bouw van 1.460 woningen in de periode 2020-2029.
- Onderzoek doen naar de combinatie van wonen en zorg. Dit moet leiden tot een Woonzorgvisie in het tweede kwartaal van 2022.

Toelichting: In deze Woonzorgvisie wordt de behoefte naar zorg voor de komende 20 jaar onderzocht. Verder wordt ingegaan op de benodigde concrete acties om te voldoen aan die behoefte. Hierbij wordt ook gekeken naar passende, innovatieve, woonvormen (A.1)

- Instellen van het Vereveningsfonds Sociale Woningbouw (A.1).

Toelichting: In de woonvisie is opgenomen dat bij nieuwbouwprojecten van minstens 10 woningen minimaal 40% in het sociale segment (met als richtlijn minimaal 40% huur volgens het nu gekozen scenario voor de sociale huur) wordt gerealiseerd. Dit wordt met ontwikkelende partijen vastgelegd. Voor gevallen dat dit niet haalbaar is, stellen we een Vereveningsfonds Sociale Woningbouw in. Initiatiefnemers die niet kunnen voldoen aan de eis storten een bijdrage in het fonds. Hiermee heeft de gemeente de mogelijkheid om een financiële bijdrage te leveren aan woningbouwplannen die niet financieel sluitend te maken zijn, als aan de hierboven genoemde eis moet worden voldaan. De basis voor het fonds ligt, naast de woonvisie, in de nota Grondbeleid. De voorwaarden voor het fonds worden nader bepaald in een voorstel dat volgt in de eerste helft van 2022.

- Meerjarige afspraken maken met wooncorporaties en huurdersorganisaties over hun bijdrage aan het gemeentelijk woonbeleid. Dit in vervolg op de prestatieafspraken in 2021.

Toelichting: De prestatieafspraken richten zich op het betaalbaar en beschikbaar houden van woningen in de sociale huursector, verduurzaming en leefbaarheid.

- Versnellen van de woningbouw.

Toelichting: er is een programmacoördinator Versnelling aangesteld met als functie het actief aanjagen van projecten, zowel gemeentelijk als particulier. Met de provincie wordt intensief samengewerkt om de woningbouw te versnellen. Bijzondere woonvormen worden meegewogen in de versnelling, de evaluatie van de pilot tiny en small houses zal eind 2021 plaats vinden. Binnen het programma Versnelling Woningbouw zit de grootste uitdaging in het realiseren van de plannen om 1.460 woningen te realiseren (basis: Woonvisie) waaraan dringend behoefte is in de periode tot 2030. Op dit moment hebben we plancapaciteit voor 1.803 woningen. De inspanningen richten zich erop om deze plannen tot uitvoering te brengen. In 2020 voegden we 152 nieuwe woningen toe. In het eerste half jaar van 2021 waren dit er 146.

- Huisvesting statushouders: er wordt onderzoek gedaan naar opvang van vluchtelingen en huisvesting voor statushouders in eventuele bijzondere woonvormen.
- Urgenten: er wordt een nieuwe Urgentieverordening vastgesteld en een contingent regeling ingesteld voor urgenten vanuit een beschermd wonen vorm.

- Uitvoering beleidsnotitie Huisvesting arbeidsmigranten: er wordt uitvoering gegeven aan de beleidsnotitie Huisvesting arbeidsmigranten.

Netwerk

Inwoners, ontwikkelaars, woningcorporaties, huurdersverenigingen, regiogemeenten, provincie, Waterschap Rivierenland.

Ruimtelijke inrichting omgeving

Wat willen we bereiken?

- Behoud en waar mogelijk verbetering van het karakteristieke landschap en de kwaliteit van de (lint)bebouwing van onze gemeente, met ruimte voor nieuwe initiatieven die passend zijn in het gebied (B.1)
- Integraal, slagvaardig en participatief invulling geven aan de ruimtelijke inrichting van ons gebied (B.2)

Wat gaan we ervoor doen?

- Implementeren van de Omgevingswet. (B.1)
- Aanpakken Illegale dubbele bewoning (B.1).

Toelichting: Dit wordt gedaan door van illegale gevallen te beoordelen of ze gelegaliseerd kunnen worden of niet. Op basis van geldend beleid wordt hiervoor een beoordelingskader opgesteld. Wanneer legalisering niet wenselijk is, wordt handhavend opgetreden.

- Opstellen van een plan van aanpak voor het vervolg van het proces Omgevingswet na de invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022.

Toelichting: Dan is er meer inzicht welke stappen er nog gezet moeten worden om volledig Omgevingswet-proof te werken. Het gaat dan bijvoorbeeld om het afronden van de

Omgevingsvisie, het opstarten van het maken van het gebiedsdekkende omgevingsplan en de verdere vertaling van de bestuurlijke ambities in onze organisatie.

De implementatie van de Omgevingswet is uitgesteld. De nieuwe datum is 1 juli 2022. Zoals vermeld in de raadsinformatiebrieven van 20 juli 2021 houden we de programmaplaning tegen het licht en scherpen we de planning van de projecten aan (B.2).

Netwerk

Inwoners, professionele partijen, Omgevingsdienst Zuid-Holland - Zuid, dienst Gezondheid en Jeugd, Veiligheidsregio, provincie, waterschap, omliggende gemeenten, VNG.

Buitenruimte

Wat willen we bereiken?

Een groen-adaptieve buitenruimte waarin onze inwoners en bezoekers zich comfortabel en veilig voelen (C.1).

Toelichting: We vertalen dit naar een dagelijks beheer en passende fysieke inrichting die:

- voorziet in ruimte voor
  - voldoende groen, water en speelgelegenheid;
  - vervoersbehoefte per openbaar vervoer, fiets en auto;
  - ondergrondse infrastructuur.
- gebruikers als aantrekkelijk, toegankelijk en zowel fysiek en sociaal als veilig ervaren.
- klimaatbestendig en duurzaam is.

Wat gaan we ervoor doen?

Beheren en herinrichten van onze buitenruimte op basis van het geactualiseerd en geharmoniseerd integraal beheerplan Buitenruimte. (C.1)

Toelichting: Het integraal beheerplan is geactualiseerd aan de hand van de door de raad vastgestelde uitgangspunten.

- *Het op orde brengen en houden van het basisbeheer;*
- *Realiseren van een toegankelijke Buitenruimte (VN-verdrag);*
- *Omvormen van trapveldjes naar beweegparken (Sportakkoord);*
- *Planten van meer bomen (project aanplant 2021 bomen);*
- *Aanleg natuurontwikkelingsgebieden*

Netwerk

- Inwoners, dorpsberaden/klankbordgroepen, woningbouwcoöperaties, politie, brandweer, provincie, Waterschap Rivierenland, omgevingsdienst, marktpartijen (advies- en ingenieursbureaus, aannemers en dergelijke).

Sport

Wat willen we bereiken?

Verbetering van de gezondheid en het sociaal welbevinden van inwoners door actieve deelname van onze inwoners aan georganiseerde en ongeorganiseerde sportactiviteiten. (D.1)

Toelichting: In lijn met het landelijk gemiddelde zijn er weinig inwoners van Molenlanden die voldoende bewegen. Het is daarom zaak om nog meer in te zetten op bewegen in combinatie met een gezonde leefstijl. We houden daarbij rekening met een verschuiving van bewegen in clubverband naar meer ongeorganiseerd sporten. We willen bewegen in clubverband stimuleren omdat samen sporten socialiseert en ervoor zorgt er voor inwoners onderdeel zijn van de maatschappij. Ook draagt sporten in clubverband bij aan het bestrijden van eenzaamheid.

Wat gaan we ervoor doen?

Opstellen van de Sportnota met als titel "Sportparel van het Groene Hart".

Toelichting: Hierin maken we een verbinding met het vastgestelde beleid op de terreinen subsidies, accommodaties en vastgoed. Daarnaast gaan we verder met de uitvoering van de afgesproken activiteiten in het afgesloten Sportakkoord (D.1).

Netwerk

De deelnemers en eigenaren van het lokale sportakkoord: scholen, kinderopvang, GIGA Molenlanden, verenigingen, zorgorganisaties, maar natuurlijk ook de inwoners van Molenlanden. Daarnaast ook landelijke partijen als VSG (Vereniging Sport en Gemeente), NOC/NSF, maar ook de provincie die graag (ook financieel) wil aansluiten. Verder de gezondheidspartners zoals huisartsen, GGD en paramedici zoals fysiotherapeuten en diëtisten. We streven zo samen naar een gezonde leefstijl en preventie.

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

- Een veilige gemeente blijven en ervoor zorgen dat inwoners dat ook zo ervaren. (E.1)
- Heldere regels en randvoorwaarden die worden nageleefd voor de veiligheid en leefbaarheid. (E.2)

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoeren van het Veiligheidsprogramma. In 2022 wordt in ieder geval ingezet op de prioriteiten in het Veiligheidsprogramma zijn genoemd (E.1).
- Intensiveren van de samenwerking Zorg & Veiligheid. (E.1)

Toelichting: Samenwerking tussen de interne en externe partners binnen Zorg & Veiligheid wordt bij al deze onderwerpen steeds belangrijker. We intensiveren deze samenwerking.

- Uitvoeren van het in 2021 vastgestelde evenementenbeleid. Hierin zijn eenduidige en transparante regels en voorwaarden voor evenementen opgenomen. (E.2)
- Uitvoeren afspraken die gemaakt zijn met wooncorporaties en inboedelbedrijven voor de uitvoering van onze nieuwe wettelijke verantwoordelijkheid op het gebied van inboedel bij ontruiming. (E.2)

Netwerk

Politie, inwoners, wooncorporaties, Stichting Welzijn Molenlanden, Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid, Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid, Regionale Ambulance Voorziening Zuid-Holland Zuid, Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, Stichting Salvage en Defensie.

Cultuur

Wat willen we bereiken?

Cultuuronderwijs en cultuurparticipatie zijn essentieel voor de emotionele en creatieve ontwikkeling van kinderen en volwassenen. Daarom kunnen alle inwoners van Molenlanden, deelnemen aan cultuur door bijvoorbeeld naar kunst te kijken, kunst te maken en cultureel erfgoed te beleven. (G.1)

Wat gaan we ervoor doen?

- Opstellen van een beleidsvisie waarin we het belang van cultuur voor onze gemeente, doelen en resultaten benoemen. (G.1)
- Onderzoeken hoe we de musea in onze gemeente beter kunnen ondersteunen in hun (toekomstige) rol. (G.1)

Netwerk

Provinciale ondersteuningsorganisatie, cultuurinstellingen, amateurkunstverenigingen, cultuurcoach, onderwijs (primair en voortgezet).

Effect/resultaatindicatoren

Indicator	Realisatie	Streefwaarde 2023	Bron
Aantal nieuwe woningen	152 (2020)	145	Woonvisie Molenlanden 2020-2024
Tevredenheid inwoners over de openbare ruimte	Goed (2018)	Goed	'Leefbaarometer' Min. BZK, 2018
Veiligheidsbeleving inwoners (1x per 2 jaar)	8 (2019)	8	Veiligheidsmonitor

	Molen-landen	Landelijk (Streef-waarde)	
% inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	47,7 (2020)	51,7	Gezondheidsraad
% inwoners dat wekelijks sport	44,8 (2020)	51,3	Gezondheidsraad

BBV - indicatoren

Indicator	Berekend	MLL	NL
Verwijzingen Halt	per 1000 inw 2020	7	11
Winkeldiefstallen	per 1000 inw 2020	0,159	1,974
Geweldsmisdrijven	per 1000 inw 2018	2,2	4,6

Diefstal uit woningen	per 1000 inw 2020	0,774	1,755
Vernieling	per 1000 inw 2020	2,05	4,503
Percentage niet sporters	Inw. 18+ 2016	57,4	48,7
Nieuwe woningen	per 1000 woningen 2019	4,4	9,2
Demografische druk	Perc 0-20 jr en 65+ t.o.v. 20-65 jr 2021	80,7	70,1
Gemiddelde WOZ-waarde	Woningen 2020	287	270
Gemeentel. Woonlasten eenpersoonshuish. (1)	Euro 2021	637	733
Gemeentel. Woonlasten meerpersoonshuish.)	Euro 2021	813	810

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- Algemene Plaatselijke Verordening
- Drank & horecaverordening
- Winkeltijdenverordening
- Woonvisie Molenlanden 2020 (oktober 2020)
- Nota Grondbeleid
- Vastgoed en Accommodatiebeleid
- Integraal Huisvestingsplan
- Beheerplannen:
  - Integraal beheerplan Molenlanden 2022-2026
  - Gemeentelijk Rioleringsplan Molenlanden 2020-2024
  - Baggerplan 2022-2033
  - Beheerplan begraafplaatsen 2022-2026
  - Meer Jaren Onderhouds Plan (MJOP)

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000.000 min bedragen zijn uitgaven	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Lasten	23,7	30,8	24,3	20,9	20,1	20,7
B. Baten	10,6	13,7	9,2	7,3	6,2	6,7
C. Mutaties reserves	-2,7	-3,9	-0,6	0,1	-0,5	-0,5
Totaal Programma 1	10,4	13,2	14,5	13,7	13,4	13,5

Toelichting: In deze tabel zijn naast de bestaande budgetten ook de beleidsintensiveringen/mutaties opgenomen waarvoor in de kadernota en/of in de begroting extra of minder middelen zijn opgenomen. Het betreft de volgende budgetten:

- Opstellen Woonzorgvisie (2022: € 35.000)
- Aanpak dubbele bewoning (2022: € 26.000)
- Beheerplannen Buitenruimte (2022: € 815.000 in plaats van € 861.000 aangegeven in de Kadernota). Dit bedrag komt met name lager uit door het effect van de inflatie in beeld te brengen over de gehele exploitatie als gevolg van de mutaties die specifiek betrekking hadden op de nieuwe beheerplannen.
- Beheerplan Buitenruimte investeringen (2022: € 57.500 per jaar in plaats van € 40.000 per jaar opbouw). Daarnaast een onttrekking aan de Algemene Reserve als re-allocatie om toe te voegen aan de bestemmingsreserve kapitaallasten Wegen een bedrag van € 10 mln. In plaats van de aangegeven € 18,8 mln).
- Extra inhuur team Omgeving (2022: € 550.000)
- Extra inhuur omgevingsvergunningen en leges (2022: € 400.000)

1.2 Verkeer en vervoer in Molenlanden

Missie

We houden Molenlanden via weg, water en spoor goed bereikbaar. Ook waarborgen we de verkeersveiligheid binnen en buiten de kernen.

Ontwikkelingen

Er zijn grote landelijke en regionale infrastructurele ingrepen in ons gebied gepland en er worden ingrepen onderzocht. Deze ingrepen hebben invloed op onze bereikbaarheid. Voorbeelden zijn de verbreding van de A27, MIRT-onderzoek A15, aanpassing kruising N214/N216 en andere grote infrastructurele projecten op provinciale- en waterschapswegen. Tijdens deze werkzaamheden staat onze bereikbaarheid onder druk en neemt de ervaren overlast van sluipverkeer verder toe.

Het openbaar vervoer in ons landelijk gebied staat als gevolg van beperkte overheidsmiddelen en lage vervoersaantallen onder druk. Tegelijkertijd zien we nieuwe vormen van mobiliteit ontstaan zoals autodelen, een ov-fiets of zelfrijdende voertuigen. Daarbij wordt steeds eenvoudiger de verbinding tussen de vervoersvraag en de beschikbaarheid van vervoer gelegd en ontstaat ketenvervoer. De smartphone is daarbij een belangrijk hulpmiddel.

Landelijk wordt geconstateerd dat de verkeersveiligheid onder druk staat en dat de afname van het aantal verkeersslachtoffers stagneert. Jongeren en ouderen in het verkeer en de zwakkere verkeersdeelnemers (m.n. elektrisch ondersteunde fietsers) zijn doelgroepen die daarbij in het oog springen. Als aanpak voor verbetering van de verkeersveiligheid wordt landelijk ingezet op risico-gestuurde maatregelen, die binnen het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 worden uitgerold.

De fiets ontwikkelt zich als alternatief voor de auto. Dit vraagt om extra aandacht voor het fietsnetwerk en fietsparkeren (o.a. bij mobiliteitshubs). Lokale en regionale ambities zijn opgenomen in het Nationaal Toekomstbeeld Fiets.

Wat willen we bereiken?

- Een goed bereikbare gemeente met veilige wegen. (A.1)
- Ketenmobiliteit die zich aanpast aan maatschappelijke ontwikkelingen. (A.2)

- De bereikbaarheid en mobiliteit versterken door een goed systeem van vervoer van personen over water. (A.3)

Wat gaan we ervoor doen?

- Herinrichten van de Molenstraat in Kinderdijk en uitwerken van de volgende fase voor de verkeersproblematiek in Groot-Ammers aanleggen; (A.1)
- Onderzoeken van een verbeterde aansluiting van Arkel (Vlietskade) op de nieuwe aansluiting van de A27; (A.1)
- Herinrichten van het openbaar gebied bij de centrum-ontwikkeling Vuilendam, waarbij de gedachte voor een fietslint langs de Alblas en de Graafstroom in het ontwerp wordt meegenomen. (A.1)

- Concretiseren van de opgave van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF) (o.a. de ambitie voor een fietslint langs Alblas en Graafstroom en mobiliteitshubs). (A.1)
- In 2022 ronden wij het Mobiliteitsplan Molenlanden inclusief uitvoeringsplan af, waarbij wij inspelen op ons veranderende mobiliteitssysteem. (A.2)
- Uitvoeren van het Mobiliteitsplan waarvoor extra middelen zijn opgenomen. Bijvoorbeeld voor het uitvoeren van een schoolthuis onderzoek.(A.2)
- In gebruik nemen van de vernieuwde veerhalte in Nieuw-Lekkerland. (A.3)
- Uitvoeren van een haalbaarheidsstudie naar de uitbreiding van het vervoer over water op de Lek, waarbij de nieuwe exploitanten van Waterbus en Driehoeksveer worden betrokken. (A.3)

Netwerk

Rijk, Provincie, Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland, Inwoners, Qbuzz, Waterbus, (regio)gemeenten, Politie, andere wegbeheerders, veerexploitant(en), verkeersveiligheidspartners (o.a. VVN, fietsersbond).

Effect/resultaatindicatoren

Indicator	Uitkomst 2018		Uitkomst 2019		Uitkomst 2020	
	Alle wegen	Gemeentelijke wegen	Alle wegen	Gemeentelijke wegen	Alle wegen	Gemeentelijke wegen
Verkeersongevallen						
Ongevallen	210	46	174	47	147	33
Gewonden	37	9	25	6	30	8
Doden	0	0	4	0	4	1

BRON: Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland

Actuele kader stellende beleidsnota's

- GVVP gemeente Molenwaard vastgesteld op 17.03.2017
- GVVP gemeente Giessenlanden vastgesteld op 08.12.2015

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000.000 min bedragen zijn uitgaven	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Lasten	5,5	8,4	7,0	7,5	7,9	8,4
B. Baten	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5
C. Mutaties reserves	1,8	0,2	1,8	1,7	1,5	1,5
Totaal Programma 2	6,9	8,3	8,5	8,7	9,0	9,3

Toelichting: In deze tabel zijn naast de bestaande budgetten ook de beleidsintensivering/mutaties opgenomen waarvoor in de kadernota en/of in de begroting extra of minder middelen zijn opgenomen. Het betreft de volgende budgetten:

- Onderzoek aansluiting Arkel op A27 (€ 200.000)
- Mobiliteitsplan (€ 100.000)

1.3 Samenleven in Molenlanden

Missie

'Gelijke kansen voor iedereen'. In onze samenleving zijn alle inwoners even belangrijk, telt iedereen mee en neemt naar eigen kunnen deel: een inclusieve samenleving (VN Verdrag Handicap).

Ontwikkelingen

In onze samenleving hebben de meeste inwoners een volwaardige plek en doen zij volop mee. Maar er zijn ook kwetsbare groepen die minder goed mee kunnen doen. Terwijl we dat wel voor ogen hebben. Deze kwetsbare inwoners hebben een groter risico op uitval met complexe problematiek en een opeenstapeling van

gezondheidsproblemen. Specifiek ook te noemen psychische én sociaal-financiële problemen. De coronapandemie heeft laten zien dat dit voor grotere risico's en verergering van problematiek zorgt.

De coronapandemie en de verzwaring van problematiek leidt ook in de jeugdhulp tot extra zorgvragen. Er is veel vraag naar hulp en ondersteuning. Dit is een tendens die we niet zomaar kunnen keren.

De groep ouderen in onze gemeente neemt in omvang toe én zij worden gemiddeld ouder. We noemen dit dubbele vergrijzing. Bij deze groep zien we meer gezondheidsrisico's. En is meer behoefte aan ondersteuning om sociaal, fysiek en financieel zelfredzaam te blijven. En zo mee te kunnen blijven doen.

De druk op mantelzorg en zorg door de omgeving neemt toe. Dit geldt naast zorg voor ouderen ook voor gezinnen met een gezinslid dat chronisch ziek is of een langdurige beperking heeft.

Verder zien we een toenemende bijzondere woonvraag (voor langere of kortere tijd) voor ouderen, maar ook voor jonge(re) inwoners met een begeleidingsbehoefte. Dit kan zowel in een thuisituatie zijn als buitenshuis. Met centrumgemeente Dordrecht en de regiogemeenten in de Drechtsteden/ Alblasserwaard is de regionale behoefte aan woonvoorzieningen onderzocht. Gelet op ontwikkelingen als "van Beschermd Wonen naar meer Beschermd Thuis" en de regionale aanpak van de toenemende problematiek van dak- en thuisloosheid. Molenlanden wil daarin een aandeel leveren, ook in het belang van inwoners die op deze voorzieningen zijn aangewezen.

De verhouding tussen de overheid en inwoners verandert. Van inwoners wordt verwacht dat zij zoveel mogelijk verantwoordelijkheid nemen voor zowel hun eigen leven als voor hun omgeving. Denk aan zorg voor een naaste. Dit vraagt alertheid op de verantwoordelijkheidsverdeling, afstemming en samenwerking met onze inwoners en partners bij het bieden van oplossingen én maatwerk. En het realiseren van voorzieningen en initiatieven.

We zetten samen met onze netwerkpartners een beweging in die aansluit bij de behoefte van onze inwoners. En bij de ontwikkelingen die we op ons af zien komen.

Al deze ontwikkelingen zijn vertaald in de volgende belangrijkste uitgangspunten:

- Meer inzet aan de voorkant; problemen voorkomen en in een vroeg stadium oppakken.
- Meer samenwerken met het lokale netwerk en partners. En zo de kracht van de lokale samenleving inzetten en benutten.
- Inzet meer richten op achterliggende oorzaken en ontwikkelingen.
- Leefwereld is leidend boven de systeemwereld: uitgaan van maatwerk.
- Informatie, hulp en ondersteuning is laagdrempelig, toegankelijk en beschikbaar.
- Versterken basisvaardigheden van inwoners gericht op zelfredzaamheid en participatie.

Versterken preventie

Wat willen we bereiken?

- Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl. (A.1)
- Kwetsbare kinderen en jongeren zijn eerder in beeld en geholpen. (A.2)
- Minder mantelzorgers voelen zich overbelast. (A.3)
- Minder inwoners hebben te maken met huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling of met de gevolgen daarvan. (A.4)
- Een veilige gemeente blijven, die ook zo wordt ervaren door onze inwoners. (A.4)

Wat gaan we ervoor doen?

- Eerste stappen zetten uit plan van aanpak 'Rookvrije generatie 2040'. (A.1)
- Uitvoeren van de actiepunten uit het Sport- en Preventieakkoord Molenlanden waaronder het lanceren van het platform Samen Actief in Molenlanden (A.1)
- Voorlichting geven over (en handhaven ism Programma 1 Wonen en Leven in Molenlanden) alcohol en drugs, voor de groep jongeren 18+ en jong-volwassenen (A.1)
- Versterken van het jongerenwerk op basis van de evaluatie in het derde kwartaal van 2021. (A.2)
- Uitvoeren van het tweede jaar van het plan 'Onze kinderen nabij' (ontwikkellijnen 1 en 2) (A.2)
- Doorontwikkelen van het Steunpunt mantelzorg en extra aandacht voor werkende en jonge mantelzorgers. (A.3)
- Uitvoeren van het scholingsplan 'Werken aan Veiligheid voor lokale wijkteams en gemeenten'. (A.4)
- Intensiveren samenwerking en advisering op het gebied van Zorg en Veiligheid (Sociaal Domein en Openbare Orde en Veiligheid). Zowel lokaal als regionaal. (A.4)

Verbeteren zelfredzaamheid

Wat willen we bereiken?

- Meer inwoners beschikken over voldoende basisvaardigheden door het terugdringen van laaggeletterdheid. (B.1)
- Minder inwoners beleven armoede en financiële stress. (B.2)
- Inwoners kunnen langer zelfstandig wonen. (B.3)
- Hulp en ondersteuning vanuit de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning is effectiever en heeft een duurzamer effect. (B.4)
- Snellere en betere inburgering voor mensen met een migratieachtergrond. (B.5)
- Onze samenleving is toegankelijker, zowel fysiek als digitaal. (B.6)

Wat gaan we ervoor doen?

- Bevorderen van taalvaardigheid door uitrol van het Lokaal actieprogramma aanpak laaggeletterdheid en bibliotheekwerk. (B.1)
- Aanschaffen en exploiteren van een wisselcollectie boeken in Arkel. (B.1)
- Ondersteunen van Voedselbanken, Schuldhulpmaatje, Stichting Leergeld en andere lokale partners die een extra beroep op hun inzet verwachten vanwege coronagevolgen. (B.2)
- Onderzoeken verbetering minima- en schuldhulpvoorzieningen, oplevering 1e kwartaal 2022 (B.2)
- Onderzoeken noodzakelijke woonvoorzieningen voor doelgroep Beschermd Wonen en dak- en thuislozen en het realiseren ervan. Via lokaal project Huisvesting Kwetsbare Groepen. (B.3)
- Uitvoeren van het tweede jaar van het plan 'Onze kinderen nabij' (ontwikkellijnen 3 t/m 8) (B.4)

Verbeteren meedoen

Wat willen we bereiken?

- Minder inwoners ervaren eenzaamheid. (C.1)
- Meer inwoners werken naar vermogen en nemen deel aan activiteiten. (C.2)
- Onze samenleving is inclusiever. (C3)

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoeren van het actieplan eenzaamheid (C.1)
- Voortzetten lokaal participatieproject "Jij bent in beeld" (C.2)
- Onderzoeken realisatie "kringloopplein" in Nieuw-Lekkerland met Waardlanden, Avres en partners Pand 83, voor de doelgroep inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt (C.2)
- Voortzetten wachtlijstbanen Nieuw Beschut, ook na 2021 (C.2);
- Uitvoeren nazorg van ex-gedetineerden door het Veiligheidshuis C.3)
- Uitvoeren inclusieagenda VN-verdrag handicap (C.3)
- Uitvoeren van de motie 'Respect in Molenlanden'.

Belangrijke pijlers: in contact zijn met LHBTI-organisaties, voorlichtingsaanbod voor scholen, ondersteunen van instellingen, verenigingen en kerken en deskundigheid in sociaal team bevorderen.

Netwerk

Inwoners, vrijwilligersorganisaties, dorpsraden, maatschappelijke organisaties, zorgaanbieders, kinderopvang, peuterspeelzalen, scholen, kerken, (sport)verenigingen, huisartsen, Dienst Gezondheid & Jeugd, Serviceorganisatie Jeugd ZHZ, Avres, gemeenten regio Zuid-Holland Zuid, aangrenzende gemeenten niet behorend bij ZHZ (bijv. Vijfheerenlanden, Altena, Krimpenerwaard).

Effect/resultaatindicatoren

Indicator	Realisatie 2020	Streefwaarde 2023	Bron
Aantal inwoners 19+ met gezonde leefstijl neemt toe	48%	51%	Gezondheidsmonitor
Aantal mensen met ervaren eenzaamheid	40%(2020)	27%	Gezondheidsmonitor
Aantal verwijzingen vanuit de huisarts naar specifieke Jeugdhulp	493 (2020)	400 (afhankelijk van totaal)	Serviceorganisatie Zuid-Holland Zuid
Verhouding aantal verwijzingen naar spec. Jeugdhulp	Van totaal: 52 % medisch verwijzers 26% jeugdteam	Van totaal: 37 % medisch verwijzers 37% jeugdteam	
Overbelasting mantelzorger neemt af	13,1 % (2020)	12 %	Waarstaatjege meente/gezondheidsmonitor
Aantal gerealiseerde woonzorg initiatieven	0	1	Intern
Deelnemers participatieprojecten ervaren een vergroting van hun participatiemogelijkheden en basisvaardigheden.	respondenten groepstraining: 87% zeer positief, 13% positief. respondenten individuele begeleiding: 100% zeer positief.		Kwalitatief onderzoek start in 2020
Aantal deelnemers met uitstroom naar passende plaats	76(62%)	n.n.t.b.	Philadelphia

BBV-indicatoren

Indicator	Hoe berekend	MLL	NL
Absoluut verzuim	Per 1000 inw. 5-18 jr. 2017	0,5	1,8
Relatief verzuim	Per 1000 inw. 5-18 jr. 2019	7	26
Vroegtijdige schoolverlaters. VO/MBO zonder startkwalificatie	Percentage leerl. 12-23 jr. 2020	1	1,7
Achterstand kinderen in uitkeringsgezin	Percentage kinderen 2019	2	6
Achterstand Werkloze jongeren	Percentage jongeren 2019	1%	2%
Arbeidsparticipatie	Percentage werkenden t.o.v. beroepsbevolking 2020	71,7	68,4
Personen met een bijstandsuitkering	Per 10.000 inw 2020	171,2	459,7
Lopende re-integratievoorziening	Per 10.000 inw 15-64 jr 2020	105,2	202
Jongeren met jeugdhulp	Percentage alle jongeren tot 18jr 2020	12,1	11,9
Jongeren met jeugdbescherming	Percentage alle jongeren tot 18jr 2019	1,3	1,2
Jongeren met delict voor de rechter	Percentage jongeren 12-21 jarigen 2019	0	1
Jongeren met jeugdreclassering	Percentage jongeren 12-21 jr. 2020	N.B	0,3

Cliënten met maatwerkarrangement WMO	Per 10.000 inwoners - 2020	540	700
--------------------------------------	----------------------------	-----	-----

Actuele kader stellende beleidsnota's

- Uitgangspunten Koersdocument
- Plan van aanpak 'Onze kinderen nabij'
- Samen voor gezond
- Subsidieverordening
- Verordening Leerlingenvervoer gemeente Molenlanden 2019
- Beleidsregels bekostiging lokaal bewegingsonderwijs nadere regels beschermd wonen en opvang
- Beleidsregels bekostiging lokaal bewegingsonderwijs
- Verordening en nadere regels beschermd wonen en opvang 2018
- Verordening maatschappelijke ondersteuning 2019 en nadere regels 2021
- Verordening huisvesting onderwijs
- Verordening op de kinderopvang
- Verordening op de onderwijshuisvesting
- Verordening, beleids- en nadere regels jeugdhulp 2021
- Verordeningen adviesorganen
- Beleidsplan Inburgering
- Lokaal actieplan Laaggeletterdheid

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000.000 min bedragen zijn uitgaven	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Lasten	42,0	42,6	42,5	41,4	41,4	41,3
B. Baten	12,2	8,3	8,8	8,8	8,8	8,8
C. Mutaties reserves	0,3	-2,7	-1,9	-1,0	-0,7	-0,7
Totaal Programma 3	30,1	31,5	31,8	31,6	31,9	31,8

Toelichting: In deze tabel zijn naast de bestaande budgetten ook de beleidsintensiveringen/mutaties opgenomen waarvoor in de kadernota en/of in de begroting extra of minder middelen zijn opgenomen. Het betreft de volgende budgetten:

- Bezuinigingsplan Jeugdzorg SOJ/Molenlanden (€ 900.542)
- Wisselcollectie Arkel (€ 43.000)
- Projectorganisatie Onze Kinderen Nabij (€ 80.000)
- Minder opbrengst project 'Onze kinderen nabij' (€ 375.000 jaarlijks)

1.4 Beter omgaan met ons gebied

Missie

Een energieneutraal, circulair en een klimaat robuust Molenlanden. Behoud (en verrijking) van ons landschap. Een voedzame bodem als basis voor een eerlijke voedselketen.

Ontwikkelingen

Het klimaat verandert. Als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen stijgt op aarde de temperatuur en de zeespiegel. Als gevolg neemt de kans op hitte, droogte én extreme neerslag met overstromingen toe. De polder daalt waarbij ook afname van bodemvruchtbaarheid en biodiversiteit dreigt op te treden.

Om verdere opwarming van de aarde tegen te gaan, heeft het kabinet op 28 juni 2019 het Klimaatakkoord gepubliceerd. Dit is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). Met het Klimaatakkoord liggen er grote opgaven voor ons. Zo moeten we in ons land in 2030 49% minder CO₂-uitstoot produceren ten opzichte van 1990 (inmiddels is er een Europees akkoord gesloten om deze norm aan te scherpen tot 55%). Dit leidt tot programma's zoals de Regionale Energiestrategie (RES). Ook moeten er voor 2030 in ons land ongeveer 1,5 miljoen bestaande woningen en vele gebouwen verduurzaamd en aardgasvrij worden. Naast het Klimaatakkoord kent Nederland ook een Deltaplan ruimtelijke adaptatie, onderdeel van het jaarlijkse Delta-programma. Met dit Deltaplan werken we gezamenlijk aan een klimaatadaptieve leefomgeving. Dit gaat over aanpassingen in de fysieke leefomgeving om de effecten van klimaatverandering op het gebied van droogte, hitte, wateroverlast en overstromingen op te kunnen vangen. Het Deltaplan is uitgewerkt in een Nationale adaptatie strategie; de Provincie Zuid-Holland heeft vervolgens het document 'Weerkrachtig Zuid-Holland' opgesteld en ook in Molenlanden zijn we zowel regionaal als lokaal aan de slag met dit thema. Bodemdaling is voor Molenlanden een vast gegeven. Dit thema wordt daarom gekoppeld aan de klimaatopgave van onze gemeente.

Energietransitie

Wat willen we bereiken?

- Betaalbare, meer duurzame energie/warmte voorziening voor onze inwoners, met het oog op de klimaatdoelstellingen, in het belang van de inwoners en lokale economie (A.1).

Toelichting: De klimaatdoelstellingen zijn: In 2030 willen we 20% energie besparen in Molenlanden. 35% van het totale energiegebruik komt van nieuwe bronnen. In 2050 is de gemeente CO₂-neutraal en aardgasvrij.

- De gemeente Molenlanden geeft het goede voorbeeld: het vastgoed van de gemeente is in 2030 (bijna) energieneutraal (A.2).

Wat gaan we ervoor doen?

- Onderzoeken mogelijkheden om deel te nemen aan een Green Deal aanvraag om aanspraak te maken op EU-subsidies, die we vervolgens kunnen investeren in ons gebied. Dit onderzoek raakt meer programma's. (A.1)

Toelichting: We onderzoeken de mogelijkheid om te komen tot een Green Deal voor ons gebied. We willen graag de mogelijkheden onderzoeken om te komen tot de oprichting van een grondbank met daaraan gekoppeld Green Deal doelstellingen zoals beperking bodemdaling van de veenbodem, maatregelen om de biodiversiteit te versterken, bevorderen waterkwaliteit en een verbetering van de landschappelijke kwaliteit en beleefbaarheid. Hiermee bevorderen we de Green Deal doelstellingen en bieden met een grondbank ook toekomstperspectief voor de agrarische ondernemer.

- Opstellen van het Masterplan CO2 reductie met de route naar een CO2 neutraal Molenlanden in 2050. (A.1)
- Uitvoeren projecten die in het uitvoeringsprogramma duurzaamheid zijn opgenomen, op basis van de vastgestelde RES 1.0, de Transitievisie warmte en de Regionale Adaptatiestrategie. (A.1)
- Actualiseren van de RES 1.0, zodat voor 1 maart 2023 de RES 2.0 kan worden vastgesteld. (A.1)
- Faciliteren van lokale initiatieven van inwoners/partners, zonder daarbij de rol van de initiatiefnemer over te nemen. Het verwachte 'duurzaamheidsrendement en de mate van bereik onder inwoners' wegen we mee bij ons besluit over het faciliteren van een lokaal initiatief.

- Verduurzamen bestaande woningvoorraad/gebouwen: Maatregelen zijn:
  - Uitvoeren van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW), gericht op energiebesparende maatregelen voor koop- en huurwoningen. Bijvoorbeeld informatiemarkten/-webinars, cadeaubonnen actie, duurzame boerderij route. Hiervoor is in 2021 een Rijkssubsidie toegekend en ontvangen. (A.1).
  - Verstrekken van verduurzamingsleningen.
  - Inwoners blijvend een (gratis en persoonlijk) adviesgesprek aanbieden door een wooncoach over energiebesparing.
- Bepalen van onze rol in de verschillende energie opgaven en fases van de energietransitie. (A.1)

De centrale vraag hierbij is: hoe bedienen we onze inwoners en lokale bedrijven het beste? Dit in combinatie met welke rol het meeste bijdraagt aan het behalen van gemeentelijke doelen. Verschillende factoren zijn daarbij belangrijk, onder andere de wijze waarop onze inwoners en bedrijven kunnen participeren in de duurzame ontwikkelingen. Evenals het versterken van de financiële positie van onze inwoners, bedrijven en gemeente.

- Onderzoeken mogelijkheden om, aanvullend op het huidige kader van het bestemmingsplan in het buitengebied, een bredere groep bedrijven en (groepen) inwoners ruimte te bieden om kleine windmolens te plaatsen. (A.1)
- Opstellen uitvoeringsprogramma duurzaamheid. (A.1)

Toelichting: Op dit moment bevindt de energietransitie in Molenlanden zich in de overgangsfase van beleid richting uitvoering. Met dit programma bieden we een concreter overzicht van op te starten projecten die behoren tot de eerste fase van de uitvoering van de Regionale Energiestrategie en de Transitievisie warmte. Op deze manier ontstaat de mogelijkheid om het gesprek

te voeren over de projecten in relatie tot de middelen en capaciteitsinzet die daarmee samenhangen.

- Verduurzamen van (bestaand) gemeentelijk vastgoed. Nieuwe gebouwen worden energieneutraal en de inrichting voeren we uit met zo veel mogelijk circulaire materialen. (A.2)

Afval en Circulariteit

Wat willen we bereiken?

- Belasting van het milieu terugdringen door het aantal kilo's restafval te laten dalen van 230 kilo nu naar 100 kilo (per huishouden per jaar) in 2025. (B.1)
- Ombuiging trend stijging kosten inzamelen en verwerken van afval (B.2).
- Vergroten service op afval (B.3).

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoeren van het afvalbeleidsplan. (B.1)
- Realiseren van een nieuw Brengpunt in Nieuw-Lekkerland en een nieuw Afvalbrengstation in Groot Ammers. (B.3)
- Plaatsen ondergrondse containers en verstrekken van een nieuwe minicontainer voor restafval aan huishoudens in het buitengebied. (B.3)
- Aanbrengen van een elektronische toegangscontrole systeem op de restafvalcontainers en afvalbrengstations. (B.3)
- Voorbereiden van het in 2023 in te voeren variabel tarief voor restafval.(B.2 en B.3).

Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken?

Versterking van het aantrekkelijke woon- en leefklimaat door klimaatbewust handelen. (C.1)

Wat gaan we ervoor doen?

- Opstellen van een uitvoeringsprogramma duurzaamheid.

Toelichting: Hiermee bieden we een concreter overzicht van op te starten projecten die behoren tot de eerste fase van de uitvoering van de Lokale Adaptatiestrategie en Regionale Adaptatiestrategie. Op deze manier ontstaat de mogelijkheid om het gesprek te voeren over de projecten in relatie tot de middelen en capaciteitsinzet die daarmee samenhangen.

- Uitvoeren pilotproject Drukdrainage in Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.
- Verstrekken van subsidies voor groendaken, conform de vastgestelde subsidieregeling.

Landschap

Wat willen we bereiken?

Regie houden op de ontwikkeling van ons karakteristieke open veenweidelandschap, met het oog op de komende grote ontwikkelingen als energietransitie, bodemdaling, klimaatadaptatie en circulaire landbouw. (D.1)

Wat gaan we ervoor doen?

- Ontwikkelen en uitvoeren van “Gebiedsdeal 5”.
- Ontwikkelen lange termijn visie landschap Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.
- Deelnemen in de stuurgroep NOVI – Groene Hart: Molenlanden neemt deel namens regiogemeenten.
- Ontwikkelen Alblasserwaard-Vijfheerenlanden Landschap van de Toekomst, als vervolg op de uitkomst Eo Wijersprijsvraag, door het opstellen van een visie voor de lange termijn tot 2040 Deze moet uitmonden in een gedragen aanbod van de regio aan het Rijk, vanuit de ambitie waarin de regio zelf aan het roer komt te staan.

- Deelname aan deelprojecten, waaronder het project Prachtige Productielandschappen, op basis van coalities van provincies, gemeenten, diverse organisaties in de energie-, landbouw- en voedselsector. *Deze hebben tot doel samen te werken met ontwerpers aan nieuwe strategische visies of ontwerpvoorstellen voor de transitie van ons productielandschap (zie ook Stimuleringsfonds creatieve industrie).*
- Instellen van een gebiedscommissie Vijfheerenlanden/Molenlanden/Gorinchem.
Toelichting: Dit is een bestuurlijk gremium, die zich ten doel stelt afstemming en keuzes van en in de verschillende RMA-opgaves bestuurlijk af te hechten.
- Organiseren bestuurlijke en ambtelijke aanhaking Noordelijke Drechtsteden.

Netwerk

Medeoverheden, Gebiedsplatform AV, LTO, Natuur- en Vogelwachten, BlauwZaam, bouw- en ontwikkelpartijen, inwoners, regiogemeenten, dorpsraden met werkgroepen duurzaamheid, energiecoöperaties, wooncorporaties en Stichting Duurzaam Molenlanden.

Effect/resultaatindicatoren

Indicator	Realisatie 2019	Streefwaarde	Bron
Gerealiseerde energiebesparing	Verbruik 2019: 4.112 TJ (2% reductie tov 2018)*	3355 TJ in 2030 (20 % besparing t.o.v. 2018 (4194 TJ))	Klimaatmonitor (juli 2021)
Aandeel hernieuwbare energie	6,7% (2019)	35% in 2030	Klimaatmonitor (juli 2021)

BBV-indicatoren

Indicator	Berekend	MLL	NL
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner - 2019	177,1	211 (2018)
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage 2019	16,4	20,1

Actuele kader stellende beleidsnota's

- Klimaatakkoord Nederland 28 juni 2019
- Regionale Energiestrategie Alblasterwaard, 30 juni 2021
- Verordening verduurzamingsleningen Molenlanden, 16 juli 2020
- Lokale adaptatiestrategie Klimaat en Bodemdaling, 15 juli 2021
- Afvalbeleid 2021

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000.000 min bedragen zijn uitgaven	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Lasten	9,9	9,7	12,8	10,2	10,2	10,3
B. Baten	9,7	9,4	11,3	10,9	11,0	10,8
C. Mutaties reserves	-0,1	-4,9	-2,9	-0,4	-0,2	-0,2
Totaal Programma 4	0,0	-4,6	-1,4	-1,1	-1,1	-0,8

Toelichting: In deze tabel zijn naast de bestaande budgetten ook de beleidsintensivering opgenomen waarvoor in de kadernota en/of in de begroting extra middelen zijn opgenomen. Deze extra middelen worden ingezet voor:

- Masterplan CO2-reductie (€ 75.000)
- The Green Deal (€ 25.000)

- Implementatie afvalbeleidsplan (-€ 396.668 implementatiekosten ten laste van de algemene reserve -Een bedrag van € 2.099.069 wordt in 2022 ten laste van de algemene reserve gestort in de egalisatievoorziening voor egalisatie van de stijging van de afvalstoffenheffing 2022 t/m 2025. € 648.588 hiervan wordt voor egalisatie van de tarieven voor 2022 ingezet.

1.5 Werken en recreëren in Molenlanden

Missie

In de gemeente Molenlanden is volop ruimte voor innovatie en ondernemen. We benutten recreatieve potenties waarbij behoud van leefbaarheid alle aandacht heeft. Het (agrarische) bedrijfsleven en de recreatieve sector krijgen de ruimte om zich op een passende manier te ontwikkelen. De identiteit van en de leefbaarheid in de gemeente staan daarbij voorop. We verbinden, initiëren en geven kaders waar nodig.

Ontwikkelingen

De Molenlandse economie is divers: van agrarische sector en vrijetijdssector tot de maritieme maakindustrie en innovatieve maakbedrijven. De bedrijventerreinen zijn bijna volledig bezet en er zijn veel verspreide werklocaties. Ook in deze economisch onzekere tijden wordt in toenemende mate ruimte gevraagd om te ondernemen en is er behoefte aan uitbreiding van bedrijventerreinen.

De landbouw speelt een belangrijke rol in de economie en de vorming van het landschap. De afgelopen jaren zijn er al stappen gezet naar een vitale landbouw.

Tegelijkertijd zijn er nog steeds zorgen over de manier waarop de samenleving en de politiek over landbouw en de toekomst van het landelijk gebied nadenken en heeft de sector te maken met verschillende maatschappelijke opgaven. Samen met de sector

werken we aan een toekomstbestendige landbouwsector en een duurzaam veenweidegebied.

Het winkelaanbod concentreert zich in de grotere dorpskernen. Inwoners zijn deze belangrijke voorzieningen ook tijdens de corona lockdowns veelal trouw gebleven. De Molenlandse ondernemers zijn maatschappelijk betrokken, loyaal naar elkaar en innovatief. Ondernemers en gemeente weten elkaar over het algemeen goed te vinden, zo heeft een aantal ondernemers aangeboden om mee te denken over het verbeteren van gemeentelijke werkprocessen en dienstverlening.

Inzet op een goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt is essentieel vanwege een toenemende krapte op de arbeidsmarkt in onze arbeidsmarktregio. Ook de ontwikkelingen op het gebied van

duurzaamheid vergen aanpassingen in het onderwijs. De bestaande samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers wordt steeds steviger, dit is terug te zien in initiatieven als de Campus Agri en Food en i_lab (voorheen het Innovatie en Afstudeer Centrum). De gemeente verbindt en initieert en legt daarmee een basis waardoor scholen en bedrijven elkaar steeds beter en rechtstreeks weten te vinden.

Kenmerkend voor de arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Gorinchem is dat er al lange tijd sprake is van een grote krapte, de vraag naar arbeid is groter dan het aanbod. De werkloosheid in de regio schommelt al meerdere jaren rond de 2-3%. Het is een grote opgave om voldoende mensen te vinden die aan het werk kunnen. Er is sprake van een mismatch in verschillende sectoren, zoals installatiebranche, transport en logistiek, zorg en technische sector. Een tweede mismatch is dat er een groot tekort aan technisch opgeleid mbo-personeel is.

Toeristen en recreanten zijn belangrijk voor Molenlanden. Zij zorgen voor bedrijvigheid en dragen bij aan een goed voorzieningenniveau. De recreant geniet van het mooie landschap, is te vinden op de wandel- en fietsroutes. Hierbij wordt het actief beleven en leren over de natuur, de mensen en haar bedrijvigheid steeds belangrijker. Een groot deel van de (vooral internationale) toeristen trekt naar het Werelderfgoed Kinderdijk. Samen met partners werken we hier aan een Werelderfgoed-waardige ontvangst van bezoekers, in combinatie met het verbeteren van de leefbaarheid voor de inwoners. Het gebiedsperspectief Kinderdijk 2030 geeft richting aan deze ontwikkelingen.

De meeste bedrijven houden zich tijdens de coronacrisis goed staande en groeien nog steeds, soms met wat vertraging in de groei. Enkele sectoren, vaak zelfs specifieke bedrijven binnen die sectoren, hebben het zwaarder door de voortdurende beperkingen. Het gaat daarbij met name om niet-essentiële winkels, horeca, ZZP'ers in bepaalde sectoren en de maritieme maakindustrie. De algehele

impact van de Coronacrisis op de lokale economie zullen we blijven monitoren, ook in het kader van de agenda Vitaal Molenlanden.

Economie

Wat willen we bereiken?

- Ruimte voor innovatie en ondernemen, zowel in onze dienstverlening als in het aanbod van bedrijventerreinen, waarbij ondernemers elkaar weten te vinden (A.1).
- Goede aansluiting van onderwijs op behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten (A.2).

Wat gaan we ervoor doen?

- Werken aan een passend en toekomstbestendig aanbod aan bedrijventerreinen in Molenlanden op basis van de visie op bedrijfsterreinen 2021. De focus ligt op lokaal maatwerk als het gaat om passende vestigingsvraagstukken en uitbreidingsvraagstukken van lokale bedrijvigheid (A.1).
- Doorlichten van gemeentelijke procedures en processen samen met ondernemers en opstellen van gezamenlijke verbetervoorstellen (A.1).
- Meebewegen met initiatieven en vragen die gesteld worden en passen binnen het beleid van de gemeente. De gemeente heeft een belangrijke rol als eerste aanspreekpunt voor de ondernemer, om ondernemers te gidsen, te helpen en te verbinden aan elkaar (A.1, A.2).
- Ondersteunen van ondernemers waar nodig bij opgaven op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie in samenwerking met de Omgevingsdienst Zuid Holland Zuid (A.1).
- Monitoren van de impact van Corona op de lokale economie (A.1).

Netwerk

Ondernemers, collectieven van ondernemers, overheden, onderwijsinstellingen, omgevingsdienst Zuid Holland Zuid,

maatschappelijk betrokken partijen, zowel binnen als buiten de gemeente.

Agrarische economie

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige, duurzame, agrarische sector die zich verder kan ontwikkelen naar een duurzamere landbouw met nieuwe verdienmodellen waarbij verbreding en diversifiëring van de bedrijfsvoering mogelijk is (B.1).

Wat gaan we ervoor doen?

- Ontwikkelen van een Veenweidestrategie in samenwerking met het gebied waarbij we 2 sporen doorlopen (B.1):
  - Spoor 1: Nemen van maatregelen op de korte termijn (tot 2025) zodat de agrarische sector zich verder kan ontwikkelen (Impulsgelden).
  - Spoor 2: Het ontwikkelen van een toekomstperspectief voor de grondgebruikers op de lange termijn (2030/2050).
- Voortzetten ambtelijke en bestuurlijke trekkersrol Regionale Maatschappelijke Agenda toekomstbestendige landbouw (B.1).
- Uitvoeren van het visiedocument Landbouw in samenwerking met de stakeholders (B.1).
- Onderzoeken van de mogelijkheid om in samenwerking met partijen tot de oprichting van een grondbank kunnen komen (B.1).
- Voortzetten pilots drukdrainage en onderwaterdrainage (B.1).
- Uitvoeren van het Beleid Vrijkomende Agrarische Bebouwing (B.1).

Netwerk

Agrarische ondernemers, collectieven van (agrarische) ondernemers, overheden, onderwijsinstellingen, VIC, Rabobank, Regiegroep

Veenweidestrategie, maatschappelijk betrokken partijen, zowel binnen als buiten de gemeente.

Vrijtijdseconomie

Wat willen we bereiken?

Toerisme & Recreatie is een sector van groot economisch belang. In Nederland is de sector goed voor 4,4% van het Bruto Binnenlands Product (vergelijkbaar met de Bouwsector). De sector is hard geraakt door de coronacrisis, maar de verwachting is dat forse groei van de voorgaande jaren na de crisis weer onverminderd door zal gaan. Als gemeente Molenlanden zien we de potentie die ons gebied heeft. In de TAM is vastgelegd dat wij de komende jaren werken aan de volgende ambities:

- Verhogen van bestedingen en werkgelegenheid in de vrijetijdssector (C.1);

- Toerisme is in balans: Toerisme & Recreatie zorgt niet voor overlast (bij inwoners of het landschap), maar draagt bij aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, leefbaarheid, mobiliteit, bewegen & gezondheid, educatie en opleidingen (C.2);
- Toeristen komen specifiek voor het verhaal van Molenlanden. Dit doen we door de beleving van landschap, kernen en iconen te vergroten (C.3);
- Door gebiedsmarketing en promotie staat Molenlanden 'op de kaart'. Hiervoor werken we samen met o.a. de provincie en marketingpartners (C.4).

Wat gaan we ervoor doen?

- Beter beleefbaar maken van de fiets-, wandel- en vaarroutenetwerken om inwoners en bezoekers te stimuleren de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken. (C.2, C.3).

Toelichting: Ook met het oog op de gezondheid van de bevolking zetten rijk en provincies plannen en (subsidie)regelingen op om de groei te faciliteren en de (recreatieve) infrastructuur te verbeteren. Er is al een eerste plan met mogelijke verbeteringen van de (fiets-)infrastructuur bij Rijk/Provincie ingediend. Om een goed beeld te krijgen van de kosten/baten werken we met partners in de regio aan een verkenning van de recreatieve routenetwerken. Deze verkenning is in 2021 afgerond.

- Verbeteren toeristische informatievoorziening, bebording en bewegwijzering in samenwerking met ANWB, Den Hâneker en andere stakeholders. (C.1, C.3)
- Ontwikkelen van het Smokkelaarspad. (C.1, C.2, C.3)

Toelichting: Van de veerpont van Schoonhoven naar vestingstad Nieuwpoort komt een publieksvriendelijke, spannende wandelverbinding die geschikt is voor alle leeftijden en met name voor gezinnen met kinderen. Hierdoor wordt een wandeling tussen de Twin Cities (Schoonhoven/Nieuwpoort) een beleving en brengen meer mensen een combibezoek aan beide steden. Hierbij verleiden we bezoekers om te parkeren op de parkeerplaats bij de veerpont. Dit zorgt voor minder verkeer- en parkeerdruk in het historisch centrum van Nieuwpoort.

- Samenstellen arrangementen, samen met ondernemers en andere partners, voor bewoners en bezoekers van de 'Twin Cities' Nieuwpoort/Schoonhoven en herdenken we rampjaar 1672. (C.1, C.3, C.4)
- Versterken samenwerking in het Groene Hart door actief deel te nemen aan onderzoeken, projecten en activiteiten die worden georganiseerd door Stichting Groene Hart Verbinders. (C.4)

Netwerk

Recreatieve ondernemers en organisaties, gemeenten, provincie en maatschappelijk betrokken partijen, zowel binnen de gemeente als in de regio. Daarbij verdienen organisaties als het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC), Dordrecht Marketing en Partners, Den Hâneker, Stichting het Groene Hart en de erfgoedtafels Waterdriehoek en Oude Hollandse Waterlinie een vermelding.

Vrijtijdseconomie Kinderdijk

Wat willen we bereiken?

- Het icoon Kinderdijk vertelt een authentiek en aansprekend verhaal. (D.1)
- De dorpen Kinderdijk en Alblasserdam ontwikkelen zich in de luwte van de toeristenstroom. (D.2)

- De verkeersveiligheid en leefbaarheid worden vergroot door een optimale grip op alle bezoekersstromen naar het Werelderfgoed over weg en water. (D.3)
- De bestuursstructuur is slagvaardig en flexibel, op alle niveaus weten belanghebbenden (dus ook bewoners) zich vertegenwoordigt bij de ontwikkeling van Kinderdijk. (D.4)
- De gezonde exploitatie van Kinderdijk herstelt zich na de coronacrisis. (D.5)

Wat gaan we ervoor doen?

Vanuit het document 'Toekomst Kinderdijk 2020 - 2025' richten we ons in 2022 vooral op:

- Inzet van het Werelderfgoed Kinderdijk als motor voor het herstel van de toeristische sector in de Alblasserwaard (onder andere door ondersteunen/verbinden/initiëren bij het realiseren van producten op basis van het Verhaal van Kinderdijk/de Polder en de recreatieve infrastructuur). (D.1)
- Actief bijdragen aan de ontwikkeling van Kinderdijk door te verbinden, te initiëren en zo nodig (aanvullende) kaders te stellen en op de gegeven kaders te controleren. (D.1, D.3)
- Inrichten van het entreegebied. (D.2)

- Ondersteunen van het herstel van de SWEK in de vorm van een financieel arrangement. (D.4)
- Werven van externe financiering van middelen voor de uitvoering van projecten in het uitvoeringsprogramma. (D.5)

Voor de projecten vanuit het uitvoeringsprogramma Kinderdijk geldt steeds het uitgangspunt dat in principe de uitgaven die de overheden in het gebied doen, omdat het werelderfgoed er is, en die zij dus niet gedaan zouden hebben als er geen werelderfgoed zou zijn geweest, in principe terug moeten vloeien uit de exploitatie van het werelderfgoed. Natuurlijk is de exploitatie van het werelderfgoed daarbij geen onuitputtelijke bron. Zeker ook in de tijd van de coronacrisis staan ook bij het werelderfgoed de inkomsten onder druk. De inkomsten van het Werelderfgoed Kinderdijk bestaan uit inkomsten van bezoekers, subsidies van overheden en bijdragen van derden (giften, sponsoring). Het is reëel om te veronderstellen dat er kansen zijn om voor afzonderlijke projecten aanvullende bijdrages te ontvangen.

Netwerk

Recreatieve ondernemers en organisaties, Gemeenten, Provincie en maatschappelijk betrokken partijen, zowel binnen de gemeente als in de regio. Stichting Wereld Erfgoed Kinderdijk, Provincie Zuid-Holland, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), Waterschap Rivierenland (WSRL), Gemeente Alblasserwaard, Dordrecht Marketing en Partners, Waterbus (Blue Amigo), Gemeente Krimpenerwaard, Den Hâneker Erfgoedtafels Waterdriehoek en Oude Hollandse Waterlinie, Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC).

Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken?

Verbetering aansluiting van vraag en aanbod van arbeidskrachten in de regio, waarbij we optimaal gebruik maken van ieders mogelijkheden (E1).

Wat gaan we ervoor doen?

- Deelnemen aan het RMT (Regionaal MobiliteitsTeam) AV werkt door (aanvullende crisisdienstverlening door corona).
- Onderzoeken of Molenlanden financieel bij gaat dragen en deel gaat nemen aan i_lab wat in Gorinchem wordt opgezet.

Toelichting: Hiervoor ontvangen we in het najaar van 2021 een propositie van de kwartiermaker. Enkele ondernemers uit Molenlanden zijn al aangesloten bij i_lab.

- Continueren en herijken van de activiteiten op het gebied van Onderwijs.

Toelichting: Vanwege de coronapandemie heeft een groot aantal activiteiten op het gebied van de Arbeidsmarkt stilgelegen. Per activiteit wordt bekeken of deze nog voldoet aan de huidige wensen en behoeften van de deelnemers. Dit geldt bijvoorbeeld voor Kom Binnen Bij Bedrijven waarbij nagegaan wordt of deze regionale open bedrijvenweek nog het juiste middel is om bedrijven te ondersteunen in hun zoektocht naar personeel en het vergroten van hun bekendheid.

- Deelnemen aan de arbeidsmarktregio en de activiteiten die daaronder vallen.
- Versterken van bestaande initiatieven en structuren zoals de Sity academy en WIJJI.

Netwerk

Individuele ondernemers, ondernemersverenigingen, onderwijsinstellingen, omliggende gemeentes, arbeidsmarktregio, Avres, UWV, werkgeversservicepunt, leerwerkloket, RMT.

Effect/resultaatindicatoren

Indicator	Realisatie	NL	Streefwaarde	Bron
	2020		2023	
Werkloosheidspercentage	2,80%	3,80%		CBS
Netto arbeidsparticipatie	71,70%	68,40%		CBS
Aandeel gereserveerde bezoekers t.o.v. totaal	80 %	-	95%	SWEK
Aantal toeristische overnachtingen	30.094	-	32.300 (+7%*)	Eigen adm.

*) betreft landelijke streefwaarde

BBV-indicatoren

Indicator	Berekend	MLL	NL
Funciemenging (2020)	Verhouding tussen banen en woningen	52,6	53,2
Bedrijfsvestigingen (2020)	Per 1000 inw 15-64 jr	157,8	158,4
Banen (2020)	Per 1000 inw 15-64 jr	692,2	795,9

Actuele kader stellende beleidsnota's

- Visiedocument landbouw
- Toeristische agenda Molenlanden
- Kaderstellende ambitie, randvoorwaarden en uitgangspunten voor de uitwerking en invulling van de toekomst van Kinderdijk
- Uitvoeringsplan RMA 2022
- Plan van Aanpak RMT AV werkt door
- Uitvoeringsprogramma Kinderdijk 2020-2025.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000.000 min bedragen zijn uitgaven	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Lasten	2,0	3,2	3,0	1,4	0,9	0,9
B. Baten	2,3	2,1	2,5	1,4	0,2	0,2
C. Mutaties reserves	1,0	-0,3	0,4	0,8	0,0	0,0
Totaal Programma 5	0,7	0,8	1,0	0,8	0,8	0,8

Toelichting: In deze tabel zijn naast de bestaande budgetten ook de beleidsintensivering opgenomen waarvoor in de kadernota en/of in de begroting extra middelen zijn opgenomen. Deze extra middelen worden ingezet voor:

- Verbetering recreatieve infrastructuur (€ 139.500)
- Diverse kapitaallasten Kinderdijk (€ 87.200)

1.6 Dichtbij Molenlanden

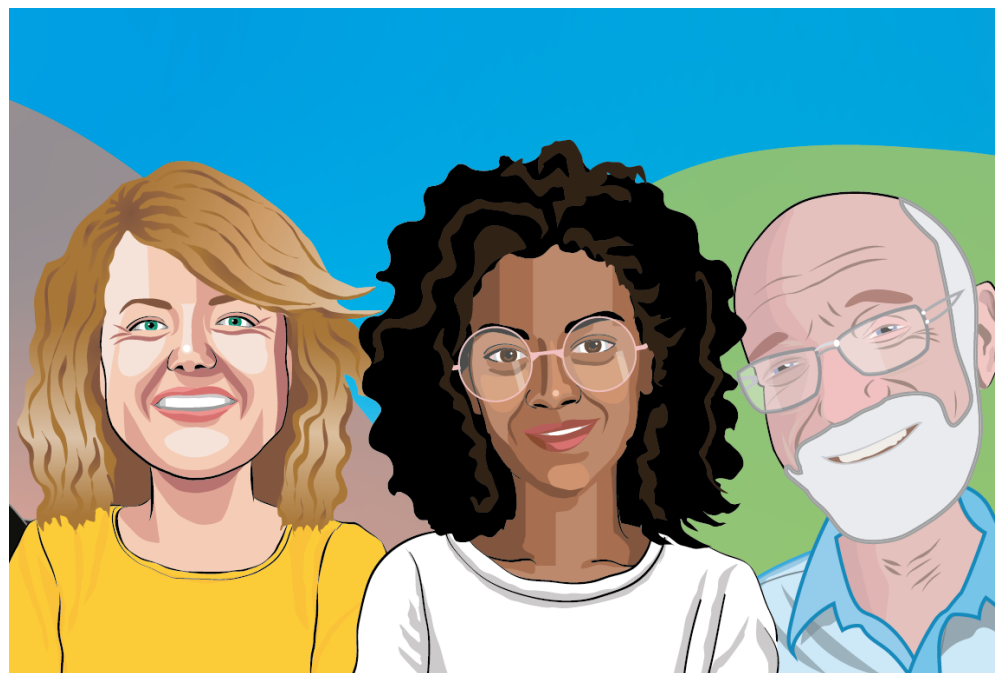
Missie

De gemeente is een toegankelijke en nabije partner die afstemt welke rol helpend is in het verder ontwikkelen van Molenlanden.

Ontwikkelingen

Meer dan ooit lijken overheden zich bewust van de noodzaak en potentie van het samen doen. De ambities in de energietransitie en

het samen verantwoordelijkheid nemen voor het fysieke domein met behulp van de Omgevingswet zijn treffende voorbeelden. Ook de aanpak van Covid-19 laat zien hoe inspanningen van overheid en belanghebbenden vooral in een vruchtbaar samenspel doel treffen. Wij willen ons hierin positief onderscheiden. Het samen doen is in Molenlanden immers een speerpunt en ligt aan de basis van onze inspanningen onder de noemer Dichtbij Molenlanden: de kunst om steeds de rol en vorm aan te nemen die aansluit op de behoefte van elk moment. Ruimte laten waar het kan en regie nemen waar dat moet. Geen regels die onnodig belemmeren, maar investeren in samenwerking met gemeenschapszin en zelfredzaamheid als kwaliteiten. Wij vertrouwen daarbij op ieders eigen kracht en verantwoordelijkheid.

De geschetste ontwikkelen zijn ook voor ons extra impulsen voor onze lokale 'ontwikkeling' van Dichtbij Molenlanden. Via het stads- en dorpsgericht werken en het Samenlevingsprogramma scheppen we steeds meer een Molenlandse manier om samen aan grote en kleine opgaven te werken. Soms ook door op gepaste afstand te blijven. Onze verbinders en inhoudelijke vakspecialisten zorgen voor overzicht en verbinden de partijen in het netwerk met elkaar waar dat nodig is.

Raad

De raad stelde in januari 2021 een tweejarig raads- en griffieplan vast. Omdat 2022 het verkiezingsjaar is, staat dit jaar in het teken van afronding, overdracht en inwerken. We continueren de inzet op de (door)ontwikkeling van de raad als collectief orgaan en de aansluiting van de representatieve democratie op de lokale samenleving. Daarnaast ligt de focus op het inwerken van de nieuwe raad en met hen de prioriteiten bepalen voor het jaar 2023 en verder.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

Molenlanden is een toegankelijke gemeente met een gebruiksvriendelijke dienstverlening, de inwoner krijgt daarbij persoonlijke aandacht als dat nodig is:

- Alle producten en diensten waarbij dat mogelijk is digitaliseren we. Inwoners kunnen deze producten en diensten via de website aanvragen en afhandelen (A.1).
- Continue verbetering van de kwaliteit van dienstverlening door het betrekken van inwoners en andere relevante (interne) partijen (A.2).
- We zijn een benaderbare en bereikbare gemeente (A.3).

Wat gaan we ervoor doen?

- Verbeteren van de webformulieren en waar nodig voorzien van online authenticatie (DigiD, eHerkenning en eIDAS) en online betaalmogelijkheid. (A.1)
- Verbeteren van de website met behulp van webstatistieken en gebruikservaringen van bezoekers van onze website. (A.1)
- Verkennen van de aansluiting op de landelijke voorzieningen berichtenbox/Mijn Overheid. Inwoners hebben dan hun correspondentie met de gemeente en andere overheden zoveel mogelijk op één plek. Dit wordt gecombineerd met onderzoek naar de mogelijkheid om inwoners inzage te geven in hun lokale lopende zaak/zaken. (A.1)
- Herzien van de dienstverlening via de servicepunten:(A.2)

Toelichting: de afgelopen anderhalf jaar is ervaring opgedaan met het werken met twee servicepunten als gevolg van coronamaatregelen. De opgedane positieve ervaringen leiden ertoe dat wordt voorgesteld de huidige feitelijke situatie met twee servicepunten te continueren en in 202 verder uit te werken hoe dit kan worden doorontwikkeld. Het niet heropenen van de drie servicepunten levert een besparing op in de structurele lasten. Met de ervaringen van het komende jaar willen we op een later moment bezien wat dit betekent voor de toekomstige invulling van de servicepunten en locaties daarvan.

- Betrekken van inwoners en andere relevante (interne) partijen bij de verbetering van onze dienstverlening. We gaan dat op verschillende manieren en binnen verschillende werkerreinen doen. (A.2)
- Verbeteren van onze bereikbaarheid door te monitoren en uitvoeren van concrete verbeteracties gericht op directe bereikbaarheid en snel terugbellen. (A.3)

Netwerk

Inwoners, ondernemers, eigen medewerkers, maatschappelijke organisaties.

Regionale samenwerking

Wat willen we bereiken?

- Goed contact met onze buur- en regiogemeenten en medeoverheden en flexibele samenwerking aan gezamenlijke opgaven. (B.1)
- Een bepalende speler zijn in de regio waarbij we inzetten op samenwerking op die opgaven waar dat meerwaarde heeft. Opgaven en taken die we alleen beter kunnen, doen we zelf. (B.2)
- Goed functionerende verbonden partijen vanuit het oogpunt van dienstverlening, governance en kosten. (B.3)

Wat gaan we ervoor doen?

- Voortzetten college- en raadsontmoetingen met buur- en regiogemeenten en medeoverheden (B.1.1).
- Participeren in en uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma 2022 van de geactualiseerde Regionaal Maatschappelijke Agenda (B.1.2).
- Participeren in de Groene Hart samenwerking in het kader van de NOVI (Nationale Omgevingsvisie) om te komen tot een (sub)regionale investeringsagenda waarbij Molenlanden bestuurlijk ambassadeur is voor de Alblasserwaard/Vijfheerenlanden (B.2.1).
- Uitvoering geven aan de acties zoals opgenomen in de in 2021 vastgestelde Nota Verbonden Partijen (B.3.1).
- Aanscherpen prioriteiten en inzet op regionale samenwerking onder andere met het oog op herverdeling van functies binnen verbonden partijen in verband met de gemeenteraadsverkiezingen 2022 (B.3.2).

Netwerk

Buur-/regiogemeenten, medeoverheden (o.a. provincie en waterschap), verbonden partijen (waaronder gemeenschappelijke regelingen).

Samenlevingsprogramma

Wat willen we bereiken?

- Optimale afstemming van de bestuurlijke ambities op de activiteiten die er zijn in de dorpen en de stad (C.1).
- Vitaal samen leven, werken, ondernemen en participeren in Molenlanden na Corona (C2)

Toelichting:

Zo werken we samen met ons netwerk aan de goede vraagstukken die op korte termijn impact hebben. Dit doen we door in het Samenlevingsprogramma overzicht te houden en inzicht te geven.

Wat gaan we ervoor doen?

- Voortzetten gebruik van het Samenlevingsprogramma als instrument. We gebruiken de update uit 2021 die aangeeft op welke onderwerpen energie zit in onze dorpen en stad. We passen de to do lijst van het Samenlevingsprogramma aan waar nodig. (C.1.1)
- Doorontwikkelen van het Samenlevingsprogramma als instrument. Hiertoe zal een verkenning plaatsvinden samen met de raad en het netwerk. (C.1.2)
- De opgaven in de agenda Vitaal Molenlanden, die zijn opgehaald uit de samenleving (inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties) worden uitgewerkt en uitgevoerd. Als een opgave initiatief en/of inzet van Molenlanden vraagt, wordt de opgave vertaald in een voorstel ter bestuurlijke besluitvorming, waarmee concreet wordt gemaakt wat nodig is om die opgave te realiseren en wie daarbij betrokken worden. Als het

initiatief tot uitvoering van een opgave bij de samenleving ligt, wordt daarover het gesprek aangegaan met de betrokken doelgroep (inwoners, ondernemers, verenigingen). Ook wordt bij de uitwerking van de opgaven gekeken naar verbanden met lopende activiteiten. Als die er zijn, wordt daarop aangesloten. (C.2.1)

Toelichting: Het uitwerken van Vitaal Molenlanden houdt in “meebewegen” met ontwikkelingen als het gaat om leven met en na Corona. Dat vraagt om flexibiliteit en aanpassingsvermogen. Nieuwe omstandigheden kunnen leiden tot het bijsturen van de uitwerking van de opgaven, die vanuit de samenleving zijn benoemd.

- Evalueren medio 2022 van Vitaal Molenlanden waarbij de balans wordt opgemaakt van de uitvoering van de opgaven en de “staat van Molenlanden” (‘leven met en na Corona’) wordt onderzocht. De uitkomst van deze evaluatie wordt aan de raad gerapporteerd. (C.2.2)

Netwerk

Inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners, (regio) gemeenten, experts.

Doorontwikkelen stads- en dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken?

- We werken dorps- en stadsgericht waardoor we de betrokkenheid, inzet en autonomie van onze samenleving versterken. (D.1)
- Medewerkers kennen de inwoners/de samenleving en zijn hierbij betrokken. (D.2)

Wat gaan we ervoor doen?

- Opzetten van een online buurtplatform om mensen te bereiken en betrokkenheid te creëren. (D.1).

- Doorgaande leerlijn voor medewerkers door advies en consultatie op maat door team Kerngericht werken, aanpassingen in het leertraject en het inwerktraject (D.2)
- Meten hoe de gemeente scoort op het gebied van participatie. Dit aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek naar de wijze waarop de effecten van participatie kunnen worden gemeten, wat afgerond wordt in 2021 (D.2).

Netwerk

Inwoners, dorpsoverleggen, ondernemers, maatschappelijke partners.

Gemeenteraad

Wat willen we bereiken?

Een transparante en democratische bestuurlijke besluitvorming. (E.1)

Wat gaan we ervoor doen?

Uitvoeren van het raads- en griffieplan 2021-2022, zoals:

- het verbeteren van de aansluiting van de representatieve democratie op de lokale samenleving;
- het vergroten van de greep op verbonden partijen;
- het (politiek) voorbereiden van de verkiezingen en het inwerken van de nieuwe raad.
- het aanbieden van opleidingen voor de raad en de raadsleden, de inzet van communicatiemiddelen, de organisatie van vergaderingen & bijeenkomsten en, indien passend in tijd en geld, ook het aangaan van experimenten en pilots.

Netwerk

Inwoners, ondernemers, medeoverheden, verbonden partijen, maatschappelijke partners, griffies door het hele land, brancheorganisaties.

Effect/resultaatindicatoren

Indicator	Realisatie 2020	Streefwaarde 2023	Bron
Tevredenheid van inwoners over dienstverlening	Alleen onderzoek servicepunten. Score 8,4	Inwoners waarden onze dienstverlening met gemiddeld een 8	Periodiek tevredenheidsonderzoek op meerdere terreinen van dienstverlening
Bereikbaarheid van gemeente voor inwoners	Eerste score november 2019 5,2	Onze bereikbaarheid wordt gescoord met een 8	Onderzoek extern bureau.
Afhandeling vergunning aanvragen en initiatieven	93% (2020)	90% van aanvragen en initiatieven wordt op tijd afgehandeld	Eigen monitoring en onderzoek

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- Raads- en griffieplan 2021
- Nota Verbonden Partijen 2021-2026

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000.000 min bedragen zijn uitgaven	2020	2021	2022	2023	2024	2025
A. Lasten	3,6	4,4	3,7	3,5	3,4	3,4
B. Baten	0,4	1,0	0,4	0,4	0,4	0,4
C. Mutaties reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal Programma 6	3,2	3,3	3,3	3,1	3,0	2,9

Toelichting: In deze tabel zijn naast de bestaande budgetten ook de beleidsintensiveringen opgenomen waarvoor in de kadernota en/of in de begroting extra middelen zijn opgenomen. Deze extra middelen worden ingezet voor:

- Vitaal Molenlanden (stelpost € 625.000)
- Pilot digitaal platform (€ 249.000)

1.7 Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien

In onderstaande tabel vindt u het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Deze inkomsten kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en de afvalstoffenheffing geen vooraf bepaald bestedingsdoel. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de onroerende-zaakbelastingen en de renteopbrengst.

Bedragen (X € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Treasury	1.161	986	1008	746
OZB-woningen	5.076	5.156	5.237	5.320
OZB-niet woningen	2.659	2.703	2.748	2.793
Belastingen Overig	-67	-67	-67	-67
Algemene uitkering	63.829	62.253	62.773	63.871
Onvoorzien	-40	-40	-40	-40
Dividendopbrengst	453	453	453	453
Overige baten en lasten	-1.288	-1.129	-1.830	-2.612
Totaal	71.784	70.315	70.283	70.464

Kapitaalstorting Stedin

Stedin zal, op basis van de huidige prognoses, een aantal jaren (waarschijnlijk) geen of nauwelijks winst maken, met als gevolg dat zij in de jaren 2022 en verder niet in staat zal zijn om dividend op de gewone aandelen uit te keren. Het rendement op de preferente aandelen, die aan Molenlanden zijn toegekend in het kader van de kapitaalversterking, is in hoge mate waarschijnlijk. Het overeengekomen rendementspercentage is 3% op het gestorte kapitaal. Is Stedin in een jaar niet in staat zijn preferent dividend uit te keren, dan schuift deze uitbetaling op naar een volgend jaar (met winst). Ook verwachten we op basis van de huidige financiële prognoses dat Stedin in staat is elk jaar cumulatief preferent dividend uit te betalen. Genoemd percentage geldt voor de periode 2022 – 2026. Voor de nieuwe reguleringsperiode wordt het percentage opnieuw vastgesteld op basis van de geldende marktrente.

Lokale heffingen

In deze begroting is voor het jaar 2022 rekening gehouden met een compensatie van de gemeentelijke heffingen tot een bedrag van € 50 voor alle huishoudens om de stijging van de (woon-)lasten te temperen.

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

Ten opzichte van het totaal van vorig jaar is de opbrengst geïndexeerd met 1,5% inflatiecorrectie conform de Kadernota.

Precariobelasting kabels en leidingen

Vanaf 2022 is het wettelijk niet meer toegestaan precariobelasting te heffen voor deze objecten.

Toeristenbelasting

In de gemeente Molenlanden wordt toeristenbelasting geheven voor verblijf in de gemeente van personen die niet in de gemeente Molenlanden staan ingeschreven in de basisregistratie personen.

Algemene uitkering

In de begroting 2022 is voor de raming van de algemene uitkering uit het gemeentefonds uitgegaan van de septembercirculaire 2021 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Ten opzichte van de vorige begroting(en) is de uitkomst voor de meerjarenraming 2022 t/m 2025 aanmerkelijk voordeliger.

Dividend

De gemeente ontvangt jaarlijks dividenuitkeringen uit hoofde van haar aandelenbezit in Stedin NV en de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). In de begroting 2022 is uitgegaan van een dividendinkomst van Stedin van € 279.000 en van BNG Bank € 174.000. In 2020 zijn de aandelen Eneco Groep verkocht. De dividendopbrengst is vanaf 2021 niet meer van toepassing. De

dividendopbrengst van Stedin is ten opzichte van de vorige raming € 116.000 hoger i.v.m. de aanvullende kapitaalverstrekking in 2021.

De aandeelhouders van Oasen hebben in 2005 besloten om geen dividend meer uit te keren maar in plaats daarvan structureel een schenking te doen aan een goed doel.

Renteopbrengst

De verkoop van het woningbedrijf heeft de voormalige gemeente Giessenlanden een groot bedrag opgeleverd aan liquide middelen. Deze gelden worden in 2021 belegd binnen de mogelijkheden die voor de overheid gelden. Op grond van de huidige rentestand en al aangegane beleggingen en verstrekte geldleningen wordt over 2021 een rendement van ongeveer 3% verwacht.

Overige baten en lasten

Onder overige baten en lasten is een stelpost opgenomen voor de stijging van de lonen. Hierbij is op basis van de septembercirculaire,

rekening gehouden met een stijging in 2022 van 2,5%, in 2023 2,3%, in 2024 2,1% en in 2025 2,4%.

Onvoorzien

In de begroting is een bedrag van € 40.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven.

1.8 Overhead

De overhead bestaat uit de personeelskosten en andere kosten welke niet direct aan de taakvelden kunnen worden toegerekend omdat deze feitelijk voor meerdere taakvelden worden gemaakt. Het betreft de zogenaamde PIOFACH kosten (Personeel Informatie Organisatie Financiën Automatisering Communicatie en Huisvesting). Het BBV schrijft voor om deze kosten te verantwoorden op het taakveld 04 Overhead en worden voor 2022 berekend op ca. €13.536.000. Dit is circa 13% van totale kosten van de begroting 2022. In de paragraaf bedrijfsvoering zijn een aantal posten nader toegelicht.

Bedragen X € 1.000	Rekening 2020	Begroting na wijz. 2021	Begroting 2022	Jaarschijf 2023	Jaarschijf 2024	Jaarschijf 2025
Directe personeelskosten aan overhead	7.928	8.472	8.217	8.048	8.048	8.048
Indirecte personeelskosten	741	985	899	900	901	901
Huisvestingskosten	758	1.000	787	809	478	478
Facilitaire kosten	277	340	353	355	355	355
Automatisering ICT	1.846	2.113	2.265	2.121	2.121	2.121
Informatiebeheer	106	149	145	155	155	155
Wet Open Overheid			123	138	154	173
Materieel en vervoer	252	195	204	182	188	188
Overige kosten bedrijfsvoering	582	866	274	244	245	245
Afschrijving en rente	895	1.177	1.423	1.092	1.121	963
Toerekening overhead aan investeringen	-410	-728	-685	-685	-685	-685

Bijdragen	-440	-123	-145	-123	-164	-164
	12.535	14.446	13.860	13.236	12.917	12.778
Bijdragen uit en aan reserves	-1.816	-1.970	-324	-3	-3	-3
Totaal Overhead	10.719	12.476	13.536	13.233	12.914	12.775

2. Paragrafen

2.1 Paragraaf lokale heffingen

De lokale heffingen vormen een belangrijk deel van de inkomsten van de gemeente Molenlanden en maken deel uit van het beleid. Het is belangrijk inzicht te hebben in de tarieven en de opbrengsten. De heffingen bepalen de lokale lastendruk en zijn van belang voor afweging tussen beleid en inkomsten.

De gemeente Molenlanden kent de volgende heffingen:

- a. (on-)roerende-zaakbelastingen (OZB/RZB)
- b. rechten
- c. rioolheffing
- d. afvalstoffenheffing
- e. toeristenbelasting

De genoemde belastingen onder a. en f. dienen tot het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. De rechten, rioolheffing en de afvalstoffenheffing zijn een vergoeding voor de door de gemeente te verstrekken diensten en mogen maximaal kostendekkend zijn.

Ontwikkelingen 2022

Conform de uitgangspunten bij de Kadernota 2022 is de OZB/RZB voor 2022 niet verhoogd, behoudens inflatiecorrectie van 1,5% en de t/m 2021 gerealiseerde areaaluitbreiding. De tarieven voor de leges zijn kostendekkend uitgerekend. De begraafrechten zijn vorig jaar geharmoniseerd en worden nu verhoogd met de inflatiecorrectie.

De kosten van afvalinzameling en -verwerking worden in principe voor 100% doorberekend in de afvalstoffenheffing. In relatie tot het nieuwe afval- en inzamelbeleid wordt echter een deel van de afvalstoffenheffing gecompenseerd ten laste van de egalisatievoorziening. De kosten voor de implementatie van het nieuwe afvalbeleidsplan worden gedekt vanuit de algemene reserve.

In het GRP 2020 is vastgesteld dat de rioolheffing jaarlijks stijgt met 3%.

Onroerende-zaakbelastingen

De 'onroerende-zaakbelastingen' worden geheven van de eigenaren en gebruikers van bedrijfspanden, overige gebouwen en niet-cultuurgronden. Daarnaast wordt 'onroerende-zaakbelasting' geheven van eigenaren van woningen. Deze belastingen worden geheven over de waarde van onroerende zaken.

De waardering van de onroerende zaken vindt plaats op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ). Deze WOZ-waarden worden jaarlijks vastgesteld. In 2022 wordt de waarde gebruikt per waardepeildatum 1-1-2021.

Zodra de nieuwe waarden bekend zijn worden de tarieven opnieuw berekend. Uitgangspunt voor deze berekening is de gewenste opbrengst. Dit is de belastingopbrengst van het voorgaande jaar, verhoogd met de belasting op (nieuwe) gereed gekomen panden. In de kadernota is aangegeven dat de OZB niet verhoogd zal worden, behoudens de tot en met 2021 gerealiseerde areaaluitbreiding en een inflatiecorrectie van 1,5%. Dit uitgangspunt is ook zo verwerkt in de begroting 2022.

De verwachting is dat de nieuwe WOZ-waarden ongeveer 10 % zullen stijgen ten opzichte van de oude waarden. De daadwerkelijke WOZ-waarden op basis waarvan de berekening van de OZB-tarieven 2022 plaatsvindt, zijn vermoedelijk pas in december 2021 bekend. De tarieven voor de onroerende-zaakbelastingen zijn afhankelijk van de getaxeerde waarden 2021 en worden in december vastgesteld.

Rechten - leges

Onder leges vallen diverse zaken, zoals paspoorten, rijbewijzen maar ook de omgevingsvergunningen. De nieuwe tarieven zijn conform de uitgangspunten kostendekkend, waarbij rekening is gehouden met de

door het rijk vastgestelde maximumtarieven. Het uitgangspunt kostendeekkende tarieven is niet toegepast voor de bezorging van reisdocumenten en rijbewijzen, monumenten- en evenementenvergunningen. De kostendeektheid van de leges op grond van de legesveror-

dening worden in totaal gezien. In totaliteit mag de kostendeektheid van de legesverordening niet hoger zijn dan 100%. Onderstaand overzicht maakt inzichtelijk dat de geraamde baten in totaliteit de geraamde lasten niet overschrijden.

Leges	Lasten taakveld	Overhead	BCF BTW	Rijksleges	Totale lasten	Gemeentelijke leges	Rijks-leges	Totale baten	Kostendeektheid	Resultaat
Burgerlijke stand	30.500	13.100	2.000	-	45.600	45.300	-	45.300	99%	-300
Reisdocumenten	85.000	36.700	4.900	107.000	233.600	105.300	107.000	212.300	91%	-21.300
Rijbewijzen	73.000	26.300	5.900	40.300	145.500	85.300	40.300	125.600	86%	-19.900
Kabels en leidingen	91.500	49.700	2.900	-	144.100	144.100	-	144.100	100%	-
Overige publiekszaken	17.550	8.800	-	8.000	34.350	23.200	8.000	31.200	91%	-3.150
Omgevingsvergunningen	1.370.363	534.085	52.500	-	1.956.948	1.964.750	-	1.964.750	101%	23.566
Dienstverlening vallen onder de Europese dienstenrichtlijn	9.600	6.100	-	-	15.700	2.700	-	2.700	17%	-13.000
					2.416.134			2.382.050	99%	-34.084

Rechten – begraafrechten

De begraafrechten worden geheven voor begravenissen en het onderhouden van de begraafplaatsen. In het verleden zijn veel rechten voor onbepaalde tijd afgekocht, hierdoor genereren deze graven geen inkomsten meer. Doordat deze graven wel moeten worden onderhouden zijn de begraafplaatsen niet kostendekkend. In een periode van 3 jaren vanaf 2021 wordt gestreefd naar een kostendekkingspercentage van 80%.

Begraafrechten	
Lasten taakveld	949.930
Overhead	430.600
Totale lasten	1.380.530
Rechten	993.000
Totale baten	993.000
Kostendekkendheid	72%
Resultaat	-387.530

Rioolheffing

Het uitgangspunt zoals vastgesteld in het in 2020 vastgestelde Gemeentelijk RioleringsPlan is dat de rioolheffing jaarlijks wordt verhoogd met 3%. De gemeente Molenlanden heft zowel rioolheffing van de eigenaar als van de gebruiker van een op het riool aangesloten onroerende zaak. De gebruikersheffing wordt geheven door middel van een opslag per m³ waterverbruik. Het waterleidingbedrijf Oasen int deze heffing. De gemeente hanteert één heffing voor zowel stedelijk afvalwater als hemel- en grondwater. Er is niet voor gescheiden heffingen gekozen vanwege de hoge uitvoeringskosten en het toepassen van het solidariteitsprincipe. Objecten die indirect zijn aangesloten op de riolering en uitsluitend hemelwater kunnen afvoeren worden alleen voor de eigenarenheffing aangeslagen. Het tarief hiervan wordt bepaald op 25% van het tarief voor het eigenarendeel. Reden voor een lager tarief is dat deze objecten minder profijt hebben van de gemeentelijke riolering doordat zij uitsluitend hemelwater afvoeren.

Op basis van de ramingen is een geactualiseerde berekening van de tarieven gemaakt. Het tarief voor het eigenarendeel rioolheffing wordt € 94,60 per perceel. Het tarief voor de indirect aangesloten objecten welke uitsluitend hemelwater afvoeren bedraagt 25% van het tarief van het eigenarendeel, € 23,65. Het tarief voor het gebruikersdeel wordt € 1,11 per m³.

Rioolheffing	
Lasten taakveld	2.524.054
Overhead	364.820
BCF BTW	1.159.871
Totale lasten	4.048.745
Rioolheffing	4.048.745
Overige inkomsten	-
Totale baten	4.048.745
Kostendekkendheid	100%
Resultaat	-

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt in principe dat de kosten van afvalinzameling en -verwerking voor 100% door de heffing worden gedekt. In relatie tot het nieuwe afvalbeleidsplan is op 1 juni 2021 besloten dat de implementatiekosten worden gedekt vanuit de algemene reserve en de stijging van de afvalstoffenheffing voor een deel wordt gecompenseerd vanuit de egalisatievoorziening. De stijging van de afvalstoffenheffing blijft hierdoor beperkt tot 1,5%.

Iedere zelfstandige wooneenheid binnen de gemeente wordt aangeslagen voor deze belasting. Molenlanden hanteert tarieven voor één- en meerpersoonshuishoudens. Het al of niet gebruikmaken van de gemeentelijke ophaaldienst, is hiervoor niet relevant. Voor de recreatiewoningen in parken is een afwijkende regeling getroffen. Deze hebben een eigen contract met Waardlanden voor grote verzamelcontainers.

De totale kosten voor afvalinzameling en -verwerking zijn de afgelopen jaren fors hoger geworden. Dit komt door de stijgende kosten van Waardlanden.

Het tarief voor éénpersoonshuishoudens stijgt naar € 272,06 en voor een meerpersoonshuishoudens naar € 340,07. Deze tarieven waren € 268,51 en € 335,64. Het inzamelen van het huisvuil wordt verzorgd door reinigingsdienst Waardlanden. Inwoners van Molenlanden kunnen ook hun afval aanbieden bij één de vier afvalbrengstations van Waardlanden.

Afvalstoffenheffing	
Lasten taakveld	4.722.703
Overhead	117.313
BCF BTW	992.674
Totale lasten	5.832.690
Afvalstoffenheffing	5.436.022
Overige inkomsten*	396.668
Totale baten	5.832.690
Kostendekkendheid	93%
Resultaat	0

*betreft bijdrage uit de algemene reserve ter dekking van implementatiekosten nieuw afvalbeleidsplan.

Toeristenbelasting

In de Kadernota 2021 is een inflatiecorrectie van 1,5% vastgelegd. De toeristenbelasting wordt geheven voor het verblijf in de gemeente van personen die niet in de gemeente Molenlanden staan ingeschreven in de Basisregistratie personen. De toeristenbelasting komt ten goede aan de algemene middelen. De belasting wordt geheven van degene die verblijf biedt. Degene die verblijf biedt mag de belasting doorberekenen aan degene die verblijf houdt.

De toeristenbelasting wordt geheven per persoon per nacht, het tarief wordt € 1,36 per persoon per nacht.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit is moeilijk aan te geven. Het Rijksbeleid is erop gericht de lokale lasten trendvolgend met het Bruto Binnenlands Product te laten stijgen. Er blijft echter wel de mogelijkheid om hogere OZB heffingen toe te passen. De heffingen waar kosten tegenover staan zijn kostendekkend.

Ontwikkeling lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo), onderdeel van de Rijksuniversiteit Groningen, onderzoekt jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten. De uitkomsten worden jaarlijks gepubliceerd in de Coelo-atlas.

De Coelo-Atlas over 2021 is de meest recente versie. Uit deze atlas blijkt dat de gemeente Molenlanden op plaats 147 van de 352 gemeenten staat. (hoe hoger de plaats, hoe lager de belastingdruk is). Uit de atlas blijkt dat het OZB-tarief van Molenlanden net onder het gemiddelde van Nederland valt. De gemiddelde woningwaarde zit net boven het gemiddelde.

Bij de milieuheffingen ligt het tarief van de afvalstoffenheffing boven het landelijk gemiddelde. De rioolheffing van Molenlanden ligt in 2021 ook boven het landelijk gemiddelde.

De gegevens van het hierna opgenomen overzicht komen uit de Coelo-atlassen van de corresponderende jaren en betreffende woonlasten van een meerpersoonshuishouden.

Gemeente	Woonlasten			Rangorde
	2019	2020	2021	2021
Alblasserdam	765	783	789	127
Gorinchem	749	768	801	150
Hardinxveld-Giessendam	812	829	860	229
Krimpenerwaard	835	802	818	170
Molenlanden	787	792	800	147

Papendrecht	682	705	759	92
Sliedrecht	628	672	743	64
Vijfheerenlanden		860	879	259
- Leerdam	793			
- Vianen	820			
- Zederik	762			

De lokale lastendruk voor een gemiddeld huishouden ontwikkelen zich in Molenlanden voor een meerpersoonshuishouden als volgt:.

Woonlasten		
	2021	2022
Afvalstoffenheffing	336	340
Rioolheffing eigenaar	92	95
Rioolheffing gebruiker	134	138
OZB eigenaar	301	306
Compensatie	-50	-50
Totaal	813	829

Kwijtschelding

Voor de inwoners van Molenlanden met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolafvoerheffing. De kosten van bestaan voor de beoordeling of men in aanmerking komt voor kwijtschelding worden gesteld op 100%.

2.2 Paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf gaat in op de vraag in welke mate de gemeentelijke financiële positie toereikend is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Inzicht in de omvang van de risico's is een voorwaarde voor een gezonde bedrijfsvoering. Bij de besluitvorming kan hiermee rekening worden gehouden. De omvang van de ingeschatte risico's wordt gerelateerd aan de

vermogenspositie van de gemeente. Daardoor ontstaat een beeld van het weerstandvermogen van de gemeente. Binnen de organisatie is globaal geïnventariseerd welke risico's er bekend zijn. Op basis van de risico's is het weerstandvermogen berekend. Volgens artikel 21 van de Financiële verordening dient de gemeenteraad een nota weerstandvermogen & risicobeheersing vast te stellen. Eind 2021 zal worden gestart met het opstellen van deze nota. In deze nota zullen de uitgangspunten voor de risicobeheersing en het risicobeheersingsproces worden vastgelegd. Vervolgens zullen de risico's op een meer systematische wijze worden geïnventariseerd en zullen voor het eerst worden verwerkt in de jaarrekening 2021.

Financiële kengetallen

In deze risicoparagraaf zijn aan het eind een aantal financiële ratio's opgenomen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente.

Beleid en beschikbaarheid van de weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit ziet er als volgt uit:

	Jaarrekening 2020	Begroting 2022
Algemene Reserve prognose stand eind van het genoemde jaar	39.316.000	31.763.115
Rekeningresultaat of prognose begrotingsresultaat		424.837
Post Onvoorzien		40.000
Totale Weerstandcapaciteit	39.316.000 *	32.227.952**

*In de jaarstukken 2020 is rekening gehouden met de uitwerking van de nieuwe nota reserves en voorzieningen waarbij is uitgegaan van de actuele weerstandscapaciteit.

**In het nieuwe saldo voor 2022 is rekening gehouden met een onttrekking van € 10 mln. uit de algemene reserve als reallocatie naar de bestemmingsreserve kapitaallasten wegen.

Weerstandratio

De weerstandratio is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit voor het afdekken van de geïnventariseerde risico's.

Weerstandsvermogen	2022
UITSTEKEND	7,1

Een weerstandratio van $>1,0$ is noodzakelijk om alle risico's te kunnen opvangen. Een ratio $< 1,0$ is onwenselijk. Een ratio van $>2,0$ of hoger is uitstekend. Een ratio van 7,1 is uitzonderlijk goed. Bij de jaarrekening 2020 was de ratio 6,5. De verhoging van de weerstandratio houdt verband met een lager bedrag aan gekwantificeerde risico's, ondanks een lagere weerstandscapaciteit.

Beleid met betrekking tot de risico's

Van elk risico wordt een inschatting gemaakt van de mate van waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet en wat de financiële consequenties hiervan zijn. Dit wordt uitgewerkt in een kans- en een gevolgwaarde.

Benadering van de risico's en de vertaling in kans en het effect

Om een risico's in omvang te duiden, wordt eerst gekeken naar de totale omvang van het te lopen risico als deel van het totaalbedrag dat als last is opgenomen in de jaarrekening, het effect.

Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich voordoet.

Daarbij wordt de volgende indeling gehanteerd:

- Laag: Het gevolg van het risico wordt voor 25% meegenomen in het risicoprofiel.
- Gemiddeld: Het gevolg van het risico wordt voor 50% meegenomen in het risicoprofiel.
- Hoog: Het gevolg van het risico wordt voor 75% meegenomen in het risicoprofiel.

- Zeer Hoog: Het is nagenoeg zeker dat het risico zich voordoet. Voor het gevolg van het risico wordt een voorziening getroffen of dit is financieel verwerkt in de begroting.

Van een risico zijn de geschatte (totale) kosten (kans x effect) gekwantificeerd en opgenomen in de tabel van risico's.

De financiële risico's die zich voordoen

In de tabel op de volgende pagina treft u de gekwantificeerde risico's aan voor 2022. Het totaal aan risico's bedraagt € 4.547.539 (was € 6.274.250 in de jaarrekening 2020). Deze daling wordt met name veroorzaakt door de afname van risico's bij de grondexploitaties en vastgoedprojecten. Een aantal aangekondigde ontwikkelingen/ onderzoeken met mogelijke uitgaven zijn niet te kwantificeren in financiële zin of omvang, maar worden verderop in deze paragraaf wel onder de aandacht gebracht.

Coronacrisis

De Coronacrisis heeft een veel lagere impact in financiële zin gehad voor onze gemeente dan eerder werd gedacht. De steun- en compensatiemaatregelen vanuit het rijk pakten voor onze gemeente in financiële zin positief uit. Van de ontvangen coronagelden die zijn ontvangen is nog een deel beschikbaar.

Omschrijving	Totale omvang te lopen risico in €	Omvang risicogedeelte in €	Kans dat risico zich voordoet in %	Geschat bedrag (risico x omvang)
Grondexploitaties / Vastgoed projecten	15.274.000	15.274.000		1.264.950
Garanties (fin. Lasten 1% over hoofdsom)	138.461.000	138.461	25%	34.615
Gemeentefonds	58.846.000	588.460	75%	441.345
BTW compensatiefonds overschrijding plafond	4.500.000	200.000	25%	50.000

Dividenden Stedin en BNG	453.000	453.000	50%	226.500
Bedrijfsvoering loonkosten	22.403.000	2.240.300	25%	560.075
Stijging rentelasten	22.645.000	113.225	50%	56.613
Leges bouwvergunningen	1.975.850	493.962	50%	246.981
Participatie	2.612.000	261.000	50%	130.500
Jeugdzorg	9.208.533	1.381.280	75%	1.035.960
WMO	6.650.000	650.000	50%	325.000
Leerlingenvervoer	1.000.000	100.000	50%	50.000
Exploitatie maatschappelijk vastgoed	2.000.000	200.000	25%	50.000
Claim Remu	3.000.000	300.000	25%	75.000
Totaal		22.393.688		4.547.539

Toelichting risico's

Grondexploitaties en Vastgoed Projecten

Voor de risico's die zich zullen voordoen binnen de grondexploitaties is gekeken naar het risicoprofiel van de MJIP-grondgebonden projecten op individueel niveau en een recente doorrekening van alle grondexploitaties. De daling wordt veroorzaakt door enerzijds de afname in de totale omvang van risicovolle grondexploitaties. Anderzijds door een wijziging in de weging van risico's. Tot nu werd voor alle grondexploitaties een algemeen risicoprofiel toegepast naast de inventarisatie van de specifiek risico's. De werkwijze is nu dat voor elk project alleen specifieke risico's worden geïdentificeerd, getoetst door projectcontrol. Het bepalen van de specifieke project gerelateerde risico's is ook bepaald vanuit het BBV. Bij de bepaling van de winstnamen over 2020 heeft de accountant hier nog eens op gewezen.

Garanties en waarborgen

De gemeente staat garant voor tal van leningen en deelnemingen. De kans dat zich hierbij risico's zullen voordoen, is erg klein. Het risico is bepaald op 0,1% van de hoofdsom, de kans daarop als

klein, 25%. De mogelijke risico's als gevolg van extra te verlenen garanties in verband met de Coronacrisis worden afgedekt door het Noodfonds.

Gemeentefonds

De algemene uitkering is op basis van de septembercirculaire 2021 geraamd. Ontwikkelingen zijn vooral afhankelijk van het accres in de rijksbegroting en de verdeelmaatstaven. Daarnaast speelt op dit moment een rol wat in het kader van de kabinetsformatie wordt afgesproken over de ontwikkeling van het gemeentefonds. De komende tijd wordt bekend wat de herverdeeleffecten zijn van de evaluatie van het gemeentefonds en wanneer de voorgenomen herverdeling kan ingaan.

Wellicht heeft de Coronacrisis ook nog financiële effecten voor het jaar 2022.

Het risico wordt ingeschat op 75%.

BTW-compensatiefonds

Gemeenten en provincies kunnen vanaf 2016 tot een vastgesteld maximum BTW declareren. Verschillen ten opzichte van het plafond worden aan gemeenten uitgekeerd. Praktijk is dat gemeenten steeds meer bij het BTW-compensatiefonds declareren en vervolgens via het gemeentefonds op de algemene uitkering worden gekort. Met een omvang van € 4.500.000 merken wij € 200.000 aan als risico.

Dividend Stedin en BNG

Jaarlijkse schommelingen van dividend kunnen een verschil van de raming betekenen in de begroting. Vaste zekerheden of basisbedragen worden nooit genoemd. De signalen die er waren in verband met de Coronacrisis dat Stedin en BNG geen dividend zouden uitkeren is inmiddels naar de achtergrond verdwenen. Ook zijn de aandelen van Stedin voor een deel preferente aandelen. Daarom merken wij dit nog steeds aan als 100% onzekerheid aan maar nu met een kans van 50% in plaats van 75%.

Bedrijfsvoering loonkosten en overhead

Het gaat om risico's van nog niet voorzienbare kosten in verband met wachtgeld van politieke ambtsdragers en ontslag van personeel. Ook zijn er risico's op het gebied van informatiebeveiliging en juridische aansprakelijkheid. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken, zijn en worden diverse beheersmaatregelen getroffen op het terrein van informatiebeveiliging, back-up, uitwijkfaciliteiten en verzekeringen. Voor deze risico's hebben wij een inschatting gemaakt van 10% van de totale personeels- en bestuurskosten met een kans van 25%.

Stijging rentelasten

In de begroting 2022-2025 is rekening gehouden met de lage rentestand bij de raming van de rentelasten op nieuw aan te trekken leningen. Het huidige rentebeleid van de ECB blijft doorgaan met een lage marktrente als uitgangspunt waarbij er wordt gesproken over 'eventuele' of 'geleidelijke' afbouw van het opkopen van obligaties uit de markt. Gezien de herfinanciering op oude leningen voor een langere periode lopen we hierop geen risico. Het zou alleen gaan om nieuw aan te trekken leningen. We schatten de kans van een rentestijging het komende jaar in op gemiddeld (50%), uitgaande van een half procent aan stijging.

Leges bouwvergunningen

De raming van de bouwleges vormt een risico. Met de komst van de Omgevingswet, die voor een half jaar is uitgesteld naar 1 juli 2022, is het lastig om op voorhand te bepalen welke effecten dit zal hebben voor gemeenten. Komen er juist meer aanvragen na die datum en welke kosten hangen hiermee samen? Dit moet ook bezien worden in de bestuurlijke keuzes die nog gemaakt dienen te worden in dit traject. Het risico van een lagere opbrengst wordt hoog ingeschat, het risicobedrag is bepaald op de volledige omvang met een kans van 50% aan lagere opbrengsten.

Participatie

Avres voert binnen de specifieke kaders van de rijksvergoeding in het sociaal deelfonds de Participatiewet uit. Hoewel het budget bij de uitvoering van het beleid door Avres leidend is, kan toch een tekort ontstaan. Door het Rijk wordt aangegeven dat de nadelige effecten van de Coronacrisis door het Rijk worden vergoed, de kans op een nadelig financieel risico is geschat op gemiddeld. De zittende medewerkers met een SW-indicatie hebben loon- en baangarantie terwijl de rijksvergoeding daalt.

Verbonden partijen

Bij risico's van een verbonden partij gaat het in hoofdzaak om financiële en bestuurlijke risico's die mede verband houden met de structuur, organisatie en bedrijfsvoering van een verbonden partij. Het risico is per verbonden partij bepaald met inachtneming van het beleid dat de gemeenschappelijke regeling zelf voert op het gebied van weerstandsvermogen en risicomanagement. De gemeenschappelijke regeling behoort zelf risicomanagement gestalte te geven en de eigen risico's voldoende af te dekken. Als dat niet het geval is (ratio lager dan 1) dan wordt het niet afgedekte deel hier opgenomen. Dit is in beperkte mate (ca € 70.000) het geval bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De deelnemende gemeenten dragen naar rato dat risico. Gelet op het geringe aandeel van Molenlanden is dit risico voor Molenlanden verwaarloosbaar. De gemeenschappelijke regelingen Avres en Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid (VRZHZ) hebben een ontwerpbegroting 2022 opgesteld die een taakstelling bevatten. We hebben beperkt invloed op de wijze waarop deze taakstelling wordt ingevuld. Het is hierbij niet uitgesloten dat deze ontwikkelingen uiteindelijk leiden tot hogere kosten en/of een lager serviceniveau van deze gemeenschappelijke regelingen.

Jeugdzorg (Dienst gezondheid en jeugd)

Jeugdzorg wordt door de serviceorganisatie jeugd (SOJ) uitgevoerd. Een nadelig exploitatieresultaat ten opzichte van de vastgestelde begroting zal SOJ direct bij de deelnemende gemeenten op basis

van een verdeelsleutel in rekening brengen. SOJ beschikt niet over reserves. Anderzijds wordt een voordelig verschil uitgekeerd. Qua sturing is het voortdurend zoeken naar een balans tussen zorgvraag en beschikbaar budget. Bij de beleidsplanning en het contracteren van zorgaanbieders is het beschikbare budget uitgangspunt. In de loop van 2021 zal moeten blijken of de genomen maatregelen voldoende effect sorteren om de beoogde reductiedoelstelling te realiseren (scenario 1). Dit wordt inzichtelijk gemaakt bij de 2^e Burap van de DG&J eind dit jaar. De SOJ adviseert in de begroting de gemeenten om rekening te houden met een risicomarge van 15 procent van de gemeentelijke bijdrage. Deze risicomarge is hoog vanwege de opgenomen reductiedoelstelling in de begroting en de onzekerheid in de opgenomen verdeling van de kosten als gevolg van de afbouw van de solidariteit. Voor Molenlanden gaat het dan om een bedrag van € 1.381.280.

WMO

Aan de hand van ervaringscijfers wordt zo realistisch mogelijk geraamd. Dat neemt niet weg dat er risico's bestaan. Vooral de merkbare toename van het aantal cliënten met een indicatie voor huishoudelijke ondersteuning als gevolg van de dubbele vergrijzing, langer thuis wonen en het door het Rijk ingevoerde vaste abonnementstarief, is een risico. Daarnaast vormen nieuwe aanbestedingen, verhoging van tarieven op grond van de AMvB 'reële marktprijs' en het open-eindekarakter van de regelingen risico's. Als gevolg van de Coronacrisis wordt ingeschat dat er een gemiddelde kans is op een afwijking van 10% met een risico van 50%. Deze relatief lage inschatting houdt mede verband met het voornemen van het Rijk om de gevolgen in het sociaal domein geheel of gedeeltelijk te compenseren.

Leerlingenvervoer

Leerlingenvervoer is een open-eind regeling. Het benodigde budget is vooral afhankelijk van de ontwikkeling van het aantal aanvragen. De kans is bepaald op 'gemiddeld'.

Exploitatie maatschappelijk vastgoed

Bij een aantal vastgoedexploitanten is in de exploitatieovereenkomst vastgelegd dat, als hun bedrijfsvoering in negatieve zin wordt geraakt door veranderde regelgeving of calamiteiten die buiten hun invloedssfeer vallen, de gemeente daarvan de financiële gevolgen draagt. Mogelijke aanspraken als gevolg van de coronacrisis dekt het Noodfonds af. Het resterende risico schatten we in als beperkt.

Claim REMU

REMU c.s. (de voormalige aandeelhouders van het elektriciteitsbedrijf REMU) is in cassatie gegaan tegen het hoger beroep vonnis van het Gerechtshof in de zaak tegen Eneco. De behandeling is op 9 april 2021 gestart. Een ingesteld cassatieberoep neemt gemiddeld één jaar in beslag. Het gaat om een claim van zo'n € 300 mln. tegen Eneco (lees: de 44 voormalige aandeelhouders van Eneco, waaronder Molenlanden). Aanleiding voor de claim: bij de splitsing van Eneco (in een netwerkbedrijf en een elektriciteitsbedrijf) is hen -zo stellen de voormalig REMU-aandeelhouders- een winstdeling onthouden. Tot nu toe is de rechter daar niet in meegegaan. Het maximale risico voor Molenlanden bedraagt € 3.000.000. Op basis van een juridische analyse van de advocaat van Eneco wordt de kans op een voor de aandeelhouders negatieve uitspraak klein geschat.

In de begroting aangekondigde ontwikkelingen/onderzoeken met (mogelijk) financiële impact

Een aantal ontwikkelingen laten zich nog niet financieel vertalen. Deze komen op een later tijdstip aan de orde, afhankelijk van nog uit te voeren onderzoeken. Enkele voorbeelden :

- Kinderdijk: ontwikkeling entreezone, tweede fase parkeer-voorzieningen Westrand.
- Nadere invulling van het accommodatiebeleid zoals het investeringsprogramma van € 10 Miljoen euro.

- Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs Molenlanden 2021-2032. Daarbij is besloten om separate besluiten te nemen over de exacte invulling en de financiële effecten van de projecten. De lasten die horen bij deze investeringen worden geschat op 46 tot 52 mln. euro en zijn nog niet verwerkt in de meerjarenraming. Dit wordt na concretisering van de plannen opgenomen.
- De integratie-uitkering Sociaal Domein/Voogdij 18+ vormt een mogelijk risico, omdat deze met ingang van 2022 naar verwachting anders wordt verdeeld. De mogelijkheid bestaat dat er een gedeeltelijke compensatie komt.
- De verwachte kosten voor de uitvoering van de energietransitie (RES en TVW) en de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie zijn niet in de begroting 2022 opgenomen, maar worden in het vierde kwartaal van 2021 uitgewerkt en aan de raad voorgelegd. Daarbij heeft het Rijk nog geen uitsluitsel gegeven over de bijdragen die gemeenten kunnen verwachten voor de uitvoering van deze opgaven.
- De invoering van de Omgevingswet is een half jaar uitgesteld naar 1 juli 2022. De structurele financiële gevolgen van de Omgevingswet zijn op dit moment nog onbekend en zijn een risico. Het gaat dan om de uitwerking van de personele consequenties, overhead etc. De specifieke risico's rondom de leges zijn opgenomen onder de leges bouwvergunningen.
- De jaarlijkse stijging van de exploitatielasten voor de uitvoering van het Integraal beheerplan buitenruimte loopt ook na de planperiode door.

Financiële kengetallen

Op grond van het BBV is een aantal financiële kengetallen opgenomen die inzicht geven in de financiële positie van de gemeente. In het onderstaande overzicht de uitkomsten:

Ratio's	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Netto Schuldquote in %	12,1%	45,8%	21,1%	38,3%	50,4%	51,2%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen in %	-7,7%	38,6%	13,5%	31,4%	44,4%	46,3%
Solvabiliteitsratio	64,1%	61,8%	51,5%	49,0%	46,5%	46,0%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	-0,73%	2,48%	0,90%	-2,96%	0,18%
Grondexploitatie	5,9%	3,9%	4,7%	6,9%	6,0%	5,0%
Belastingcapaciteit	103,3%	108,6%	101,3%	109,4%	111,5%	113,6%

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een netto schuldquote tot 100% wordt algemeen beschouwd als goed. Dit kengetal wordt voor de gemeente Molenlanden daarom over het algemeen als goed beoordeeld. Er is een correctie op dit getal als we de verstrekte leningen hieruit filteren.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. En geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De ratio is hoog doordat er sprake is van een groot eigen vermogen. Een gezond percentage ligt in ieder geval boven de 20%. De gemeente komt ruimschoots boven deze ondergrens uit.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke

structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Dit kengetal laat zien dat er sprake is van een structureel sluitende exploitatie in 2021.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Het betreft hier de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De definitie van belastingcapaciteit is hier: woonlasten van een meerpersoonshuishouden, opgebouwd uit OZB, afvalstoffen- en rioolheffing. Algemeen wordt een belastingcapaciteit tot 100% als goed beoordeeld. De gemeente Molenlanden scoort iets hoger dan 100%, hetgeen betekent dat de inwoners van Molenlanden relatief hogere belastinglasten hebben dan het landelijk gemiddelde. Het referentiebedrag is € 818,85 als landelijk gemiddelde in 2021.

Beoordeling onderlinge verhouding tussen kengetallen

De gemeente heeft een stevige financiële reservepositie en een materieel sluitende meerjarenbegroting. De solvabiliteitsratio is hoog. Onze financieringspositie is solide. De weerstandratio is 7,1. Tegenvallers kunnen opgevangen worden door aanwending van de algemene reserve.

2.3 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

In deze paragraaf lichten we het beleid toe en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de kapitaalgoederen van de gemeente. De belangrijkste onderdelen (assets) voor de instandhouding van de kapitaalgoederen zijn de hoofdgroepen

wegen, riolering, water, verlichting, groen en gebouwen. Ook zijn een aantal kleine kapitaalgoederen opgenomen die bijdragen aan het functioneren van de Buitenruimte.

De kosten voor de instandhouding van de kapitaalgoederen zijn gebaseerd op de beheerplannen. De kapitaalgoederen vormen een substantieel onderdeel van de begroting. Deze kosten hebben zowel een beleid- als een beheeraspect. Het beleidsaspect komt primair tot uiting in de programma's terwijl het beheeraspect bij het college ligt. De kapitaalgoederen bepalen in sterke mate de uitstraling, beleving, kwaliteit en ook de veiligheid van de openbare ruimte van de gemeente. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de daarmee samenhangende lasten. Het belang van een goed beleid en beheer is dus groot.

Integraal beheerplan Buitenruimte

Met de vorming van de gemeente Molenlanden zijn de kapitaalgoederen van de oorspronkelijke gemeenten samengevoegd. In 2021 zijn de beheerplannen geharmoniseerd en is het Integraal beheerplan Buitenruimte Molenlanden 2022-2026 vastgesteld.

Het Integraal beheerplan is gebaseerd op de door de raad vastgestelde kaders. De kaders omvatten een vastgesteld onderhoudsniveau, het op orde brengen van het basisbeheer en het op orde brengen van de vervangingsinvesteringen. Naast harmonisatie en actualisatie zijn binnen het beheerplan nadrukkelijk de raakvlakken met andere beleidsvelden verkend. Dit is o.a. vertaald in opgaven en ambities met de daarbij behorende uitvoeringsmaatregelen. Verder zijn in het beheerplan de uitkomsten van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2024 integraal opgenomen en ingepast.

Het onderhoud in 2022 e.v. is gebaseerd op de onderhoudsplanning van de betreffende assets binnen de buitenruimte. De benodigde budgetten zijn in het beheerplan opgenomen en verwerkt in de begroting.

In het kader van klimaatontwikkeling zijn diverse inspanningen nodig. We geven uitvoering aan de opgenomen maatregelen vanuit het beheerplan en haken aan op de eerder gestarte verkenning naar het toepassen van klimaatadaptieve maatregelen in de Molenlandse praktijk.

Omvang Kapitaalgoederen

De totale oppervlakte van de gemeente Molenlanden is 19.160 ha. De kapitaalgoederen die de gemeente in beheer en onderhoud heeft liggen voornamelijk binnen de bebouwde kom van de 20 kernen. Uitzondering zijn de onderdelen Openbare Verlichting, Riolering, Straatnaamborden en onderdelen van Straatmeubilair. De volgende gegevens geven een indicatie van de omvang van de kapitaalgoederen:

- In totaal is ca. 175 km verhardingen in beheer, met een totale oppervlakte van 1.539.600 m². Hiervan is ca. 355.000 m² asfaltverharding, ca. 1.170.100 m² elementenverharding en ca. 14.500 m² overige verhardingen.
- Binnen de gemeente staan in totaal ca. 6.050 verkeers- en straatnaamborden. incl. bewegwijzering en portalen, en ca. 374 overige verkeersvoorzieningen. Verder staan er ca. 418 schrikhekken, 501 afvalbakken, 27abri's, 563 banken en picknicksets, 180 bloembakken, 4.590 m¹ hekwerken, 4.500 palen en 1.210 overige objecten (o.a. fietsluizen en fietsklemmen).
- Het totaal aantal verlichtingsobjecten (lichtmasten en armaturen) bedraagt ca. 10.250 stuks.
- In de gemeente bevinden zich in totaal 290 grote civieltechnische kunstwerken bestaande uit 197 bruggen, 35 duikerbruggen en 58 overige objecten, zoals kademuuren, steigers en trappen. Daarnaast zijn er nog ca. 4.620 meter kleine duikers.
- De te beheren rioleringsvoorzieningen bestaan uit in totaal 431 km riolering, onderverdeeld in 205 km vrijverval riool,

187 km druk- en vacuümriolering met 1.643 pompunits en 39 km persleidingen met 81 hoofdgemalen. Daarnaast zijn er nog 16 bergbezinkvoorzieningen en ruim 14.000 kolken.

- Het open water in de gemeente bestaat vooral uit kleine sloten, weteringen en plassen. De totale oppervlakte door de gemeente te onderhouden water is ca. 311.350 m².
- Langs de gemeentelijke watergangen staan ongeveer 30.900 meter oeverbeschermingen en liggen er ca. 12.400 meter natuurlijke oevers.
- De totale oppervlakte aan te onderhouden groenelementen binnen de gemeente bedraagt ongeveer 120 hectare en het aantal te onderhouden bomen is ongeveer 15.335 stuks.
- Er zijn in totaal 25 begraafplaatsen met daarop ca. 28.900 m² verhardingen, 41.250 m² groenelementen, 700 bomen, 39.200 m² grafvelden en 2 urnenmuren.
- In de gemeente zijn 132 speelplaatsen ingericht, met in totaal ca. 650 speel- en sporttoestellen en speelprikkels, ca. 1.100 m hekwerken, 1.135m ballenvangers, 3.327 m² kunstgrasvelden en 5.384 m² veiligheidsondergronden.
- In de openbare ruimte van de gemeente Molenlanden bevinden zich 22 openbare kunstobjecten.
- Tot de gemeentelijke gebouwen horen de werklocatie, de gemeentewerven en een zoutloods, 1 gebouw van de (voormalige) bibliotheek, 8 peuterspeelzalen, 22 gebouwen op de begraafplaatsen, 17 kerktorens, 10 gymzalen, 2 zwembaden, 4 dorpshuizen/buurtcentra, 3 jeugdhonken, 2 woningen en een aantal overige gebouwen (b.v. theehuisjes). In het kader van het project "Hoogspanningsmasten Nieuw-Lekkerland" zijn ook een aantal woningen aangekocht.

Wegen

De wegenstructuur vormt de ontsluiting van de 20 kernen, verspreid over het gebied. De gemeente is verantwoordelijk voor het wegbeheer binnen de bebouwde kom. De wegen vormen daarom binnen de kernen een belangrijke bijdrage aan een goede, veilige en toegankelijke leefomgeving. Bij de reconstructie van wegen of gebieden,

Benutten we de kans om de leefomgeving te verbeteren. Dit doen we samen met de inwoners. De aanpassingen verbeteren de beleving en de gebruikswaarde. Tevens worden klimaatontwikkelingen, zoals een robuust ontwerp voor het tegengaan van wateroverlast, meegenomen in de plannen.

Jaarlijks wordt het wegenareaal visueel geïnspecteerd met behulp van de CROW-systematiek voor wegbeheer. Op basis van deze systematiek worden de bij de visuele inspecties verzamelde gegevens omgezet naar een onderhoudsprogramma van de wegen en het daarbij behorende budget.

Het beheer van wegen richt zich op doelmatig onderhoud waarbij gewerkt wordt met een duidelijke prioritering. Om de middelen effectief in te zetten wordt er binnen groot onderhoud en reconstructies zoveel mogelijk integraal gewerkt en met directe afstemming met de rioolplanning en andere producten binnen de openbare ruimte. Dit vertaalt zich in de jaarlijkse uitvoeringsplannen voor wegen en riolering. Door zetting en droogte in de afgelopen jaren blijkt dat de wegen meer (ongelijkmatige) zetting vertonen. Hierdoor is er meer onderhoud nodig en vinden er op sommige locaties eerder vervangingen plaats.

Na het (verplicht) niet meer toepassen van chemische bestrijdingsmiddelen is er geen sprake meer van onkruidbestrijding maar van onkruidbeheersing. Dit heeft tot gevolg dat er zijn geen bestrijdingsmethoden zijn die voorkomen dat achterblijvende wortelresten en zaad zorgen voor een snelle nieuwe aanwas van onkruid. Veeg-/borstelbeheer wordt zo goed mogelijk afgestemd op de onkruidbestrijdingsronden.

Objecten in de openbare ruimte

In de openbare ruimte van de gemeente staat een groot aantal objecten. Deze objecten worden planmatig onderhouden en vervangen. In de begroting zijn hiervoor de benodigde middelen opgenomen.

Het gaat hierbij o.a. om verkeer- en straatmeubilair zoals verkeersborden, straatnaamborden,abri's, banken en afvalbakken. Ook bevinden zich 22 openbare kunstobjecten in de openbare ruimte van de gemeente Molenlanden.

De objecten geven praktische invulling aan het gebruik van de openbare ruimte en vormen een ondersteuning aan de bruikbaarheid en verkeersveiligheid van de weg. Daarnaast vormen de onderdelen een belangrijke bijdrage aan de uitstraling en kwaliteit van de leefomgeving.

Een deel van het jaarbudget voor deze objecten wordt uitgegeven aan incidentele schades, diefstal en vandalisme.

Civieltechnische Kunstwerken

Het beheer en onderhoud van de Civiele Kunstwerken (o.a. bruggen, keermuren, steigers) is gericht op het veilig en doelmatig in stand houden van de Civiele Kunstwerken. Zij vormen een cruciale schakel in het functioneren van de infrastructuur en leefbaarheid van onze gemeente.

Het is dan ook belangrijk dat we deze infrastructurele verbindingen goed beheren en onderhouden. Het zijn blikvangers die bepalend kunnen zijn voor de identiteit en karakter van een dorp of stad.

In het beheerplan is het areaal en de kwaliteit in relatie tot de kosten in beeld gebracht. De kosten voor onderhoud en vervanging zijn opgenomen in de begroting. Op basis hiervan plagen we planmatig onderhoud en worden vervangingen uitgevoerd.

Jaarlijks schouwen we de kunstwerken op gebreken. Van dure en risicovolle kunstwerken, die op leeftijd zijn of een belangrijke verkeersfunctie hebben monitoren we de kwaliteit door tussentijdse instandhoudingsanalyses. Om de 3 jaar inspecteren we alle kunstwerken. Zo anticiperen we snel op risicovolle situaties.

Openbare verlichting

Het beheer en onderhoud van de Openbare Verlichting is gericht op het doelmatig in stand houden van de openbare verlichting ten behoeve van het verbeteren van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en sociale veiligheid in donker. Hierbij wordt gebruik gemaakt van duurzame, efficiënte en energiezuinige verlichtingsmiddelen. Het aansturen van het dagelijks onderhoud aan de openbare verlichting is ondergebracht bij de gemeenschappelijk regeling Bureau OVL. Ook is het Bureau OVL een belangrijke schakel voor het taakveld openbare verlichting bij reconstructie projecten. Hierin verzorgen zij onder andere het lichtontwerp, de aansluitingen op het stroomnet en directievoering.

Naast het reguliere onderhoud wordt conform het SER-energieakkoord extra aandacht gegeven aan energiezuinige verlichting, door gefaseerd bij vervangingen en herinrichtingsprojecten ledverlichting toe te passen. Om landelijk goed inzicht te krijgen in de energiebesparing doen wij mee met de OVL-monitor.

Spelen

Het beheer en onderhoud van de openbare speelvoorzieningen is gericht op het veilig en doelmatig in stand houden van de openbare speelvoorzieningen en het waarborgen van de veiligheid van de spelende kinderen en toezijnde volwassenen conform de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS).

Buitenspelen is essentieel voor een gezonde fysieke, mentale en sociale ontwikkeling. Doordat de kernen worden volgebouwd wordt de behoefte en noodzaak voor formele speelruimte steeds belangrijk. We zien dit terug in de vele verzoeken, participatietrajecten en de vraag om jaarrond te kunnen spelen. Het bieden van maatwerk en een veilige, goed bespeelbare en uitdagende speelomgeving is een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp van de speelplaatsen met betrokkenen en omwonenden.

Op basis van het beheersysteem Playmapping en het beheerplan wordt planmatig onderhoud en vervanging uitgevoerd aan de speelvoorzieningen. Deze werkzaamheden worden zo veel als mogelijk integraal opgepakt bij reconstructies en herinrichtingen.

Het areaal speeltoestellen wordt jaarlijks 2x geïnspecteerd en meerdere malen geschouwd. Alle informatie over de speeltoestellen, de inspecties en bevindingen worden verwerkt en bijgehouden in het digitaal beheersysteem Playmapping en dient tevens als logboek. Geconstateerde gebreken aan speeltoestellen worden zo spoedig als mogelijk hersteld.

Groen

Het onderhoud aan openbaar groen is erop gericht een acceptabel niveau te handhaven. Dit beeldkwaliteitsniveau is conform het beheerplan gesteld op B, waarbij gebieden met een hoogwaardige of afwijkende inrichting op A worden onderhouden.

Jaarlijks worden de bomen middels een inspectiecyclus gecontroleerd op veiligheid. Aan de hand van de uitkomsten worden adequate maatregelen uitgevoerd.

In het kader van klimaatadaptatie (wateroverlast, hittestress) speelt de soort en de hoeveelheid groen een belangrijke rol. In plannen wordt hiermee rekening gehouden door meer dan voorheen ruimte voor groen en water te realiseren.

Bij nieuwe inrichting en het toepassen van beheermaatregelen wordt bekeken op welke manier de biodiversiteit verhoogd kan worden. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van natuurontwikkelingslocaties (met educatieve functie) en extensiever maaibeheer.

En wordt het project 'Aanplant 2021 bomen' opgestart, Met het doel om vanaf 2021 t/m 2023 extra bomen (en struiken) te planten in de gemeente.

Begraafplaatsen

In Molenlanden zijn verspreid over de kernen, 25 begraafplaatsen aanwezig. Het totaal aantal begravingen is gemiddeld 260 per jaar.

Alle begraafplaatsen worden onderhouden op beeldkwaliteitsniveau A, conform het vastgestelde 'Beleidsdocument begraafplaatsen Molenlanden' en het hieruit voortvloeiende 'Beheerplan begraafplaatsen 2022-2026'.

Hierin zijn diverse uitvoeringsmaatregelen opgenomen die invulling geven aan de kaderstelling uit het beleidsdocument, zoals het plaatsen van een urnenmuur in elke kern en het realiseren van herdenkingsmonumenten met plaquettes.

Vanuit de voormalige gemeente Giessenlanden is in 2017 een Toekomstvisie begraafplaatsen vastgesteld door de toenmalige raad. Daarbij is in de vorm van een uitvoeringsplan per begraafplaats een pakket aan maatregelen opgesomd om o.a. problemen met grafcapaciteit, grondwaterproblematiek en inrichting op te lossen. Het uitvoeringsplan zal in het tweede kwartaal van 2022 worden geactualiseerd.

Riolering

Op grond van de in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) geformuleerde uitgangspunten en kwaliteitsniveaus wordt het rioolstelsel van de gemeente onderhouden. Met het GRP continueert de gemeente haar rioleringsbeheer, voldoen we de komende jaren aan de wettelijke taken en beheren we op een financieel efficiënte wijze.

In juni 2020 is het geharmoniseerde Gemeentelijk Rioleringsplan voor de Gemeente Molenlanden 2020-2024 vastgesteld. In het Integraal beheerplan Buitenruimte zijn de uitkomsten van het GRP integraal verwerkt en ingepast. Bij de rioolrenovatiwerkzaamheden is de samenhang met herstraatwerkzaamheden namelijk van belang. De uitvoering van uitbreidingsplannen vindt plaats conform de eisen van de gemeente.

In het nieuwe GRP is rekening gehouden met een aantal risico's. De

druk- en vacuümriolering komt in een aantal lintbebouwingen aan de maximale capaciteit. Als toestemming wordt verleend voor het bouwen van meerdere nieuwe woningen in de buitengebieden, wordt de kans groter dat de riolering dit niet meer aan kan en moet het systeem worden aangepast of naar een alternatief worden gezocht. Op dit moment wordt dit vraagstuk verder onderzocht en uitgewerkt. Dit gebeurt samen met de beleidsvelden Verkeer, Wonen en Zetting (klimaat).

Door de drogere zomers van de afgelopen jaren is in de kernen merkbaar dat er meer zetting van de ondergrond plaatsvindt. Dit heeft gevolgen voor de riolering. Meer huisaansluitingen gaan kapot en de hoofdriolering komt ongelijkmatiger te liggen wat meer onderhoud vraagt en mogelijk kan gaan leiden tot snellere vervanging dan vanuit het Gemeentelijk Rioleringsplan is gepland.

De kosten van het riool worden via een kostendekkend tarief doorberekend. In de paragraaf Lokale Heffingen wordt dit verder toegelicht.

Water

Watergangen zijn van groot belang voor de aan- en afvoer van hemelwater en grondwater. Door het baggeren van watergangen wordt voldoende afvoercapaciteit gewaarborgd. Vanuit het integrale beheerplan is een nieuw baggerplan opgesteld. Hierin is de kwaliteit en kwantiteit van de aanwezige bagger inzichtelijk gemaakt. Aan de hand van het plan worden de watergangen cyclisch gebaggerd. De financiële consequenties van het beheerplan zijn in de begroting verwerkt.

Tevens zijn de duikers van belang voor de doorstroming van de watergangen. Deze worden geïnspecteerd en gereinigd om dit te waarborgen. Op basis van de input uit de inspecties wordt planmatig onderhoud gepleegd en vervangingen uitgevoerd.

Naast de duikers zijn de beschoeiingen en oeverbeschermingen opgenomen binnen de beheerplannen. Conform de waterplannen worden maatregelen uitgevoerd waarbij rekening gehouden wordt met

de klimaatontwikkelingen. Zo wordt aandacht besteed aan het behouden en vergroten van open water en het robuuster maken van watergangen en duikers. Als het mogelijk is, worden deze maatregelen gecombineerd met de reconstructies van wegen en riolering.

Gebouwen

In 2019 zijn de kerktorens geïnspecteerd en is de subsidieaanvraag voor het onderhoud in de periode 2020-2025 bij het Ministerie van OCW toegekend. In 2018 was de onderhoudstoestand van de overige panden al geïnspecteerd, met uitzondering nog van de zwembaden. Deze zijn in 2020 opgenomen, de resultaten vormen de basis van het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP). De MJOP actualiseren we iedere 3 jaar.

Het MJOP maakt onderscheid tussen regulier onderhoud en groot onderhoud. Het jaarlijks onderhoud is opgenomen in de exploitatiebegroting. Voor het groot onderhoud wordt een jaarlijks storting in de onderhoudsreserve gedaan, gebaseerd op de gemiddelde geraamde kosten van groot onderhoud voor de komende 10 jaar. De hiervoor benodigde gelden worden aan de onderhoudsreserve onttrokken. Deze onttrekking en de kosten van het regulier onderhoud zijn in de begroting opgenomen. Voor de invulling van De voormalige bibliotheek in Giessenburg wordt tijdelijk beheerd, in afwachting van een lokaal initiatief.

De werklocatie in Bleskensgraaf (Kerkstraat 8) is verkocht. Tot aan de overdracht is het slechts het hoogst noodzakelijk onderhouden.

Het pand aan de Burgemeester Viezeestraat 3 in Bleskensgraaf is ingericht als servicepunt. Zodra de nieuwe werklocatie in de Spil is gerealiseerd, kan het verkocht worden.

In 2015 is de woning Onderweg 2 in Arkel aangekocht om de realisatie van de 2e ontsluitingsweg I mogelijk te maken. Een gedeelte van dit perceel is gebruikt voor de op- en afrit van de 2e ontsluiting. De woning wordt verhuurd. De gemeente beheert en onderhoud het terrein en de opstallen .

Ook voor de woning in Schelluinen (Voordijk 2) wordt noodzakelijk onderhoud uitgevoerd.

Voor de beide zwembaden die eigendom zijn van de gemeente Molenlanden (zwembad Schoonenburg in Nieuw-Lekkerland en De Dompelaar in Groot-Ammerz) geldt dat deze met behulp van vrijwilligers tegen zo laag mogelijke onderhoudskosten worden geëxploiteerd. Dit gebeurt vanuit een taakstellend budget.

De woningen die zijn aangekocht vanuit de uitkoopregeling hoogspanningslijnen, worden tegen zo laag mogelijke kosten aangehouden tot een definitieve invulling aan deze percelen is gegeven.

Vanuit de duurzaamheidsambitie ligt er de opgave om in 2030 voor het gemeentelijk vastgoed energieneutraal te zijn. In 2019 is er voor een groot deel van het vastgoed een duurzaamheidsscreening gedaan en er is een pilot gerealiseerd; sporthal de Reiger is sinds 1 januari 2019 energieneutraal en gasloos. De resultaten hiervan nemen we mee bij het opstellen van het verdere verduurzamingsplan.

Het vastgoed- en accommodatiebeleid en het huisvestingsplan voor het basisonderwijs zijn op 20 april 2021 vastgesteld. Nu kan een verduurzamingsplan voor het vastgoed worden opgesteld.

Mede vanuit de noodzaak voor structurele bezuinigingen is een verduurzamingsfonds opgericht. Dit fonds kan worden ingezet om de kapitaallasten die voortvloeien uit de verduurzamingsopgave te dekken. De energiebesparing die deze verduurzaming met zich meebrengt is de komende jaren als bezuiniging opgevoerd.

2.4 Paragraaf financiering

In deze paragraaf informeren wij u over het voorgenomen treasurybeleid voor 2022.

Beleidsvoornemens financiering

Eind 2021 beschikt Molenlanden over een positieve liquiditeitspositie die gedurende 2022 door de uitvoering van de begroting geleidelijk aan kleiner zal worden. Afhankelijk van het verloop van onze liquiditeitspositie zullen in de begrotingsperiode 2022–2025 langlopende leningen worden aangetrokken om geplande investeringen te kunnen financieren. De liquiditeitspositie wordt gemonitord op basis van doorrekeningen en plannings. Het verloop hiervan is soms moeilijk te bepalen doordat bijvoorbeeld vertraging kan optreden in uitvoering.

Rentevisie 2022

De ECB blijft naar verwachting ook het komende een monetair beleid voeren waarbij de rente laag zal blijven. Eventuele inflatiestijgingen werden in augustus 2021 als tijdelijk gezien. Wel kondigde de ECB het opkoopprogramma van obligaties in december 2021 te zullen gaan afbouwen. De rentetarieven blijven naar verwachting op een zeer laag niveau.

Berekening interne rente

Berekening rente-omslag 2022	
Toe te rekenen rente aan de taakvelden	496.300
Boekwaarde investeringen en verstrekte geldleningen	215.759.000
Rente omslag percentage (afgerond)	0,5

Aan de investeringen die op de staat van activa zijn opgenomen, is een rentepercentage toegerekend van 0,5 %. Deze rentebedragen komen ten laste van de begroting 2022.

Financieringsbehoefte in 2022

Financieringsbehoefte per 1-1-2022	
Te financieren investeringen en versterkte geldleningen	215.759.000
Af: Opgenomen geldleningen	32.679.000
Af: Nog op te nemen geldleningen	22.645.000
Af: Reserves en voorzieningen	143.305.000
Financieringsbehoefte 2022	17.130.000

De gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, is voor een gemeente gelimiteerd op 8,5% van het begrotingstotaal. Voor onze gemeente komt dit voor 2022 uit op een bedrag van € 9.239.840. Onze berekende theoretische financieringsbehoefte geeft een veel hoger bedrag aan maar kan afgedekt worden door langgeld aan te trekken.

De renterisiconorm

Over de langlopende schuld mogen de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is de verwachten ontwikkeling van deze renterisiconorm voor 2022 weergegeven:

Berekening renterisiconorm 2022 (x € 1.000)	
1. Begrotingstotaal	108.704
2. Wettelijk percentage	20%
3. Renterisiconorm (1x2)	21.740
4. Renteherzieningen	0
5. Aflossingen	1.584
6. Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	1.584
7. Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	20.156

De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente de komende jaren een renterisico over loopt, blijven ruimschoots binnen de norm (wet FIDO).

Opgenomen leningen met een looptijd langer dan een jaar

De huidige leningportefeuille met een looptijd van een jaar of langer telt op tot een totaal van € 32.679.000 aan het einde van 2022.

2.5 Paragraaf bedrijfsvoering

Visie

Bedrijfsvoering helpt ons om de beleidsdoelstellingen en maatschappelijke opgaven te realiseren. We professionaliseren van binnen, maar zijn gericht op buiten. Dat geldt zeker voor de Molenlandse manier van werken die we met een visie op bedrijfsvoering meer compleet hebben gemaakt. We brengen meer samenhang tussen de andere bouwstenen van die Molenlandse manier, namelijk onze visie en plannen voor dienstverlening, stads- en dorpsgericht werken en (zelf)organisatie.

Organisatieontwikkeling

In 2021 ronden we de harmonisatieopgave na de fusieperiode af. Dat vraagt om een doorontwikkeling vanuit de nieuwe basis. De organisatie heeft daarvoor een visie op bedrijfsvoering opgesteld met een doorkijk tot 2026. Naar 2026 toe investeren we in de organisatieontwikkeling vanuit zes strategieën. Voor 2022 zetten we onder meer in op: verbetering van de algehele dienstverlening, een passende personeelsbegroting en de volgende stap in ons informatiebeheer.

Ontwikkelingen

De bedrijfsvoering van Molenlanden ontwikkelt zich nog steeds. In 2019 zijn we gestart met het op orde brengen van de basis. Hieronder verstaan we de activiteiten die nodig zijn voor het harmoniseren van wet- en regelgeving, het verder op orde brengen van de administratieve organisatie en het beheer. In deze paragraaf zoomen we beknopt in op deze ontwikkelingen.

Dienstverlening

Wat willen we bereiken?

- Onze bedrijfsvoering is toekomstgericht en wendbaar, zodat we mee kunnen bewegen met onze omgeving.
- We leveren uitstekende dienstverlening. De kwaliteit van dienstverlening die we naar buiten willen leveren, leveren we ook aan onze collega's in de vakteams.
- We voldoen aan de eisen die wet - en regelgeving aan ons stelt. We maken bewust keuzes welk ambitieniveau we hierin kiezen. Zo zijn we voorspelbaar en betrouwbaar als overheid.
- We hebben grip op middelen en beheersen onze risico's; we willen zelf in control zijn. Dit is de gedegenheid die de inwoners van ons als overheid verwachten.

Wat gaan we ervoor doen?

- De aanbevelingen uit de tussenevaluatie vertalen we in 2021 in acties voor de verdere organisatieontwikkeling. De uitvoering hiervan zal (deels) ook in 2022 doorgaan.

Organisatie

Wat willen we bereiken?

Voor de periode 2022-2026 werken we toe naar een vitale organisatie met:

- A. een vaste formatie die aansluit bij de kerntaken en beleidsopgave waar de organisatie voor staat;
- B. een flexibele schil die aansluit bij de politiek-bestuurlijke en maatschappelijke dynamiek;
- C. een profiel als aantrekkelijke werkgever die vacatures kan vervullen en mensen weet vast te houden in de steeds verder krimpende arbeidsmarkt.

Wat gaan we ervoor doen?

Personeelsbegroting structureel op orde brengen

De huidige personeelsbegroting ondersteunt een vitale organisatie onvoldoende doordat er geen budget is gereserveerd voor

onvermijdbare kosten zoals: ziekte en de regelingen Ouderschapsverlof en Generatiepact. Om die kosten te ondervangen wordt de flexibele schil ingezet. Vanaf 2022 voorziet de personeelsbegroting in een aanvullend budget voor deze onvermijdbare kosten ter hoogte van 2% van de personeelsbegroting zijnde: € 382.000,- voor ziekte en ouderschapsverlof. Om de gevolgen van het generatiepact op te vangen is aanvullend € 100.000,- opgenomen.

Vaste formatie en flexibele schil

In 2020 is een benchmark naar de personeelsbegroting uitgevoerd. De vertaling hiervan naar de lokale programma's en beleidsopgave geven aan dat de komende jaren verschuiving nodig is van capaciteit over verschillende taakvelden. Ook zien we op een aantal taakvelden een structurele ondercapaciteit. We herkennen dit, omdat hierop inhuur plaatsvindt met een structureel karakter. Voorbeelden hiervan zijn bouw- en woningtoezicht, omgeving, veiligheid en HR.

De begroting 2022 en verder vraagt om een uitbreiding van de formatie door een verschuiving vanuit de flexibele schil. Met het doel mensen aan ons te kunnen binden. Daarnaast vragen een aantal beleidsontwikkelingen met een structureel karakter om een vaste bezetting om kennis vast te houden in de organisatie en de continuïteit te borgen. Dit ondersteunt de noodzaak om vast personeel aan te trekken op werk waarvoor langdurig inhuur nodig is en nu nog veel wisseling plaatsvindt. Daarbij wordt de komende jaren (natuurlijke) uitstroom verwacht. Door nu medewerkers aan ons te binden ondervangen we schaarste om de relatief dure inhuur te voorkomen. Daarnaast wordt er met een strategische personeelsplanning gewerkt met als streven de formatie naar de toekomst te kunnen verlagen, als de juiste mens op de juiste plek zit.

Aanvullend op deze in de Kadernota beschreven ontwikkelingen is € 178.550 opgenomen in de personeelsbegroting voor uitbreiding taken openbare veiligheid en om het HR team te versterken. Daarnaast is als uitgangspunt voor de personele begroting gekozen om voortaan uit te gaan van het maximum van de functionele schalen. Het is minder bewerkelijk en geeft meer flexibiliteit bij vervanging. De hiermee samenhangende kosten bedragen ca. € 310.000. Niet in de Kadernota opgenomen maar wel inmiddels in de loop van 2021 besloten zijn enkele personele uitbreidingen voor uiteindelijk € 86.872 en toelagen voor € 35.327.

Vitaliteitsbeleid

Het vitaliteitsbeleid is in ontwikkeling. Voor de verbetering van een aantal arbeidsvoorwaarden en de implementatie hiervan is eenmalig € 30.000 opgenomen.

Informatiebeveiliging

Wat willen we bereiken?

Verhogen van de gemeentelijke weerbaarheid op het gebied van de (informatie-)beveiliging van de gemeentelijke informatievoorziening en uitvoering aan de baseline informatiebeveiliging overheid (wettelijke verplichting).

Wat gaan we ervoor doen?

Op basis van het recent verrichtte Cybersecurity Assessment voor prioritering van de werkzaamheden in het operationeel meerjarig informatiebeveiligingsplan is er duidelijkheid ontstaan voor de jaarschijf 2022 van dit plan.

- Implementeren van de conclusies uit het Cyber Assessment zoals uitgevoerd op de gemeentelijke informatievoorziening.
- Operationaliseren van de informatiebeveiligingsmaatregelen zoals beschreven in het vastgestelde tactisch informatiebeveiligingsbeleid waarmee uitvoering wordt gegeven aan de baseline informatiebeveiliging overheid (BIO).

Voor het implementeren van de maatregelen en activiteiten voor de jaarschijf 2022 van het meerjarig informatiebeveiligingsplan vragen we voor 2022 eenmalig

€ 144.000 aan zijnde:

- € 90.000: inhuur implementatie en consultancy door externe beveiligingsspecialisten
- € 54.000 inhuur projectleider

Het meerjarig informatiebeveiligingsjaarplan is onderdeel van de I&ICT projectenkalender 2022.

Informatiebeheer op orde

Wat willen we bereiken?

- We zijn in 2026 Wet Open Overheid (WOO)-proof! Dit betekent dat we door onze inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden een gelijkwaardige digitale informatiepositie te bieden, participatie mogelijk maken en verantwoording af kunnen leggen.
- Realisatie van een digitaal platform met stuur- en managementinformatie en daarmee werken op basis van tijdige, juiste en volledige informatie.

Wat gaan we ervoor doen?

- In 2021 zijn we gestart met het project 'Implementatie WOO'. Eind 2021 leveren we een visie Informatiebeheer en vindbaarheid op. Deze vertalen we in 2022 naar een plan van aanpak en we pakken de eerste acties op.
- We gaan een pilotproject uitvoeren dat bestaat uit twee delen. In de eerste plaats realiseren we het technisch fundament van het dataplatform. Hierdoor zijn we in staat gegevens uit originele databronnen op een veilige manier beschikbaar te stellen voor het maken en presenteren van (management)overzichten. Daarnaast gaan we aan de slag

met de ontsluiting van data uit een drietal domeinen en/of processen. Dit moet resulteren in een eerste opzet van een dashboard en rapportage voor de meldingen openbare ruimte, beheer gegevens over de buitenruimte en het Sociaal Domein. Voor deze pilot is € 249.000 opgenomen.

Rechtmatigheidsverantwoording college

Wat willen we bereiken?

Dat het college over 2022 een rechtmatigheidsverantwoording kan afgeven waarbij de eventuele geconstateerde rechtmatigheden blijven binnen de vastgestelde tolerantiegrens.

Toelichting: Tot en met 2021 geeft de accountant een rechtmatigheidsoordeel bij de jaarrekening. Door een wetswijziging wordt vanaf 2022 het college verantwoordelijk voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant geeft vanaf dat moment alleen nog een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

Wat gaan we ervoor doen?

- De beschrijving van de processen met een financiële rechtmatigheidsimpact beschrijven afronden en de interne controles verder professionaliseren zodat het college kan steunen op de uitkomsten van de controles voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording. Het jaar 2021 gebruiken we als proefjaar.
- De kaderstelling voor rechtmatig handelen aanpassen op de nieuwe werkwijze zoals de controleverordening, de financiële verordening en het controleprotocol.

Financiën bedrijfsvoering

De budgetten die tot de bedrijfsvoering worden gerekend, zijn de personeelskosten van de ambtelijke organisatie (exclusief het bestuur en griffie) en overhead.

Bedragen X € 1.000	Rekening 2020	Begroting na wijz. 2021	Begroting 2022	Jaarschijf 2023	Jaarschijf 2024	Jaarschijf 2025
Directe personeelskosten aan directe taakvelden	13.147	13.004	13.781	12.838	12.756	12.765
Directe personeelskosten aan overhead	7.928	8.472	8.217	8.048	8.048	8.048
Subtotaal directe personeelskosten	21.075	21.476	21.998	20.886	20.804	20.813
Overhead overig:						
Indirecte personeelskosten	741	985	899	900	901	901
Huisvestingskosten	758	1.000	787	809	478	478
Facilitaire kosten	277	340	353	355	355	355
Automatisering ICT	1.846	2.113	2.265	2.121	2.121	2.121
Informatiebeheer	106	149	145	155	155	155
Wet Open Overheid			123	138	154	173
Materieel en vervoer	252	195	204	182	188	188
Overige kosten bedrijfsvoering	582	866	274	244	245	245
Afschrijving en rente	895	1.177	1.423	1.092	1.121	963
Toerekening overh. aan investeringen	-410	-728	-685	-685	-685	-685
Bijdragen	-440	-123	-150	-123	-164	-164
Sub-totaal overhead (overig)	4.607	5.974	5.638	5.188	4.869	4.730
Bijdragen uit en aan reserves	-136	-1.970	-324	-8	-8	-8
	25.546	25.480	27.312	26.066	25.665	25.535

Het meerjarig overzicht geeft u inzicht in de omvang en welk soort van uitgaven hier onder worden verstaan. De totale kosten van bedrijfsvoering voor 2022 zijn € 27.312.000 en dit is circa 24% van de totale begroting. De overheadkosten zijn € 13.860.000 en dit is circa 13 % van de totale begrotingsomvang. Deze percentages komen overeen met gemiddelden bij andere gemeenten. Door BBV wordt voorgeschreven dat de directe personeelskosten ook zoveel mogelijk worden toegerekend aan de directe taakvelden. De personeelskosten van de ondersteunende teams zoals financiën,

human resource, juridisch et cetera. worden niet verder toegerekend en vallen onder de overhead. De directe personeelskosten voor investeringen worden begroot op € 1.075.976 . De realisatie hiervan hangt samen met het aantal projecten. Uiteindelijke toerekening vindt plaats op basis van tijdverantwoording. Bij de formatie voor 2022 wordt uitgegaan van 266 fte voor de bedrijfsvoering. Het hogere aantal fte's is het gevolg van de overname van 11 fte van Mee-Vivenz voor het sociaal werk. Hiermee

is € 811.787 gemoeid en heeft een budgetneutraal verloop in de begroting.

Indicatoren

Effecten in de samenleving laten zich niet altijd tot een getal reduceren. Daarom is er voor gekozen om voor bedrijfsvoering een aantal kwalitatieve indicatoren op te nemen, naast de BBV-indicatoren.

Organisatieontwikkeling

- Organisatieontwikkeling; medewerkers ervaren meer invloed op (de manier waarop) zij regisseur zijn over hun prestaties en werkgeluk.
- Dienstverlening; tevredenheid burgers over dienstverlening in ieder geval bij de servicepunten.
- Dienstverlening; meldingen openbare ruimte; (vermindering klachten, snelheid afdoening), ICT in control.

- Veiligheid; tijdige en juiste reactie op beveiligingsincidenten die zich voordoen.

Financieel in control

Rechtmatigheidsverklaring over 2022 wordt tijdig en binnen de foutentolerantie door het college afgegeven;

BBV indicatoren

Indicator	2020	2021	2022
Formatie per 1.000 inwoners	5,6	5,6	6,0
Apparaatskosten per inwoner	€ 415	€ 473	€ 484
% externe inhuur ten opzichte van de totale loonsom + inhuur externen	5,0%	5,9%	9,9%
% Overhead t.o.v. totale lasten	12,8%	13,0%	13,0%

2.6 Paragraaf verbonden partijen

Indeling verbonden partijen in risicoprofielen

A. Gemeenschappelijke regelingen

	Maatschappelijke waarde	Begroting 2022	Bijdrage Molenlanden 2022	Beleidsmatig karakter van de taken	Aantal partners ¹	Best. invloed	Risicoprofiel
Dienst Gezondheid & Jeugd Regio ZHZ		€ 153.205.000,-	€13.907.000,-		10	1 in AB	
Veiligheidsregio ZHZ		€46.227.000,-	€3.845.000,-		10	1 in AB	
Avres		€69.924.000,-	€10.317.000,-		3	1 in DB 2 in AB	
Reinigingsdienst Waardlanden		€20.355.000,-	€4.300.000,-		4	1 in Bestuur	
Omgevingsdienst ZHZ		€24.839.000,-	€1.668.823,-		10	1 in DB 1 in AB	
Bureau Openbare Verlichting Merwede		€804.000,-	€49.879,-		6	1 in DB 1 in AB	
Gevudo	²	€1.150.000,-	n.v.t.		11	1 in AB	
Regio AV ³		€580.000,-	€89.000,-		3	2 in AB	
Sportpark Souburgh			€98.553,-		2	2 in AB	
Natuur- en Recreatieschap Lingegebied			n.v.t.		4	1 in AB	

Hoog risicoprofiel

Gemiddeld risicoprofiel

Laag risicoprofiel

¹ Hierbij gaat het om het aantal deelnemende gemeenten.

² Indirect bij NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC).

³ Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden

B. Privaatrechtelijke partijen (bedrijven)

	Maatschappelijke waarde	Begroting 2022	Bijdrage Molenlanden 2022	Beleidsmatig karakter van de taken	Aantal partners	Best. invloed	Risicoprofiel
Stedin N.V.			n.v.t.		44	Relatief groot ⁴	
N.V. Oasen			n.v.t.		21	1 in AB	
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten			n.v.t.		Veel	1 in AV ⁵	
Merwede Lingelijn Beheer BV			€35.000		7	1 in stuurgroep	
ROM-S Commanditaire Vennootschap			n.v.t.		4		
ROM-S Beheer			n.v.t.		4		
Gemeente Molenlanden Deelneming BV			n.v.t.		1		

Hoog risicoprofiel

Gemiddeld risicoprofiel

Laag risicoprofiel

⁴ Vertegenwoordiging in Algemene vergadering van aandeelhouders en de aandeelhouderscommissie

⁵ Aandeelhoudersvergadering

C. Privaatrechtelijke partijen (stichtingen & verenigingen)

	Maatschappelijke waarde	Begroting 2022	Bijdrage Molenlanden 2022	Beleidsmatig karakter van de taken	Aantal partners	Best. invloed	Risicoprofiel
Stichting O2A5			subsidierelatie		6	1 wethouder in gemeensch. orgaan	
SIMAV Molenstichting			subsidierelatie		6	1 in AB	
Stichting Inkoopbureau Midden Nederland			€35.034,-		9	1 in AB	<i>toegevoegd in aanvulling op Nota VP</i>
Stichting Dieselgemaal Langerak			subsidierelatie		1	groot	
Vereniging Nederlandse Riviergemeenten			€1.800,-		67	beperkt	<i>nieuw</i>
Vereniging van Nederlandse Gemeenten			€65.983,-		Veel	beperkt	
Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten			€2.500,-		52	beperkt	<i>toegevoegd in aanvulling op Nota VP</i>

Hoog risicoprofiel

Gemiddeld risicoprofiel

Laag risicoprofiel

Paragraaf verbonden partijen

De gemeente Molenlanden voert een grote verscheidenheid aan taken uit, deels doordoor samen te werken met andere gemeenten. Dat gebeurt onder andere in verbonden partijen. De gemeente blijft beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheden houden ten aanzien van deze partijen.

Wat willen we bereiken?

In 2021 is de Nota Verbonden Partijen 2021-2026 vastgesteld. In die nota worden doelen gesteld en afspraken gemaakt over hoe de gemeente in die periode wil voortbouwen om de samenwerking met deze partners te versterken. De nota is een levend document dat de komende jaren, dus ook in 2022, dient om het goede gesprek te voeren als raad en college over samenwerking in en sturing van verbonden partijen. En dit concreet om te zetten in acties.

Belangrijke thema's daarbij zijn:

- bewust afwegen en beoordelen waarom we samenwerken in verbonden partijen;
- de doelen van gemeenteraad en college bij deze samenwerking in ogenschouw te houden;
- (bestuurlijke) focus aan te brengen op basis van de risico's en belangen van de verschillende verbonden partijen door middel van het werken met risicoprofielen;
- praktische afspraken en concrete ontwikkelstappen maken.

Wat gaan we ervoor doen?

In 2022 krijgt de implementatie van de Nota Verbonden Partijen een vervolg voor raad, college en organisatie. In 2021 is, in samenwerking met de verschillende verbonden partijen, een start gemaakt met het realiseren van de concrete acties. In 2022 moet dit ertoe leiden dat bijvoorbeeld:

- de P&C-cyclussen beter op elkaar zijn aangesloten;

- afstemming met regiogemeenten en verbonden partijen meer aan de voorkant plaatsvindt;
- verdere ervaring wordt opgedaan met het werken met een Commissie Verbonden Partijen en het agendapunt 'uitwisseling verbonden partijen';
- de samenwerking met enkele verbonden partijen wordt geëvalueerd;
- er aan het begin van de nieuwe raads- en collegeperiode een introductie van de verbonden partijen wordt georganiseerd;
- bij actualisatie van bestaande verbonden partijen (of nieuwe verbonden partijen) elementen uit de Nota Verbonden Partijen worden opgenomen.

Lijst van verbonden partijen

De gemeente Molenlanden heeft te maken met diverse verbonden partijen. Deze zijn in te delen in de volgende categorieën:

1. Gemeenschappelijke regelingen (GR'en);
2. Vennootschappen en coöperaties;
3. Stichtingen en verenigingen.

Hieronder treft u per categorie een overzicht aan van de verbonden partijen van Molenlanden. Per verbonden partij wordt de informatie gegeven die op grond van het BBV is voorgeschreven, soms met aanvullende informatie. Bijvoorbeeld over relevante ontwikkelingen in het komende jaar. Ten opzichte van vorig jaar is er een aantal mutaties. Zo is Molenlanden in 2021 lid geworden van de Vereniging Nederlandse Riviergemeenten en is vanaf dit jaar ook het Inkoopbureau Midden-Nederland opgenomen in het overzicht. Tegelijkertijd is Stichting Administratiekantoor Dataland uit het overzicht verdwenen, omdat deze per 1 januari 2022 ophoudt te bestaan. Ook komen de vier verenigingen van eigenaren waar Molenlanden aan deelneemt niet meer in het overzicht voor, omdat deze niet onder de definitie van een verbonden partij vallen.

Gemeenschappelijke regelingen

Naam verbonden partij	Avres	
Vestigingsplaats	Meerkerk	
Maatschappelijke waarde	Een goede dienstverlening voor de burgers van de aangesloten gemeenten die zijn aangewezen op tijdelijke voorzieningen als een uitkering, bijzondere bijstand. Besloten vennootschap tussen Avres en Kringloopbedrijf Het Goed.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Visser in AB; wethouder Lanser in AB en DB	
Aantal partners	3	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 10.317.000	
Financieel resultaat 2022	- € 1.322.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	20,6%	20,6%
Eigen vermogen	€ 10.743.000	€ 9.016.000
Vreemd vermogen	€ 2.550.000	€ 2.200.000

Risico's	Een risico is dat op de BUIG-budgetten die van het Rijk ontvangen worden gekort gaat worden. Een afname van de uitkering met 5% levert een tekort op van € 1,4 miljoen. Een tweede groot risico is dat er door externe factoren (toename vluchtelingen of conjuncturele schommelingen) vaker beroep gedaan wordt op de sociale vangnetregelingen van Avres. Voor het opvangen van risico's heeft Avres een reserve.
Risicoprofiel	Hoog
Ontwikkelingen 2022	Ook in 2022 heeft Avres te maken met (de gevolgen van) de crisisdienstverlening vanwege de coronamaatregelen, de werkgelegenheidseffecten van de coronacrisis, de ontwikkelingen rond en effecten op gebruik van minimaregelingen en schuldhulp en armoedebestrijding, de Wet Inburgering, het beschut werken enz.

	<p>Het bestuur van de GR Avres beraadt zich aan de hand van een Ambitienotitie en een evaluatie van de GR over de inhoudelijke en financiële koers in verband deze recente en te verwachten ontwikkelingen op de diverse taakvelden. De deelnemende gemeenten zijn in de gelegenheid daarop een zienswijze in te dienen.</p>
--	--

Naam verbonden partij	Dienst Gezondheid en Jeugd Regio Zuid-Holland Zuid
Vestigingsplaats	Dordrecht
Maatschappelijke waarde	Het behartigen van de belangen op het gebied van Publieke gezondheid, Onderwijs, Jeugd Preventie Team en Jeugdhulp, uitgevoerd door de Serviceorganisatie ZHZ.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Lanser in AB
Aantal partners	10

Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 2.257.000 en € 11.649.000 voor Serviceorganisatie Jeugd	
Financieel resultaat 2022	€ 0	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	9,4%	9,4%
Eigen vermogen	€ 2.389.000	€ 2.085.000
Vreemd vermogen	€ 1.543.000	€ 238.000
Risico's	In de begroting van de DG&J is een paragraaf opgenomen over de beheersing van de risico's. Financiële risico's zijn benoemd ten aanzien van claims, de bedrijfsvoering, de uittreding van Leerdam/Zederik en de CAO.	
Risicoprofiel	Hoog	
Pluspakketten	<ul style="list-style-type: none"> • WMO-toezicht • Procesconsultatie GGZ en inzet trajecten extreme woningvervuiling • Deeltaak uitvoering crisismaatregel uitvoering zorgmachtiging in kader van de WvGGZ. 	

Ontwikkelingen 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Inzet op langere termijn gevolgen COVID-19 • Gezonde leefomgeving en Omgevingswet • Aanpassing aan ontwikkelingen Jeugdgezondheidszorg
----------------------------	--

Naam verbonden partij		Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid	
Vestigingsplaats	Dordrecht		
Maatschappelijke waarde	Uitvoering van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Segers in AB		
Aantal partners	10		
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 3.845.000		
Financieel resultaat 2022	€ 0		
	Begin 2022	Eind 2022	
Omvang (financieel) belang	10,4%	10,4%	
Eigen vermogen	€ 4.796.000	€ 3.862.000	

Vreemd vermogen	€ 45.275.000	€ 42.762.000
Risico's	De Veiligheidsregio beschrijft in de begroting 2022 een vijftal risico's waarvoor de beschikbare weerstandscapaciteit toereikend is. Deze begroting kent een structurele taakstelling van circa € 1 miljoen per jaar in combinatie met een oplopende schuldquote. Dit levert een risico op hogere gemeentelijke bijdragen op. Tijdens de bestuurlijke retraite in het najaar van 2021 volgt een nadere verkenning van oplossingsrichtingen.	
Risicoprofiel	Hoog	
Pluspakketten	Onder meer: <ul style="list-style-type: none"> • Gevraagd en ongevraagd adviseren over trends en ontwikkeling van invloed op het risicoprofiel van de regio • Participeren en adviseren over veiligheid bij ruimtelijk beleid 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Het adviseren over brandveiligheidsvoorzieningen • Adviseren over aanvragen om een evenementenvergunning • Adviseren, voorlichting geven en sturen op bewustwording, gedragsbeïnvloeding van inwoners, bedrijven en instanties.
Ontwikkelingen 2022	In 2021 stond het beleidsplan 2022-2025 van de VRZHZ centraal. Dit beleidsplan wordt uitgewerkt in concrete jaarplannen. Zo worden In 2022 diverse ontwikkelingen gemonitord, waaronder de ontwikkelingen rondom de rechtspositie van vrijwilligers en de taakdifferentiatie in het kader van de Europese Deeltijdrichtlijn. Ook is er aandacht voor de verdere implementatie van de Omgevingswet. Afhankelijk van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek in 2021, wordt in 2022 gestart

	met de realisatie van de Risk Factory Zuid-Holland Zuid. Hier kunnen realistische en interactieve scenario's beoefend worden, zoals brandgevaar, cyberpesten, verkeersveiligheid en groepsdruk. Dit draagt bij aan de veiligheid en zelfredzaamheid van inwoners.
--	---

Naam verbonden partij		Reinigingsdienst Waardlanden	
Vestigingsplaats	Gorinchem		
Maatschappelijke waarde	Inzamelen van afval		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Bikker in AB		
Aantal partners	4		
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 5.184.000		
Financieel resultaat 2022	€ 0		
	Begin 2022	Eind 2022	
Omvang (financieel) belang	26,4%	26,4%	
Eigen vermogen	€ 993.000	€ 1.106.000	
Vreemd vermogen	€ 17.798.000	€ 17.090.000	
Risico's	Door de sterke stijging van verwerkingskosten van afval en het niet goed scheiden van afval stijgen de totale lasten. Het gemeentelijke uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend dienen te zijn, dit leidt dan tot een noodzakelijke tariefstijging. Het gevolg kan een kostenstijging zijn voor de huishoudens binnen onze gemeente.		
Risicoprofiel	Hoog		

Ontwikkelingen 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering van in juni 2021 vastgestelde afvalbeleidsplan 2021-2025. • Versterken maatschappelijke rol.
---------------------	--

Naam verbonden partij		Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid	
Vestigingsplaats	Dordrecht		
Maatschappelijke waarde	Het behartigen van de belangen op het gebied van milieu.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Slob in AB en DB		
Aantal partners	10		
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 1.739.000		
Financieel resultaat 2022	€ 0		
	Begin 2022	Eind 2022	
Omvang (financieel) belang	6,1%	6,1%	
Eigen vermogen	€ 4.307.000	€ 4.708.000	
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0	
Risico's	Er worden twee grote risico's gesignaleerd. De eerste is dat er bezuinigd gaat worden op wettelijke taken.		

	<p>De tweede is de Wet Kwaliteitsborging bouw. Hierdoor kunnen meer taken naar private ondernemingen gaan.</p> <p>Voor beide risico's geldt dat door het wegvallen van volume en schaalnadelen kunnen ontstaan.</p>
Risicoprofiel	Gemiddeld
Pluspakketten	<ul style="list-style-type: none"> • Integraal toezicht periodiek en thematisch • Klachten en meldingen bouw • Ondersteuning RO (detachering) • Toets ecologie • Beoordelen milieueffect-rapportages • Advisering constructie (bij evenementen) • Voorfase bodemonderzoek en -sanering
Ontwikkelingen 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiding Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor bouwen (Wkb)

	<ul style="list-style-type: none"> • Overgang bodemtaken van provincie naar gemeenten • Vervolg doorontwikkeling Zuid-Hollandse omgevingsdiensten
--	---

Naam verbonden partij		Bureau Openbare Verlichting Lek-Merwede	
Vestigingsplaats	Hardinxveld-Giessendam		
Maatschappelijke waarde	Uitvoering en beheer van de openbare verlichting.		
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Quik in AB en DB		
Aantal partners	6		
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 103.000		
Financieel resultaat 2022	€ 65.000		
	Begin 2022	Eind 2022	
Omvang (financieel) belang	21%	21%	
Eigen vermogen	€ 141.000	€ 14.000	
Vreemd vermogen	€ 312.000	€ 287.000	

Risico's	Schaalvergroting heeft veel efficiëntie en financiële voordelen. Wij hebben echter geen invloed op de deelname van andere gemeenten. Als deelnemers uitstappen of de geleverde diensten laten te wensen over, ontstaat er een risico. De civiele elektrotechnische markt is overspannen door schaarste van grondstoffen en vakkundig personeel. Dit kan gevolgen hebben op de continuïteit, kwaliteit en kosten.
Risicoprofiel	Gemiddeld
Ontwikkelingen 2022	Aan de slag met de doorontwikkeling van de basis, bijvoorbeeld op het gebied van dienstverlening en communicatie.

	een 'houdstermaatschappij', zij voert zelf geen operationele taken uit.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Visser in AB	
Aantal partners	11	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 0	
Financieel resultaat 2022	€ 0	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	10,2%	10,2%
Eigen vermogen	€ 30.000	€ 30.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Risico's	Deze zijn afhankelijk van de ontwikkelingen bij HVC N.V.	
Risicoprofiel	Gemiddeld	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Gevudo
Vestigingsplaats	Dordrecht
Maatschappelijke waarde	Het op milieuvriendelijke wijze verwerken van afval bij HVC. Gevudo heeft het karakter van

Naam verbonden partij	Sportpark Souburgh	
Vestigingsplaats	Alblasserdam	
Maatschappelijke waarde	Het in stand houden en exploiteren van de sportvelden op het sportpark Souburgh, gelegen op de grens van Alblasserdam en Molenlanden.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Visser	
Aantal partners	2	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 95.191	
Financieel resultaat 2022	Niet bekend	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	23%	23%
Eigen vermogen	€ 73.000	€ 73.000
Vreemd vermogen	€ 1.364.000	€ 1.088.000
Risico's	De GR beschikt over voldoende weerstandsvermogen en de risico's die er al zijn, betreffen beheersbare, kleinere risico's. Alle risico's zijn verder afgedekt met verzekeringen of is zijn op te vangen via het weerstandsvermogen.	
Risicoprofiel	Laag	

Ontwikkelingen 2022	-
----------------------------	---

Naam verbonden partij	Regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	
Vestigingsplaats	Gorinchem	
Maatschappelijke waarde	Het vergroten van de regionale bestuurskracht in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden (AV). De afstemming wordt gezocht op basis van maatschappelijke opgaven op bestuurlijk, sociaal en fysiek niveau. De Regionale Maatschappelijke Agenda is hierbij leidend.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Segers en wethouder Bikker in het AB	
Aantal partners	3	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 89.000	
Financieel resultaat 2022	- € 401.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	31,7%	31,7%
Eigen vermogen	€ 260.000	€ 260.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0

Risico's	De activiteiten van de A&V regio beperken zich tot de Regionale Agenda en het "netwerkend samenwerken"
Risicoprofiel	Laag
Ontwikkelingen 2022	Uitvoering geactualiseerde Regionaal Maatschappelijke Agenda (RMA).

Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Risico's	Geen	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Natuur- en Recreatieschap Lingegebied	
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath	
Maatschappelijke waarde	Het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatieve-toeristische infrastructuur.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Slob in AB	
Aantal partners	4	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 0 (bijdrage is afgekocht)	
Financieel resultaat 2022	Niet bekend	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	20%	20%
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend

Vennootschappen en coöperaties

Naam verbonden partij	Stedin N.V.	
Vestigingsplaats	Rotterdam	
Maatschappelijke waarde	Netbeheer van elektriciteit- en gasnetten in het gebied	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Visser in Algemene vergadering van Aandeelhouders en aandeelhouderscommissie	
Aantal partners	44	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	n.v.t.	
Financieel resultaat 2022	€ 42 miljoen	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	1,02% (gewone aandelen)	

	1,94% (cumulatief preferente aandelen)	
Eigen vermogen	€ 2.949 miljoen	€ 2.849 miljoen
Vreemd vermogen	€ 4.019 miljoen	€ 4.073 miljoen
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Door de energietransitie zal er steeds vaker congestie in de netten van Stedin optreden. Dat betekent dat de maximale capaciteit van een energienet wordt bereikt. Stedin heeft een onderzoek naar de mogelijkheden van congestiemanagement uitgevoerd. Uit dit onderzoek is gebleken, dat alleen uitbreiding van de capaciteit een antwoord biedt op congestieproblemen. • De totale investeringen in de energietransitie voor Stedin lopen tot 2030 naar verwachting op tot ruim 7 miljard Euro. De investeringen van Stedin in het energienetwerk zijn nodig om de klimaatdoelstellingen te behalen en de ambities in de Regionale Energiestrategieën te 	

	<p>verwezenlijken. Een groot deel van deze 7 miljard euro zal Stedin extern moeten financieren. Zonder het (verder) versterken van het eigen vermogen wordt externe financiering en daarmee het realiseren van de noodzakelijke investeringen een lastige opgave.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ontwikkeling van het dividend op gewone aandelen Stedin staat onder druk. Dit houdt verband met het feit, dat het resultaat (en daarmee de ruimte voor dividenduitkering) afneemt, doordat investeringen extern gefinancierd moeten worden, waarbij de inkomsten uit de gereguleerde activiteiten niet even snel meegroeien. Hierbij wordt aangekend dat de uitkering van dividend op de door Mollenlanden in 2021 verworven preferente aandelen wel is gegarandeerd.
Risicoprofiel	Gemiddeld
Ontwikkelingen 2022	<ul style="list-style-type: none"> • Na een kapitaalinjectie van 200 miljoen euro in 2021 door de aandeelhouders van Stedin, is Stedin opnieuw het

	<p>gesprek met haar aandeelhouders aangegaan over haar kapitaalbehoefte tot 2030. Dit met het oog op het realiseren van de noodzakelijke investeringen in het kader van de klimaatdoelstellingen en de energietransitie. Naar verwachting zal in de tweede helft van 2022 een verzoek om verdere kapitaalversterking aan de aandeelhouders worden voorgelegd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Daarnaast vinden door de gezamenlijke netbeheerders gesprekken plaats met de rijksoverheid over de financierbaarheid van de energietransitie en wordt de toetreding van nieuwe aandeelhouders in het verzorgingsgebied van Stedin verkend.
--	--

Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Visser in Algemene vergadering van Aandeelhouders	
Aantal partners	21	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	n.v.t.	
Financieel resultaat 2022	€ 4.554.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	3,6%	
Eigen vermogen	€ 112.187.000	€ 116.741.000
Vreemd vermogen	€ 141.241.000	€ 138.451.000
Risico's	-	
Risicoprofiel	Gemiddeld	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	N.V. Oasen
Vestigingsplaats	Gouda
Maatschappelijke waarde	Oasen verzorgt de drinkwatervoorziening en bluswatervoorziening in de gemeente.

Naam verbonden partij	Merwede Lingelijn Beheer BV	
Vestigingsplaats	Gorinchem	
Maatschappelijke waarde	Het openbaar vervoer in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden bevorderen via de spoorlijn Geldermalsen-Dordrecht.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Segers in stuurgroep	
Aantal partners	7	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 35.000	
Financieel resultaat 2022	€ 0	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	€ 0	
Eigen vermogen	€ 200.000	€ 200.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Vestigingsplaats	's-Gravenhage	
Maatschappelijke waarde	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Visser in Algemene vergadering van Aandeelhouders	
Aantal partners	Veel	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	Niet van toepassing	
Financieel resultaat 2022	€ 163 miljoen	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	0,06%	
Eigen vermogen	€ 4.887 miljoen	€ 5.097 miljoen

Vreemd vermogen	€ 144.802 miljoen	€ 155.262 miljoen
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Schelluinen-West (ROM-S) Beheer
Vestigingsplaats	Schelluinen
Maatschappelijke waarde	Deze BV is de beherende vennoot van de ROM-S Commanditaire Vennootschap. Het doel van deze BV is het ontwikkelen van een logistiek centrum Schelluinen-West, het realiseren en exploiteren van een aantal regionale vrachtwagenparkeerplaatsen en het herontwikkelen van vertreklocaties.

Bestuurlijke vertegenwoordiging	Niet van toepassing	
Aantal partners	4	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	Niet van toepassing	
Financieel resultaat 2022	€ -3.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	30%	
Eigen vermogen	€ 44.000	€ 39.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022		

Naam verbonden partij	ROM-S Commanditaire Vennootschap
Vestigingsplaats	Schelluinen
Maatschappelijke waarde	De ontwikkeling van het plangebied logistiek centrum Schelluinen-West.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Niet van toepassing
Aantal partners	4

Financiële bijdrage Molenlanden 2022	Niet van toepassing	
Financieel resultaat 2022	€ -447.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	30%	
Eigen vermogen	€ 8.251.000	€ 7.804.000
Vreemd vermogen	€ 247.000	€ 41.000
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022		

Naam verbonden partij	Gemeente Molenlanden Deelneming B.V.
Vestigingsplaats	Schelluinen
Maatschappelijke waarde	Participatiedeelnemer in de ROM-S Commanditaire Vennootschap.
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Niet van toepassing
Aantal partners	4
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	Niet van toepassing
Financieel resultaat 2022	€ -66.348

	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	100%	
Eigen vermogen	€ 667.253	€ 600.874
Vreemd vermogen	€ 594.000	€ 594.000
Risico's	De ontwikkeling van dit gebied bevindt zich in de afrondende fase. De resterende risico's zijn daarmee beperkt.	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	De eerste voorbereidingen voor het opheffen van deze organisatie zullen in 2022 worden getroffen.	

Verenigingen en stichtingen

Naam verbonden partij	Stichting Inkoopbureau Midden Nederland (IBMN)	
Vestigingsplaats	Vianen	
Maatschappelijke waarde	Ondersteunen bij generalistische en gespecialiseerde inkooptrajecten, met de focus op aanbesteden.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Gemeentesecretaris Anink in AB	
Aantal partners	9	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 35.034	
Financieel resultaat 2022	€ 2.103	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	4,7%	
Eigen vermogen	€ 203.924	€ 206.027
Vreemd vermogen	€ 52.500	€ 52.500
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Vereniging Nederlandse Riviergemeenten	
Vestigingsplaats	Ede	
Maatschappelijke waarde	Platform en ontmoetingsplaats voor bestuurders van riviergemeenten	
Bestuurlijke vertegenwoordiging		
Aantal partners	67	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 1.800	
Financieel resultaat 2022	Niet bekend	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang	Niet bekend	Niet bekend
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	's-Gravenhage	
Maatschappelijke waarde	Verbinden en behartiging belangen alle gemeenten in Nederland en overzeese gebieden.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Niet van toepassing	
Aantal partners	Veel	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 65.983	
Financieel resultaat 2022	€ - 624.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang		
Eigen vermogen	€ 64.627.000	€ 62.379.000
Vreemd vermogen	€ 89.668.000	€ 94.719.000
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Stichting O2A5	
Vestigingsplaats	Arkel	
Maatschappelijke waarde	Stichting voor Openbaar primair onderwijs	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Lanser in Gemeenschappelijk Orgaan	
Aantal partners	6	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	Geen	
Financieel resultaat 2022	€ 134.000	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang		
Eigen vermogen	€ 2.680.000	€ 2.814.000
Vreemd vermogen	€ 4.004.000	€ 3.852.000
Risico's	-	
Risicoprofiel	Gemiddeld	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	SIMAV Molenstichting	
Vestigingsplaats	Streefkerk	
Maatschappelijke waarde	Inzet voor het behoud van de molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Wethouder Quik in Algemeen Bestuur	
Aantal partners	6	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 34.123	
Financieel resultaat 2022	€ 0	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang		
Eigen vermogen	€ 537.479	€ 971.414
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Stichting Dieselgemaal Langerak
Vestigingsplaats	Langerak

Maatschappelijke waarde	Initiatieven en maatregelen nemen om – met eerbiediging van het historisch karakter – het in stand houden van, het juiste beheer voeren over en het onderhoud te bevorderen van het dieselgemaal in Langerak.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging		
Aantal partners	1	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	geen	
Financieel resultaat 2022	Niet bekend	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang		
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

Naam verbonden partij	Vereniging van Zuid-Hollandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	's-Gravenhage	
Maatschappelijke waarde	De vereniging behartigt de belangen van gemeenten in Zuid-Holland. De VZHG is een platform waarbinnen gemeenten elkaar ontmoeten en kennis delen.	
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester Segers in Algemeen Bestuur	
Aantal partners	52	
Financiële bijdrage Molenlanden 2022	€ 2.500,-	
Financieel resultaat 2022	Niet bekend	
	Begin 2022	Eind 2022
Omvang (financieel) belang		
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Risico's	-	
Risicoprofiel	Laag	
Ontwikkelingen 2022	-	

2.7 Paragraaf grondbeleid 2022

Inleiding

In de verplichte paragraaf grondbeleid komt elk jaar aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om bestuurlijke doelen te bereiken (conform Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten).

Visie op het grondbeleid

In december 2020 is door de gemeenteraad van Molenlanden de Nota Grondbeleid vastgesteld. Deze Nota geldt voor de periode 2021-2025. In deze nota staat hoe het college de komende jaren uitvoering wil geven aan de instrumenten voor het Grondbeleid. Eén van de speerpunten hiervan is actieve ondersteuning aan grondeigenaren en andere initiatiefnemers voor uitvoering van ruimtelijke projecten.

De nota biedt de gemeente daarnaast ook ruimte om bij sommige ontwikkelingen het voortouw te nemen als regisseur of zelfs door middel van een actief grondbeleid (als deze ontwikkelingen anders niet van de grond komen). De keuze voor een faciliterende rol of een meer actieve houding bekijken we per geval. Kiezen we voor actief Grondbeleid dan zijn hier in de nota ook 'spelregels' voor afgesproken waaronder:

- Voorwaarden voor aankoop gronden.
- Financiële haalbaarheid van de aankopen.
- Maken van een jaarlijkse Nota Grondprijzen en Parameters.
- Uitgangspunten voor het kostenverhaal zoals aangegeven in de door het college in mei 2021 vastgestelde Nota kostenverhaal.

Meerjarig Investerings Programma Grondexploitaties 2021

Tegelijkertijd met de vaststelling van de Zomernota 2021 is ook het MJIP actualisatie grondexploitaties 2021 vastgesteld. Dit is een dynamische lijst projecten welke 'een concrete fysieke ingreep in de buitenruimte tot gevolg hebben door woningbouw of bouw bedrijfsruimten en waar gemeentelijke grond of financiën bij zijn betrokken'. Om de dynamiek van deze projecten voldoende aandacht te geven staan deze projecten apart in een programma.

Overzicht actieve- en strategische gronden

Voor de 12 actieve grondprojecten anno 2021 zijn de exploitaties vastgesteld. Gedurende 2021 zullen hier projecten af gaan en zullen nieuwe projecten (na college/raadsbesluit) worden toegevoegd. Bij de jaarrekening 2021 geven we hiervan een actueel beeld.

Beleid reserveringen en risico's

De risicoreserve grondexploitaties is op grond van de nota reserves en voorzieningen opgeheven. Voor eventuele voorziene verliezen wordt een voorziening opgenomen. De winsten worden per jaar bepaald en maken onderdeel uit van het jaarrekening resultaat.

Per project uit het MJIP worden gedurende het jaar enkele malen de risico's geïdentificeerd. De uitkomsten zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het resultaat was een daling van de omvang van de risico's van € 2.185.000 tot € 1.265.000. (-42%). De oorzaken is het beëindigen van een aantal risicovolle projecten en een andere weging van de risico's. De risico's zijn nu alleen specifiek per project bepaald. Tot nu was ook een algemeen risicopercentage opgenomen.

De eerste tabel geeft een overzicht van de geplande grondverkoppen over de begrotingsperiode 2022-2025.

In de tweede tabel vindt u een overzicht van de strategische gronden die in bezit zijn van de gemeente en die wellicht op een latere termijn als project in uitvoering worden gebracht.

Grondexploitaties	Totaal nog te verkopen grond vanaf 2022 in m2	Omschrijving	Aantal m2 in 2022	Soort woningen/kavels	m2 in 2023	Soort woningen/kavels	m2 in 2024	Soort woningen/kavels	m2 in 2025	Soort woningen/kavels
Uitbreiding bedrijventerrein 1ste fase Bleskensgraaf	Geen	Alles verkocht anno 2021								
Uitbreiding bedrijventerrein 2de fase Bleskensgraaf	9.929		9.929	bedrijf						
Doetse Vliet III Giesenburg	Geen	Alles verkocht anno 2021								
Herontwikkeling sportzaal Neerpolder Giesenburg	1.450		1.450	12 appartementen en 5 woningen						
Groot-Ammers Zuid-oost	Geen	Alles verkocht anno 2021								
Bedrijventerrein Gelkenes Groot-Ammers	934						934	bedrijf		
Plan Hofstede locatie OBS Hoogblokland		Alles verkocht anno 2021								
Herontwikkeling CBS Hoogblokland	920		920	4 tweekappers						
Woningbouw Langerak Zuid	18.300				3.018	6 vrijstaand	4.700	5 tussenwoningen, 4 hoekwoningen en 10 vrijstaande woningen		
Locatie CBS School met de Bijbel Noordeloos	Geen	Alles verkocht anno 2020								

Vertreklocatie dorps- huis Noordeloos	483		483	Drie appartementen en maatschappelijk plint						
Herontwikkeling Sport- zaal Smidse Berg Noordeloos	1.062		1.062	5 rijwoningen						
Totaal grondexploitatie	33.078	0	13.844	26	3.018	6	5.634	19	0	0

Strategische gronden/Pijplijn projecten	Boekwaarde per 1-1-2021	Aantal m2	Prij s per m2	Opmerkingen:
Gronden woonwagencamp Arkel		950		Plan in ontwikkeling. Besluitvorming verwacht in 4de kwartaal 2021.
Gronden Zuid-west Arkel		17.000		Geen boekwaarde
Gronden Zuid oost Arkel		8.500		Gronden aan de onderweg zijn aangekocht i.v.m. tweede ontsluiting in arkel en zijn pas beschikbaar als huidige bewoner vertrekt.
Gronden Bleskensgraaf West		8.000		Eventuele ontwikkeling met 2 andere eigenaren. Is onderdeel gesprek met provincie.
Gronden voormalige bibliotheek Giesenburg		1.300		Plannen om hier een voorziening met zorgfunctie te realiseren.
Gronden achter Doetse Vliet 111		23.000		Gronden gelegen achter huidig project. Hiertussen zitten de gronden van BPD(Bouwfonds).
Gronden Schoollocatie Giessen Oudekerk		4.500		Plan in ontwikkeling. Raadsbesluit feb. 2020 moet worden aangepast. Daarna openen Grex en vastgoedexploitatie
Gronden Giessen Oudekerk Zuid		4.600		Op de gronden vind watercompensatie plaats van ontwikkeling schoollocatie. Rest beschikbaar.
Gronden Voorstraat-zuid Groot-Ammers	€ 34.000	10.000	€ 3	Gronden zijn gelegen in kern. Wellicht veel weerstand tegen ontwikkeling vanwege de "groenfunctie".
Gronden De Boomgaard Groot-Ammers	€ 240.000	34.000	€ 7	In jaarrekening 2019 een voorziening genomen voor 1,281 mln. Hier lopen diverse initiatieven bij RO. Wanneer besluitvorming?
Vertreklocaties Scholen Groot-Ammers	€ 540.322	9.000	€ 60	Is een initiatief voor de bouw van een brede school. Vertreklocaties kunnen t.z.t. ingezet worden voor ontwikkeling.
Gronden gemeentehuis Hoornaar		15.000		In juni wordt gestart met een projectplan o.b.v. o.a. participatie en woonbehoefte.

Gronden Langerak Zuid(Restgronden)	€ 591.000	55.000	€ 11	In jaarrekening 2019 een voorziening genomen voor 1,18 mln. Gronden bestaan uit contourgronden en natuurgronden. I.v.m. de woonbehoefte wordt in het tweede halfjaar van 2021 de mogelijkheid onderzocht in hoeverre de contourgronden ingezet kunnen worden om(tijdelijk) de woonbehoefte in te vullen.
Gronden Langerak Oost	€ 319.000	35.000	€ 9	Gronden liggen ten noord oosten van Langerak Zuid. Ook bij deze gronden zouden de mogelijkheden onderzocht kunnen worden voor (tijdelijke) woonbehoefte.
Gronden Schoolstraat Nieuwpoort	€ 192.000	1.100	€ 175	Nog ruimte voor een 7tal rijwoningen mits niet concurrerend met langerak Zuid. Gezien het geringe aantal zouden we hier sociale koopwoningen kunnen overwegen van maximaal 2 laags en onder € 250.000 VON.
Gronden Uitkoopregeling hoogspanningskabels NLL	€ -			Vrijkomende gronden komen beschikbaar voor andere bestemming dan Wonen.
Gronden NLL Oost	€ 708.819	45.755	€ 15	Plan in ontwikkeling. Intentie is om plan op eigen gronden te ontwikkelen zonder eigenaar naastgelegen gronden.
Gronden D'ouwe school NLL		1.716		Gronden zijn lastig te ontwikkelen vanwege de ligging, rechten etc.
Gronden Oud-Alblas Zuid	€ 139.000	41.000	€ 3	Plangebied waar ook drie andere eigenaren op zitten. Is ook onderdeel van gesprek met provincie.
Gronden Nolweg 10 Schelluinen	€ 485.000	5.400	€ 90	Gronden niet beschikbaar totdat bewoner de locatie verlaat.
Gronden OBS de tweespan Schelluinen		3.500		Na oplevering MFC Schelluinen zal planvorming gestart worden over de invulling.
Gronden Kooikerspad Streefkerk		26.000		Is al voor een klein gedeelte ontwikkeld. Na bebouwing centrumontwikkeling zal dit projectgebied worden ontwikkeld.
Gronden Trapveld Wijngaarden		7.400		Gaat om gronden naast de begraafplaats niet ver van de kern. Kunnen we hier op korte termijn iets mee?
Totaal strategische gronden/pijplijn projecten	€ 3.249.141	357.721	€ 9	Gemiddeld per m2

3. Financiële begroting

3.1 Geprognoseerde balans

Geprognoseerde balans X € 1 miljoen													
ACTIVA	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	PASSIVA	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025
Immateriële vaste activa	3	0	0	0	0	0	Eigen vermogen	137	122	119	120	120	120
Materiële vaste activa	130	183	200	212	222	229	Voorzieningen	16	21	22	21	21	20
Financiële vaste activa - Kapitaalverstrekkingen	2	15	14	14	14	14	Vaste schuld	36	86	100	113	118	122
Financiële vaste activa – Leningen	9	8	7	6	5	5							
Financiële vast activa - Uitzettingen > 1 jaar	18	10	6	6	3	0							
Totaal Vaste Activa	162	216	227	238	244	248	Totaal Vaste Passiva	190	229	241	254	259	262
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond en hulpstoffen	9	4	5	7	6	5	Vlottende schuld	7	1	1	1	1	1
Uitzetting <1 jaar	29	10	10	10	10	10	Overlopende passiva	13	1	1	1	1	1
Liquide middelen	0	0	0	0	0	0							
Overlopende activa	10	1	1	1	1	1							
Totaal vlottende Activa	48	15	16	18	17	16	Totaal Vlottende Passiva	20	2	2	2	2	2
TOTAAL ACTIVA	210	231	243	256	261	264		210	231	243	256	261	264

Ten opzichte van 2021 is het eigen vermogen, met name de algemene reserve, afgenomen. Desondanks is de financiële positie uitstekend. De externe financiering neemt naar verwachting toe in de komende jaren middels het aantrekken van geldleningen.

3.2 Overzicht van baten en lasten

Programma's 0 t/m 6																		
Bedragen X € 1.000	Rek. 2020	Rek. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2022	Begr. 2022	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P1 Wonen en leven in Molenlanden	23.714	10.627	-13.087	30.810	13.715	-17.095	24.281	9.205	-15.076	20.906	7.331	-13.576	20.106	6.156	-13.950	20.696	6.665	-14.031
P2 Verkeer en vervoer in Molenlanden	5.475	316	-5.160	8.392	271	-8.121	7.048	294	-6.754	7.506	480	-7.026	7.936	485	-7.451	8.357	491	-7.866
P3 Samenleven in Molenlanden	42.027	12.171	-29.855	42.591	8.340	-34.250	42.481	8.760	-33.720	41.361	8.801	-32.560	41.383	8.769	-32.614	41.276	8.762	-32.514
P4 Beter omgaan met ons gebied	9.870	9.734	-136	9.729	9.436	-293	12.796	11.295	-1.501	10.162	10.917	755	10.200	11.040	840	10.250	10.771	521
P5 Werken en recreëren in Molenlanden	1.961	2.252	291	3.205	2.128	-1.076	3.048	2.468	-580	1.415	1.385	-30	938	173	-766	938	173	-765
P6 Dichtbij Molenlanden	3.618	411	-3.207	4.351	960	-3.391	3.727	446	-3.281	3.509	446	-3.063	3.397	446	-2.951	3.386	446	-2.940
Het geraamde totaal van baten en lasten	86.665	35.510	-51.155	99.078	34.852	-64.226	93.381	32.468	-60.913	84.860	29.359	-55.500	83.960	27.069	-56.891	84.904	27.308	-57.597
Algemene dekkingsmiddelen																		
Bedragen X € 1.000	Rek. 2020	Rek. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2022	Begr. 2022	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T05 Treasury	6.741	43.792	37.051	-311	860	1.170	-665	949	1.614	-693	746	1.439	-719	742	1.461	-737	462	1.199
T061 OZB woningen	275	5.122	4.847	288	5.238	4.949	271	5.347	5.076	271	5.427	5.156	271	5.508	5.237	271	5.591	5.320
T062 OZB-niet woningen	223	2.810	2.587	272	2.880	2.608	273	2.933	2.659	273	2.977	2.703	273	3.021	2.748	273	3.067	2.793
T064 Belastingen Overig	104	1.753	1.649	103	1.755	1.652	93	27	-67	93	27	-67	93	27	-67	93	27	-67
T07 Alg uitkering en ov uitkering Gem fonds	8	57.440	57.432	8	60.235	60.227	8	63.837	63.829	8	62.261	62.253	8	62.781	62.773	8	63.879	63.871
T08 Overige baten en lasten	1.010	574	-436	2.220	0	-2.220	1.328	0	-1.328	1.169	0	-1.169	1.870	0	-1.870	2.652	0	-2.652
Totaal	8.361	111.491	103.130	2.581	70.967	68.387	1.309	73.093	71.784	1.122	71.437	70.315	1.796	72.079	70.283	2.561	73.025	70.464
Overhead, vennootschapsbelasting en overige baten en lasten																		
Bedragen X € 1.000	Rek. 2020	Rek. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2022	Begr. 2022	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T04 Overhead	12.976	440	-12.535	14.570	123	-14.446	14.009	150	-13.859	13.364	123	-13.241	13.085	164	-12.921	12.947	164	-12.783

T09 Vennootschapsbelasting (VpB)	384	0	-384	5	0	-5	5	0	-5	8	0	-8	8	0	-8	8	0	-8
Totaal	13.360	440	-12.920	14.575	123	-14.451	14.014	150	-13.864	13.372	123	-13.249	13.094	164	-12.930	12.955	164	-12.791
Bedragen X € 1.000	Rek. 2020	Rek. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2022	Begr. 2022	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Totaal raming	108.387	147.442	39.055	116.233	105.943	-10.291	108.704	105.711	-2.994	99.354	100.920	1.566	98.850	99.312	462	100.420	100.497	77
Mutaties reserves																		
Bedragen X € 1.000	Rek. 2020	Rek. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2022	Begr. 2022	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P1 Wonen en leven in Molenlanden	2.581	5.243	2.662	4.350	8.220	3.880	952	1.547	595	851	698	-152	62	554	493	70	555	485
P2 Verkeer en vervoer in Molenlanden	3.140	1.356	-1.784	2.585	2.429	-156	12.642	10.893	-1.749	2.739	1.065	-1.674	2.836	1.297	-1.539	2.933	1.482	-1.451
P3 Samenleven in Molenlanden	8.032	7.749	-283	10.013	12.718	2.706	48	1.921	1.873	71	1.019	948	95	826	731	119	823	705
P4 Beter omgaan met ons gebied	531	617	86	960	5.902	4.942	0	2.902	2.902	0	384	384	0	240	240	0	240	240
P5 Werken en recreëren in Molenlanden	1.196	205	-991	29	279	250	592	167	-426	969	167	-802	45	42	-4	45	42	-4
P6 Dichtbij Molenlanden	36	66	31	0	43	43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	46.135	9.260	-36.873	20.410	17.572	-2.839	2.516	2.409	-108	55	0	-55	55	0	-55	55	0	-55
Overhead	479	2.295	1.816	23	1.993	1.970	0	324	324	0	8	8	0	8	8	0	8	8
Totaal mutaties reserves	65.852	26.796	-39.055	38.359	49.161	10.801	16.750	20.167	3.417	4.685	3.345	-1.339	3.093	2.972	-121	3.222	3.155	-67
Totaal																		
Bedragen X € 1.000	Rek. 2020	Rek. 2020	Rek. 2020	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2021	Begr. 2022	Begr. 2022	Begr. 2022	2023	2023	2023	2024	2024	2024	2025	2025	2025
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Het geraamde resultaat	174.238	174.238	0	155.104	155.104	0	125.454	125.878	424	104.039	104.265	226	101.943	102.283	340	103.641	103.651	10

Een onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen, T09 Overige baten en lasten, bevat een raming voor onvoorzien van € 40.000 per jaar.

3.3 Verschillen tussen de begroting 2022 en 2021

De verschillen tussen de begroting 2022 en de begroting 2021 na wijziging zijn:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2021 (na wijziging)	Begroting 2022	Vershil
P1 Wonen en leven in Molenlanden	-13.215	-14.481	-1.266
P2 Verkeer en vervoer in Molenlanden	-8.277	-8.503	-226
P3 Samenleven in Molenlanden	-31.545	-31.847	-302
P4 Beter omgaan met ons gebied	4.649	1.401	-3.248
P5 Werken en recreëren in Molenlanden	-826	-1.006	-180
P6 Dichtbij Molenlanden	-3.348	-3.281	67
AD Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien	65.548	71.677	6.129
OV Overhead	-12.476	-13.536	-1.060
VPB Vennootschapsbelasting	0	0	0
Totaal	510	424	-86

De verschillen komen met name door:

Programma 1 Wonen en leven in Molenlanden

- Voor de buitenruimte zijn de beheerplannen geactualiseerd. De gevolgen hiervan voor de exploitatie zijn vanaf 2022 in de begroting opgenomen.
- Voor het team Omgeving is extra budget opgenomen voor inhuur en advieskosten. Enerzijds door de krapte op de arbeidsmarkt, maar ook om maximale flexibiliteit te betrachten bij de komst van de Omgevingswet.
- De geplande boekwinst van de verkoop het bibliotheekgebouw in Giessenburg was oorspronkelijk in 2021 opgenomen, maar wordt in 2022 verwacht.

Programma 2 Verkeer en vervoer in Molenlanden

- Voor verkeer en vervoer wordt ingespeeld op ons veranderde mobiliteitssysteem en is in 2022 budget opgenomen voor een mobiliteitsplan in 2022.

Programma 3 Samenleven in Molenlanden

De kosten voor jeugdhulp via de Service Organisatie Jeugd zijn in 2022 hoger dan in 2021 door lagere opbrengst bezuinigingsplannen.

Programma 4 Beter omgaan met ons gebied

- In het vastgestelde Gemeentelijk RioleringsPlan is aangegeven dat de rioolheffing jaarlijks, trendmatig stijgt met 3%. Middels een egalisatie van de meerkosten met de voorziening Riolerings wordt een 100%-kostendekking gerealiseerd. De verrekening met de voorziening wordt (ook) beïnvloed door de BTW-aspecten in relatie tot de geplande rioolinvesteringen.
- Conform het raadsbesluit van 1 juni 2021 zijn de meerkosten voor afvalinzameling en -verwerking in relatie tot de afvalstoffenheffing geëgaliseerd ten laste van de egalisatievoorziening. Hiervoor is de egalisatievoorziening tot een bedrag van € 2 miljoen gevoed vanuit de algemene reserve. De opbrengst afvalstoffenheffing is alleen verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,5%.

Programma 5 Werken en recreëren in Molenlanden

- Voor de verbetering van de fietsinfrastructuur zijn extra middelen opgenomen vanaf 2022.

Programma 6 Dichtbij Molenlanden

- Geen grote afwijkingen

Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien

- 2021 is het laatste jaar waarin het heffen van precariobelasting is toegestaan. Deze inkomst vervalt in 2022.
- De algemene uitkering is in 2022 veel hoger dan in 2021. Een groot deel van deze hogere inkomst komt door extra geld voor jeugdhulp. Daarnaast is het accres in de septembercirculaire groot door de Rijksuitgaven voor met name klimaat, zorg en loonstijgingen.

Overhead

- Er is extra budget opgenomen voor onvermijdbare personeelskosten door ziekte, ouderschapsverlof en de gevolgen van het generatiepact.

Vennootschapsbelasting

- Geen grote afwijkingen

3.4 Jaarlijks terugkerende arbeidskosten

De jaarlijks terugkerende arbeidskosten in de meerjarenbegroting 2022-2025 zijn:

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Salarissen en sociale lasten	20.876	20.675	20.643	20.652
Flexibel budget salarissen (Kadernota 2022)	482	482	482	482
Overige loonbetalingen	137	137	137	137
Salarissen en sociale lasten stagiaires	15	15	15	15
Vergoedingen woon-werkverkeer	397	397	397	397
Salariskosten voormalig personeel	37	37	37	37
Uitkeringen voormalig personeel	133	133	133	133
	22.078	21.878	21.846	21.854

3.5 Mutaties algemene reserve

Bedragen x € 1.000	Vermeerderingen ten laste van de exploitatie of andere reserves - 2022	Vermindering en ten gunste van de exploitatie - 2022
Begroting 2022: Opbrengst verkoop vastgoed 2022-I	300	0
Begroting 2022: Opbrengst verkoop vastgoed 2022-II	150	0
Begroting 2022: Winstname Melkweg 2e fase 2022	148	0
Begroting 2022: Winstname Gelkenes 2022	399	0
Begroting 2022: Winstname Woningbouw Groot-Ammers ZO 2022	448	0
Raadsbesluit 26 januari 2021: Nota R&V 2021/over van reserve Arhi-middelen	1559	0
Begroting 2022: Winstname plan Hofstede HBL 2022	8	0
Begroting 2022: Venootschapsbelasting 2022	0	5
Begroting 2022: Versterken Welzijnsstructuur (B&W 23/6/20)	0	165
Kadernota 2021: Incidentele uitgaven Omgeving 2022	0	995
Kadernota 2021: Lokale agrarische projecten 2022	0	125
Raadsbesluit 1/6/2021: Nieuw Afval-/Grondstoffenbeleid/implementatiekosten 2022	0	397

Raadsbesluit 1/6/2021: Middelen naar egalisatievoorziening Afval	0	2099
Begroting 2022: Incidenteel budget voor Vitaal Molenlanden	0	625
Begroting 2022: Tegemoetkoming huishoudens in woonlasten 2022	0	850
Begroting 2022: Incidenteel budget voor GR OZHZ 2022	0	45
Begroting 2022: Toevoeging aan reserve wegen o.b.v. nieuwe beheerplan	0	10000
Kadernota 2022: Onderzoek afrit A27	0	200
Totale mutatie	3012	15506

3.6 Grondslagen waarop ramingen zijn gebaseerd

Technische uitgangspunten begroting 2022

Algemene uitgangspunten

Bij opstelling van de (meerjaren)begroting 2022-2025 gaan we uit van de volgende algemene kaders:

1. De laatste jaarschijf (= 2025) van de meerjarenraming sluit zonder incidentele baten en lasten positief, en legt een basis voor duurzaam financieel evenwicht vanaf 2025 (richtlijn provincie).
2. Belastingen en heffingen 2022 worden gebaseerd op de uitgangspunten en besluiten die zijn vastgesteld bij de harmonisatie van het belastingbeleid in 2019. Voor begraven zijn de tarieven inmiddels ook geharmoniseerd en om de kosten te dekken is een taakstelling opgenomen.
De rioolheffing is gebaseerd op het in 2020 vastgestelde Gemeentelijk RioleringsPlan. Vanaf 2022 wordt geen precariobelasting meer in rekening gebracht.
3. Afvalstoffenheffing. Op basis van het raadsbesluit van 1 juni 2021 worden de implementatiekosten die verband houden met het nieuwe afvalbeleidsplan ten laste van de algemene reserve gebracht.
De voorziene meerkosten voor afvalinzameling en -verwerking worden ten laste van de egalisatievoorziening Afval zodanig gecompenseerd dat de stijging van de afvalstoffenheffing beperkt blijft tot de inflatiecorrectie van 1,5%.

Technische uitgangspunten begroting 2022

Binnen de genoemde algemene kaders gelden de volgende technische uitgangspunten voor het opstellen van de begroting en meerjarenraming:

- Realistische raming op basis van gegevens jaarstukken 2020 en begroting 2021.

- Inflatie wordt, conform de notitie “Bezuinigingen, fase 1” alleen en voor zover onvermijdelijk opgenomen voor bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen en uitgaven voor contributies. In de nieuwe beheerplannen nemen we inflatoire effecten mee. Alle andere budgetten worden vooralsnog niet gecompenseerd.
- Geen toevoeging van rente aan reserves.
- Algemene uitkering uit het Gemeentefonds meerjarig opnemen op basis van lopende prijzen en voor inflatie vanaf 2023 op basis van de gegevens van de mei- en septembercirculaire 2021 (vanaf 2023 wordt inflatie verwerkt als stelpost).
- In 2020 is een nieuw subsidiebeleid met bijhorende subsidieverordening en nadere subsidieregels door de raad vastgesteld. Dit geldt als uitgangspunt en kader.
- Ramingen voor Gemeenschappelijke Regelingen worden gebaseerd op de vastgestelde begroting van de betreffende Gemeenschappelijke Regeling.
- Dividenden van verbonden partijen worden gebaseerd op het ontvangen dividend 2021 of het door de vennootschap in het vooruitzicht gesteld in 2022 uit te keren dividend.
- Ramingen sociaal domein worden gebaseerd op verwachte uitgaven; er is geen relatie (meer) met de inkomsten uit het gemeentefonds.
- Voor onvoorziene uitgaven € 40.000 opnemen (€ 1 per inwoner).
- Er wordt rekening gehouden met stijging van loonkosten (werkgeverslasten) en CAO-ontwikkelingen. De loonkosten worden voor de jaren 2022 t/m 2025 geïndexeerd met respectievelijk 2,5%, 2,3%, 2,1% en 2,4%. Dit is de inschatting die door het rijk in de meicirculaire 2021 (en geactualiseerd in de septembercirculaire) van het Gemeentefonds is aangegeven.

Rente

- Het rentepercentage voor berekeningen van heffingen en retributies en doorbelasting aan overige taakvelden wordt berekend via

een rente-omslagpercentage. Dit renteomslagpercentage is, conform de notitie 'Bezuinigingen fase 1' met ingang van 2021 bepaald op 0,5%.

- De rentebaten van de uitzettingen van de voormalige gemeente Giessenlanden worden niet meegenomen in de berekening van het rentepercentage. Deze rentebaten maken deel uit van de algemene middelen.
- Het rentepercentage voor grondexploitaties wordt berekend zoals in het Besluit Begroting en Verantwoording en de Financiële Verordening Molenlanden is aangegeven. Naar de huidige inzichten wordt voor 2022 een rentepercentage van 0,5% verwacht.
- Rentepercentage voor eventueel nieuw aan te trekken langlopende financiering is 0,5%. (=marktrente is in 2021 vergelijkbaar).
- Rentepercentage voor eventueel kortlopende financiering is 0% in 2022, 2023 en 0,5% in 2024 en 2025.
- Rentebaten 2022 in verband met verwachte uitzettingen per ultimo 2021 verantwoord worden we als algemeen dekkingsmiddel.

Opbrengsten

- Indexatie tarieven voor verhuur van ruimten en diensten aan derden, zijn conform de Consumenten Prijs Index (CPI) 2022 zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2021 (1,5% ten opzichte van 2021).
- Opbrengsten gemeentelijke belastingen worden, conform het vastgestelde Belastingbeleid Molenlanden 2019, verhoogd met de voor 2022 verwachte inflatie, zoals aangegeven in de meicirculaire 2021 (1,5%).

Grondexploitaties

- Jaarlijks stellen wij een Nota Grondprijzen en Parameters vast in het begin van het lopende begrotingsjaar. In februari 2021 is de eerste Nota vastgesteld. Deze Nota biedt ook de uitgangspunten voor de actualisatie van de grondexploitaties. Voor 2021 en verder gelden de volgende parameters:

	2020	2021	2022	2023	2024
Kostenstijging	3,0%	1,5%	2,0%	2,0%	1,6%
Opbrengstenstijging	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	1,6%
Rente	1,18%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%

Kostentoe rekening

- Integrale kostentoe rekening gebeurt op basis van capaciteitsinzet aan projecten, investeringen civiele werken, grondexploitaties.
- Ingeleende medewerkers voor projecten, grondexploitaties, investeringen civiele werken worden volledig doorbelast op basis van een organisatiebreed gemiddeld (uur-)tarief.
- Tarieven voor heffingen, retributies, en overige diensten baseren we op integrale kostprijs tarieven.
- Specifiek voor de rioolheffing gaan we uit van de tariefontwikkeling, volgens het vastgestelde GRP 2020 (jaarlijks +3%).
- Specifiek voor de Begraafrechten houden we, zo mogelijk, rekening met de effecten van het in 2020 vastgesteld beleid voor begraafplaatsen en begraven.
- In de tarieven voor heffingen en retributies is btw-compensatie opgenomen.

3.7 Overzicht van baten en lasten per taakveld

Taakveld	2022			2023			2024			2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
T01 Bestuur	2.604		-2.604	2.570		-2.570	2.590		-2.590	2.579		-2.579
T02 Burgerzaken	1.123	446	-677	939	446	-493	807	446	-361	807	446	-361
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	264	502	237	251	52	-199	251	52	-199	251	52	-199
T04 Overhead	14.009	150	-13.859	13.364	123	-13.241	13.085	164	-12.921	12.947	164	-12.783
T05 Treasury	-665	949	1.614	-693	746	1.439	-719	742	1.461	-737	462	1.199
T061 OZB woningen	271	5.347	5.076	271	5.427	5.156	271	5.508	5.237	271	5.591	5.320
T062 OZB-niet woningen	273	2.933	2.659	273	2.977	2.703	273	3.021	2.748	273	3.067	2.793
T064 Belastingen Overig	93	27	-67	93	27	-67	93	27	-67	93	27	-67
T07 Alg uitkering en ov uitkering Gem fonds	8	63.837	63.829	8	62.261	62.253	8	62.781	62.773	8	63.879	63.871
T08 Overige baten en lasten	1.328		-1.328	1.169		-1.169	1.870		-1.870	2.652		-2.652
T09 Vennootschapsbelasting (VpB)	5		-5	8		-8	8		-8	8		-8
T10 Mutaties reserves	16.750	20.167	3.417	4.685	3.345	-1.339	3.093	2.972	-121	3.222	3.155	-67
Totaal	36.064	94.357	58.293	22.939	75.402	52.464	21.631	75.712	54.080	22.374	76.841	54.467
T11 Crisisbeheersing en Brandweer	3.937	69	-3.868	3.937	69	-3.868	3.936	68	-3.868	3.935	67	-3.868
T12 Openbare orde en veiligheid	607	3	-604	607	3	-604	607	3	-604	607	3	-604
Totaal	4.544	72	-4.472	4.543	71	-4.472	4.543	71	-4.472	4.542	70	-4.472
T21 Verkeer en vervoer	6.893	287	-6.606	7.184	284	-6.900	7.614	290	-7.325	8.036	296	-7.741
T22 Parkeren	49	7	-42	149	196	47	149	196	47	149	196	47
T25 Openbaar vervoer	107		-107	173		-173	173		-173	173		-173
Totaal	7.048	294	-6.754	7.506	480	-7.026	7.936	485	-7.451	8.357	491	-7.866
T31 Handel, ambacht en industrie	122		-122	122		-122	122		-122	122		-122
T32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.749	2.296	547	289	1.212	924						
T33 Bedrijfsloket en -regelingen	280	68	-212	280	68	-212	155	68	-87	155	68	-87
T34 Economische promotie	897	105	-793	723	105	-619	661	105	-556	661	105	-556
Totaal	3.048	2.468	-580	1.415	1.385	-30	938	173	-766	938	173	-765
T41 Openbaar basisonderwijs	204		-204	204		-204	204		-204	204		-204
T42 Onderwijshuisvesting	1.283	550	-733	1.342	591	-752	1.323	559	-764	1.306	552	-754
T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.835	750	-2.085	2.838	750	-2.088	2.805	750	-2.055	2.805	750	-2.055
Totaal	4.322	1.300	-3.022	4.384	1.341	-3.044	4.332	1.309	-3.023	4.314	1.302	-3.012
T51 Sportbeleid en activering	651	32	-618	489	2	-487	389	2	-387	389	2	-387

T52 Sportaccomodaties	3.244	1.107	-2.137	3.210	1.094	-2.116	2.914	1.103	-1.810	2.917	1.103	-1.814
T53 Cultuurpresentie,-productie,participatie	145		-145	145		-145	145		-145	145		-145
T54 Musea	116		-116	116		-116	116		-116	116		-116
T55 Cultureel erfgoed	257	225	-32	289	225	-64	289	225	-63	288	225	-63
T56 Media	686		-686	650		-650	642		-642	642		-642
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.529	480	-4.049	4.637	488	-4.149	4.768	497	-4.271	4.895	505	-4.389
T57A Openbaar groen en (openlucht) recreatie	80		-80	80		-80	80		-80	80		-80
Totaal	9.708	1.845	-7.864	9.615	1.809	-7.806	9.343	1.827	-7.515	9.473	1.836	-7.637
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	5.546	798	-4.749	4.869	797	-4.072	4.845	797	-4.048	4.756	797	-3.959
T62 Wijkteams	3.644	6	-3.638	3.537	6	-3.531	3.537	6	-3.531	3.537	6	-3.531
T63 Inkomenvoorzieningen	8.276	5.663	-2.613	8.216	5.663	-2.553	8.216	5.663	-2.553	8.216	5.663	-2.553
T64 Begeleide participatie	1.305		-1.305	1.305		-1.305	1.305		-1.305	1.305		-1.305
T65 Arbeidsparticipatie	1.188	10	-1.178	1.188	10	-1.178	1.188	10	-1.178	1.188	10	-1.178
T66 Maatwerk-voorzieningen (WMO)	1.964	7	-1.957	1.964	7	-1.957	1.964	7	-1.957	1.964	7	-1.957
T671 Maatwerkdienst-verlening 18+	5.167	251	-4.916	5.167	251	-4.916	5.167	251	-4.916	5.167	251	-4.916
T672 Maatwerkdienst-verlening 18-	7.995	725	-7.270	7.766	725	-7.041	7.864	725	-7.139	7.864	725	-7.139
T681 Geëscaleerde zorg 18+	241		-241	189		-189	189		-189	189		-189
T682 Geëscaleerde zorg 18-	848		-848	848		-848	848		-848	848		-848
Totaal	36.174	7.460	-28.714	35.048	7.460	-27.588	35.123	7.460	-27.663	35.033	7.460	-27.574
T71 Volksgezondheid	1.985		-1.985	1.928		-1.928	1.928		-1.928	1.928		-1.928
T72 Riolering	2.847	4.938	2.091	2.962	4.681	1.719	3.118	4.779	1.660	3.184	4.537	1.354
T73 Afval	7.449	6.197	-1.252	5.000	6.196	1.196	4.931	6.196	1.265	4.931	6.196	1.265
T74 Milieubeheer	2.500	160	-2.340	2.200	40	-2.160	2.150	65	-2.085	2.135	38	-2.098
T75 Begraafplaatsen	996	1.039	43	1.025	1.038	13	1.029	1.037	8	1.029	1.036	7
Totaal	15.776	12.333	-3.443	13.115	11.955	-1.160	13.157	12.077	-1.080	13.208	11.807	-1.401
T81 Ruimtelijke Ordening	2.866	283	-2.582	1.404	255	-1.149	1.304	255	-1.049	1.264	255	-1.009
T82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)	2.942	3.294	352	1.634	2.367	733	1.222	1.197	-25	1.725	1.701	-24
T83 Wonen en bouwen	2.961	2.171	-790	2.434	1.739	-695	2.415	1.718	-697	2.412	1.715	-697
Totaal	8.769	5.748	-3.020	5.472	4.360	-1.111	4.941	3.169	-1.771	5.401	3.671	-1.730
	125.454	125.868	424	104.039	104.265	226	101.942	102.283	340	103.641	103.651	10

3.8 Incidentele baten en lasten

Programma	Begroting 2022		Jaarschijf 2023		Jaarschijf 2024		Jaarschijf 2025	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Incidentele baten en lasten:								
1 Wonen en leven in Molenlanden	2.437.818	1.130.966	1.134.831	1.226.436	150.000	0	110.000	0
2 Verkeer en vervoer in Molenlanden	380.026	0	0	0	0	0	0	0
3 Samenleven in Molenlanden	1.299.367	0	321.640	0	82.000	0	0	0
4 Beter omgaan met ons gebied	3.424.717	0	362.315	0	240.000	0	240.000	0
5 Werken en recreëren in Molenlanden	278.200	547.124	216.500	923.553	41.500	0	41.500	0
6. Dichtbij Molenlanden	17.000	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	850.000	900.821	0	0	0	0	0	0
Overhead	779.000	0	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal incidentele baten en lasten	9.466.128	2.578.911	2.035.286	2.149.989	513.500	0	391.500	0
Reservemutaties:								
1 Wonen en leven in Molenlanden	935.998	1.104.850	826.705	259.600	30.000	110.000	30.000	110.000
2 Verkeer en vervoer in Molenlanden	10.000.000	10.230.026	0	0	0	0	0	0
3 Samenleven in Molenlanden	0	1.120.483	0	204.140	0	0	0	0
4 Beter omgaan met ons gebied	0	3.324.717	0	362.315	0	240.000	0	240.000
5 Werken en recreëren in Molenlanden	592.124	166.500	968.553	166.500	45.000	41.500	45.000	41.500
6. Dichtbij Molenlanden	0	0	0	0	0	0	0	0
Algemene dekkingsmiddelen	2.459.358	2.408.537	0	0	0	0	0	0
Overhead	0	316.000	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting	0	5.000	0	5.000	0	5.000	0	5.000
Subtotaal incidentele reservemutaties	13.987.480	18.676.113	1.795.258	997.555	75.000	396.500	75.000	396.500
Totaal incidentele baten en lasten	23.453.608	21.255.024	3.830.544	3.147.544	588.500	396.500	466.500	396.500
Saldo incidentele baten en lasten		-2.198.584		-683.000		-192.000		-70.000

3.9 Stand en verloop van reserves en voorzieningen

	Saldo aan	Saldo aan	Saldo aan	Saldo aan	Saldo aan	Bestemming/doel
	het begin van	het begin van	het begin van	het begin van	het begin van	
	het jaar	het jaar	het jaar	het jaar	het jaar	
	2021	2022	2023	2024	2025	
ALGEMENE RESERVES						
Algemene reserve	61.137.912	44.257.043	31.763.115	32.991.458	32.986.458	Nieuwe ontwikkelingen/investeringen/incidentele lasten.
Risicoreserve grondexploitaties	2.528.474	0	0	0	0	
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES						
Kapitaallasten	39.610.279	52.876.687	51.666.684	50.476.120	49.321.731	Dekking van afschrijvingslasten van investeringen.
Afwikkeling vorige jaren	5.543.805	474.646	114.140	0	0	Afwikkeling overgehevelde middelen
Klankbordgroepen/dorpsberaden	288.742	288.742	288.742	288.742	288.742	Initiatieven klankbordgroepen/dorpsberaden.
Wegen	11.234.539	14.313.046	26.350.344	28.083.139	29.680.417	Dekking kapitaallasten van wegeninvesteringen.
Leefbaarheid Kinderdijk	60.675	60.675	60.675	60.675	60.675	Uitgaven voor leefbaarheid Kinderdijk.
Ontwikkeling recreatie, toerisme en platteland	37.461	37.461	40.961	44.461	47.961	Beleid recreatie/toerisme/platteland.
Slingelandse plassen	870.880	790.880	710.880	630.880	550.880	Dekking onderhoud Slingelandse plassen.
Toekomstvisie begraafplaatsen	240.000	240.000	240.000	240.000	240.000	Dekking van kosten opstellen toekomstvisie
Sociaal Begeleidingsplan	250.000	207.819	207.819	207.819	207.819	Dekking kosten sociale begeleiding.
Duurzaamheid Gebouwen	0	3.500.000	3.500.000	3.500.000	3.500.000	Dekking verduuramen gemeentelijke gebouwen.
Duurzaamheidsprojecten	328.126	1.048.126	808.126	568.126	328.126	Dekking duurzaamheidsprojecten.
Invoering Omgevingwet	0	903	903	903	903	
Noodfonds Corona	2.885.824	2.825.824	2.825.824	2.825.824	2.825.824	
Arhi-uitkering i.v.m. herindeling	388.895	973.716	0	0	0	Dekking fusiekosten/in 2022 over naar algemene reserve
Stadsherstel en monumenten	28.585	0	0	0	0	In 2021 over naar algemene reserve.
Jaarlijkse uitgaven leefbaarheid	1.143.960	0	0	0	0	In 2021 over naar algemene reserve.
Bestemmingsplannen 2018	152.983	0	0	0	0	In 2021 over naar reserve Invoering Omgevingswet.
Nieuwe Initiatieven	82.956	0	0	0	0	In 2021 over naar algemene reserve.
Onderhoud Gebouwen	3.635.204	0	0	0	0	In 2021 over naar voorziening "Onderhoud Gebouwen"
Onderhoud Openbare Ruimte	929.575	0	0	0	0	In 2021 over naar voorziening "Onderhoud Openbare Ruimte"
Opbrengst verkoop brandweerkazernes	1.285.184	0	0	0	0	In 2021 over naar kapitaallastenreserve

Financiering starterslening SvN	10.418	0	0	0	0	In 2021 over naar algemene reserve.
Collegeprogramma	164.111	0	0	0	0	In 2021 over naar algemene reserve.
RESERVES DEELFONDS SOCIAAL DOMEIN						
Sociaal Domein	888.310	100.000	0	0	0	Opvangen incidentele tekorten WMO-budgetten.
Totaal reserves	133.726.896	121.995.568	118.578.213	119.918.147	120.039.536	
VOORZIENINGEN						
Wachtgelden wethouders	276.741	276.741	276.741	276.741	276.741	Verplichtingen m.b.t. wachtgelden wethouders.
Pensioenvoorziening wethouders	1.811.583	2.369.716	2.593.416	2.817.116	3.040.816	Verplichtingen m.b.t. pensioenen huidige wethouders.
Wachtgeldvoorziening personeel	188.096	188.096	188.096	188.096	188.096	Verplichtingen m.b.t. voormalig personeel
Rioleringen	12.531.012	12.876.508	12.311.380	11.871.852	11.668.137	Voorziening o.b.v. GRP.
BTW vraagstukken	302.800	302.800	302.800	302.800	302.800	Voorziening voor BTW-nadelen.
Afvalstoffen	20.278	20.278	1.470.759	903.917	420.046	Egalisatie afvalstoffenheffing.
Omgevingsplannen	0	0	0	0	0	
ONDERHOUDSVOORZIENINGEN						
Afkoop onderhoud graven	659.245	657.295	611.588	566.585	522.531	Voorziening voor onderhoud graven.
Onderhoud Gebouwen	0	3.345.879	3.295.168	3.251.927	3.188.273	
Onderhoud Openbare Ruimte	0	1.110.240	1.141.867	1.173.494	1.205.121	
Totaal voorzieningen	15.789.755	21.147.553	22.191.815	21.352.528	20.812.561	
ALGEHEEL TOTAAL	149.516.651	143.143.121	140.770.028	141.270.676	140.852.098	

3.10 Investerings

Jaar	Omschrijving van de investering	Investering 2022	Investering 2023	Investering 2024	Investering 2025	Afschrijving in jaren
Programma 1: Wonen en leven in Molenlanden						
	Sport:					
2022	-Sportakkoord velden 2022	77.250				15
2023	-Sportakkoord velden 2023		79.181			15
2024	-Sportakkoord velden 2024			81.161		15
2025	-Sportakkoord velden 2025				83.190	15
	Sportvelden:					
2023	Renovatie voetbalveld 1 Groot-Ammers 2023		84.700			15
	Openbaar Groen/algemeen					
2022	-Vervanging openbaar groen 2022	159.000				25
2022	-Bomenproject 2022	113.300				25
2022	-Vervanging openbaar groen 2022	103.000				25
2023	-Vervanging openbaar groen 2023		37.000			25
2023	-Bomenproject 2023		116.133			25
2023	-Vervanging openbaar groen 2023 (nieuw BP)		105.575			25
2024	-Vervanging openbaar groen 2024 (nieuw BP)			108.214		25
2025	-Vervanging openbaar groen 2025 (nieuw BP)				110.920	25
	Openbaar Groen/klimaat/wateroverlast:					
2022	-Vergroening i.v.m. klimaat/wateroverlast 2022	24.849				25
2023	-Vergroening i.v.m. klimaat/wateroverlast 2023		25.470			25

2024	-Vergroening i.v.m. klimaat/wateroverlast 2024			26.107		25
2025	-Vergroening i.v.m. klimaat/wateroverlast 2025				26.759	25
	Openbaar Groen/biodiversiteit/natuurontwikkeling:					
2022	-Biodiversiteit/natuurontwikkeling 2022	30.900				25
2023	-Biodiversiteit/natuurontwikkeling 2023		31.673			25
2024	-Biodiversiteit/natuurontwikkeling 2024			32.464		25
2025	-Biodiversiteit/natuurontwikkeling 2025				33.276	25
	Speelvoorzieningen:					
2022	-Speelvoorzieningen/vervangingen 2022	260.000				15
2023	-Speelvoorzieningen/vervangingen 2023		266.500			15
2024	-Speelvoorzieningen/vervangingen 2024			273.163		15
2025	-Speelvoorzieningen/vervangingen 2025				279.992	15
	Watergangen:					
2022	-Baggerwerkzaamheden 2022	329.166				1
2023	-Baggerwerkzaamheden 2023		337.395			1
2024	-Baggerwerkzaamheden 2024			345.830		1
2025	-Baggerwerkzaamheden 2025				354.476	1
	Waterkeringen/beschoeiingen:					
2022	-Duikers/water Vuilendam Noord en Zuid 2022	51.500				20
2022	-Duikers/beschoeiingen 2022	285.310				20
2023	-Duikers/beschoeiingen 2023		345.230			20
2024	-Duikers/beschoeiingen 2024			353.861		20
2025	-Duikers/beschoeiingen 2025				362.708	20
	Begraafplaatsen:					
2022	Investeringen materiaal begraafplaatsen 2022	7.700				1
2022	-Urnenmuur/strooiveld Molenlanden 2022	120.000				25
2022	-Herdenkingsmonumenten Molenlanden 2022	200.000				50

2022	-Actief ruimen Molenlanden 2022 (uitgiftetermijn 50 jaar)	50.000			50
2022	-Herinrichtingsmaatregelen Molenlanden 2022	25.000			25
2022	-Inventarisatie historische graven Molenlanden 2022	5.000			1
2023	-Actief ruimen Molenlanden 2023 (uitgiftetermijn 50 jaar)		50.000		50
2023	-Herinrichtingsmaatregelen Molenlanden 2023		25.000		25
2024	-Actief ruimen Molenlanden 2024 (uitgiftetermijn 50 jaar)			50.000	50
Programma 2: Verkeer en Vervoer in Molenlanden:					
	Wegenbeheer 2022:				
2022	-Herinrichting Molenstraat Kinderdijk 2022	1.450.000			30
2022	-Hoogaarslaan/Schoenerstraat Nieuw-Lekkerland 2022	1.758.210			30
2022	-Postkade Goudriaan 2022	536.630			30
2022	-Vuilendam Noord en Zuid Brandwijk 2022	3.625.600			30
2022	-Emmastraat Groot-Ammers 2022	247.200			30
2022	-Middengebied Nieuw-Lekkerland 2022	3.123.990			30
2022	-Botersloot Noordeloos 2022	1.170.080			30
2022	-Entreezone Arkel 2022	309.000			30
2022	-Vlietskade Arkel 2022	412.000			30
2022	-Zetting verminderen/vervroegd vervangen 2022	1.339.000			30
2022	-Toegankelijkheid openbare ruimte 2022	51.500			30
2022	-Diverse wegen/asfalt Molenlanden 2022	103.000			30
2022	-Degeneratie glasvezel Molenlanden 2022	30.900			30
	Wegenbeheer 2023:				
2023	-Beatrixstraat Groot-Ammers 2023		269.216		30
2023	-Pinksterbloemstraat Hoogblokland 2023		1.829.615		30
2023	-Gijbelandsedijk I en II 2023		1.813.779		30
2023	-Bleskensgraaf Noord-Oost 2023		1.353.472		30
2023	-Dorpsstraat Streefkerk 2023		1.043.081		30

2023	-Herinrichting Molenstraat Kinderdijk 2023		1.500.000			30
2023	-Ambachtsweg Groot-Ammers 2023		1.548.785			30
2023	-Voorstraat/Gelkenes Groot-Ammers 2023		1.388.311			30
2023	-Diverse wegen/asfalt Molenwaard 2023		105.575			30
2023	-Degeneratie glasvezel Molenwaard 2023		31.673			30
2023	-Zetting verminderen/vervroegd vervangen 2023		1.372.475			30
2023	-Toegankelijkheid openbare ruimte 2023		52.788			30
	Wegenbeheer 2024:					
2024	-Dorpsweg Hoogblokland 2024			541.072		30
2024	-Middelweg Nieuw-Lekkerland 2024			884.111		30
2024	-Dorpsweg Noord Hoornaar 2024			1.142.744		30
2024	-Ontwikkeling Noordeloos Oost 2024			1.263.944		30
2024	-Bazuinstraat Arkel 2024			766.158		30
2024	-Hennepstraat/Nieuwpoortseweg Nieuwpoort 2024			779.144		30
2024	-Wouter van Langherakelaan Langerak 2024			1.259.161		30
2024	-Menno van Coehoornsingel Langerak 2024			751.008		30
2024	-Burg.Dekkingstraat/Zwanenvliet Streefkerk 2024			714.215		30
2024	-Burg. Visserswerf Ottoland 2024			603.836		30
2024	-Diverse wegen/asfalt Molenwaard 2024			108.214		30
2024	-Degeneratie glasvezel Molenwaard 2024			32.464		30
2024	-Zetting verminderen/vervroegd vervangen 2024			1.406.787		30
2024	-Toegankelijkheid openbare ruimte 2024			54.107		30
	Wegenbeheer 2025:					
2025	-Giessenburg Midden 2025				1.176.858	30
2025	-Vissersland Hoornaar 2025				490.265	30
2025	-Wetering Giessenburg 2025				1.844.595	30
2025	-Meeuwenlaan Groot-Ammers 2025				1.488.543	30
2025	-Oude Wetering Streefkerk 2025				1.031.554	30
2025	-Gravenmeijerstr/Kloeveln/Oudkerksew GOK 2025				1.537.348	30
2025	-Diverse wegen/asfalt Molenwaard 2025				110.920	30

2025	-Degeneratie glasvezel Molenwaard 2025				33.276	30
2025	-Zetting verminderen/vervroegd vervangen 2025				1.441.957	30
2025	-Toegankelijkheid openbare ruimte 2025				55.460	30
	Civiele kunstwerken/vervangingen 2022:					
2022	-Vervanging brug Triangelstraat Arkel 2022	21.000				20
2022	-Brug Coehoornsingel Langerak 2022	50.000				20
2022	-Brug Veersedijk Nieuwpoort 2022	25.000				20
2022	-Brug Hoogstraat Nieuwpoort 2022	25.000				20
2022	-Brug Kasteel-/Langherakelaan Langerak 2022	25.000				20
2022	-Brug Kasteel-/Boetzelaerlaan Langerak 2022	25.000				20
2022	-Brug Kasteel-/Langherakelaan Langerak 2022	25.000				20
2022	-Brug Meeuwenlaan/Molenlaan Groot-Ammers 2022	40.000				20
2022	-Brug Meeuwenlaan/Molenlaan Groot-Ammers 2022	40.000				20
	Civiele kunstwerken/vervangingen 2023:					
2023	-Vervanging brug Middenweg Hoornaar 2023		50.225			20
2023	Brug Boomgaard Oud-Alblas 2023		41.000			20
2023	Brug Tiendweg/Weidepad Streefkerk 2023		51.250			20
2023	-Brug Tiendweg/Kooipad Streefkerk 2023		33.313			20
2023	-Brug Ooievaar Wielepark Nieuw-Lekkerland 2023		25.625			20
2023	-Brug Wielewaalpark Nieuw-Lekkerland 2023		15.375			20
2023	-Brug Ooievaar Wielepark Streefkerk 2023		25.625			20
2023	-Brug Beneden Tiendweg Streefkerk 2023		51.250			20
2023	-Brug Planetenlaan/Baardmannetje Nieuw-Lekkerland 2023		25.625			20
2023	-Brug Planetenlaan/Baardmannetje Nieuw-Lekkerland 2023		25.625			20
2023	-Brug Planetenlaan/Baardmannetje Nieuw-Lekkerland 2023		25.625			20
2023	-Duiker Beneden Tiendweg/Randweg Streefkerk 2023		25.625			20
2023	-Brug Beemdweg oost/Kastanjelaan Oud-Alblas 2023		25.625			20
2023	-Brug Beemdweg oost/Weideveld Oud-Alblas 2023		237.544			60
	Civiele kunstwerken/vervangingen 2024:					

2024	-Brug Dorpslaan/Bakwetering Nieuw-Lekkerland 2024			270.536		60
2024	-Brug Molenlaan Groot-Ammers 2024			270.536		60
2024	-Brug Julianastraat Groot-Ammers 2024			26.266		20
2024	-Brug Koolmeestraat Bleskensgraaf 2024			392.818		60
2024	-Brug Molenhoek Molenaarsgraaf 2024			270.536		60
2024	-Brug Graveland Molenaarsgraaf 2024			270.536		60
2024	-Duiker Kerkweg Brandwijk 2024			392.818		60
2024	-Duiker Hoogstraat Nieuwpoort 2024			216.429		60
	Civiele kunstwerken/vervangingen 2025:					
2025	-Brug Meerkoet/Tiendweg Nieuw-Lekkerland 2025				26.922	20
2025	-Brug Roerdomp/Vliet Nieuw-Lekkerland 2025				26.922	20
2025	-Brug Tiendweg wandelpad Nieuw-Lekkerland 2025				26.922	20
2025	-Brug Middelweg/Tiendweg Nieuw-Lekkerland 2025				138.650	60
2025	-Brug Julianastraat/Valkenlaan Groot-Ammers 2025				277.299	60
2025	-Brug Wilgenlaan Oud-Alblas 2025				277.299	60
2025	-Brug Kerkstraat Bleskensgraaf 2025				554.599	60
2025	-Brug Tielmansstraat Molenaarsgraaf 2025				138.650	60
2025	-Brug B even 146 Ottoland 2025				277.299	60
2025	-Brug B even 144 Ottoland 2025				277.299	60
	Openbare verlichting:					
2022	-Vervanging lichtmasten 2022	135.000				40
2022	-Vervanging armaturen 2022	135.000				20
2023	-Vervanging lichtmasten 2023		138.375			40
2023	-Vervanging armaturen 2023		138.375			20
2024	-Vervanging lichtmasten 2024			141.835		40
2024	-Vervanging armaturen 2024			141.835		20
2025	-Vervanging lichtmasten 2025				145.380	40
2025	-Vervanging armaturen 2025				145.380	20
	Gladheidsbestrijding:					

2022	Vervanging zoutstrooier 2022	30.000				10
2024	Vervanging 2 zoutstrooiers 2024			50.000		10
	Verkeersvoorzieningen:					
2022	Verkeersvoorzieningen/vervangingabri's 2022	16.000				10
2023	Verkeersvoorzieningen/vervangingabri's 2023		16.400			10
2024	Verkeersvoorzieningen/vervangingabri's 2024			16.810		10
2025	Verkeersvoorzieningen/vervangingabri's 2025				17.230	10
	Parkeren:					
2022	-Grasbetontegels i.v.m. klimaat/wateroverlast 2022	15.785				30
2023	-Grasbetontegels i.v.m. klimaat/wateroverlast 2023		16.179			30
2024	-Grasbetontegels i.v.m. klimaat/wateroverlast 2024			16.584		30
2025	-Grasbetontegels i.v.m. klimaat/wateroverlast 2025				16.998	30
Programma 3: Samenleven in Molenlanden:						
Geen nieuwe investeringen voorzien.						
Programma 4: Beter omgaan met ons gebied:						
	Rioleringen:					
2022	-Rioolgemalen Molenlanden 2022	142.140				50
2022	-Drukriolering Molenlanden 2022	519.120				50
2022	-Bergbezinkvoorzieningen Molenlanden 2022	185.400				50
2022	-Hoogaarslaan/Schoenerstraat Nieuw-Lekkerland 2022	978.500				50
2022	-Middengebied Nieuw-Lekkerland 2022	1.603.710				50
2022	-Vuilendam Ottoland 2022	51.500				50
2022	-Sporthal Neerpolder Giessenburg 2022	154.500				50
2022	-Vakantiepark Molenwaard Ottoland 2022	257.500				50

2023	-Boter-/Pinkster-Korenbloem e.o. Hoogblokland 2023		950.175			50
2023	-Drukriolering Molenlanden 2023		532.098			50
2023	-Bleskensgraaf Noord-Oost 2023		422.300			50
2023	-Ambachtsweg Groot-Ammers 2023		105.575			50
2024	-Middelweg Nieuw-Lekkerland 2024			54.107		50
2024	-Vuurkruidstraat Nieuwpoort 2024			54.107		50
2024	-Wouter van Langherakelaan Langerak 2024			219.675		50
2024	-Menno van Coehoorsingel Langerak 2024			54.107		50
2024	-Zwanenvliet Streefkerk 2024			412.297		50
2024	-Burg. Visserswerf Ottoland 2024			54.107		50
2024	-Rioolgemalen Molenlanden 2024			129.857		50
2024	-Drukriolering Molenlanden 2024			545.400		50
2024	-Vacuumriolering Molenlanden 2024			93.064		50
2025	-Vacuumriolering Molenlanden 2025				38.822	50
Programma 5: Werken en recreëren in Molenlanden:						
Geen nieuwe investeringen voorzien.						
Programma 6: Dichtbij Molenlanden:						
Geen nieuwe investeringen voorzien.						
Algemene Dekkingsmiddelen:						
Geen nieuwe investeringen voorzien.						
Overhead:						

	Huisvesting:				
2022	Programmakosten Huisvesting Molenlanden 2022	177.536			25
	Vervoermiddelen en machines buitendienst:				
2022	-vervanging Ford 2022 (GSL)	42.500			10
2022	-vervanging Volkswagen Caddy 2022 (GSL)	18.000			10
2022	-vervanging Giertank 2022 (GSL)	12.000			10
2022	-vervanging Citroën Berlingo 2022 (MLW)	17.000			10
2022	-vervanging Citroën Jumper 2022 (MLW)	30.000			10
2022	-vervanging New Holland trekker 2022 (MLW)	40.000			10
2022	-vervanging Volkswagen Crafter 2022 (MLW)	30.000			10
2022	-vervanging New Holland trekker 2022 (MLW)	30.000			10
2023	-vervanging snippermachine 2023 (MLW)		25.000		10
2023	-vervanging Renault Master 2023 (MLW)		30.000		10
2023	-vervanging Renault Transporter 2023 (MLW)		37.000		10
2023	-vervanging Citroën Berlingo 2023 (MLW)		20.000		10
2023	-vervanging Hogedrukspuit 2023 (MLW)		16.000		10
2024	-vervanging Volkswagen Iveco 2024 (GSL)			42.000	10
2024	-vervanging verkeersbordenwagen 2024 (GSL)			13.500	10
2024	-vervanging Nissan 2024 (MLW)			29.000	10
2024	-vervanging Snipperkar 2024 (MLW)			10.000	10
2024	-vervanging Onkruidkoker 2024 (MLW)			32.000	10
2025	-Vervanging Schmitter 2025 (MLW)			30.000	10
2025	-Vervanging Schmitz Minikipper 2025 (MLW)			35.000	10
2025	-Vervanging Snipperkar 2025 (GSL)			26.000	10
	Laptops/tablets/smartphones:				
2022	-ICT Laptops/Tablets 2022	43.200			3
2022	-ICT Smartphones 2022	76.050			2

2023	-ICT Laptops/Tablets 2023		298.350			3
2023	-ICT Smartphones 2023		144.300			2
2024	-ICT Laptops/Tablets 2024			27.000		3
2024	-ICT Smartphones 2024			76.050		2
2025	-ICT Laptops/Tablets 2025				143.176	3
2025	-ICT Smartphones 2025				76.050	2
	Andere overheid:					
2022	-Pilotproject Dataplatform 2022	249.000				1
2022	-Vervanging software/doorontwikkeling 2022	25.000				5
Vennootschapsbelasting:						
Geen nieuwe investeringen voorzien.						
	Totaal investeringen	21.289.526	17.362.086	15.901.574	13.157.994	

3.11 Emu-saldo

In de begrotingen van gemeenten moet aanvullende informatie worden opgenomen over de ontwikkeling van het EMU-saldo.

Berekening EMU saldo (x € 1.000)		teken	2021	2022	2023	2024	2025
1	Exploitatiesaldo voor toevoeging c.q. onttrekking uit reserves		-182	3.408	-727	0	-67
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-/-	19.331	17.229	14.288	9.518	6.450
3	Mutatie voorzieningen	+	5.388	1.044	839	0	0
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-/-	-6.392	1.157	1.503	-1.047	-983
5	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-/-	0	0	0	0	0
	Berekend EMU-saldo		-7.733	-13.934	-15.679	-8.471	-5.534

De begroting van de gemeente is opgesteld conform het stelsel van baten en lasten.

Het EMU saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven van de gemeente, berekend op transactiebasis en conform de Europese regelgeving.

De EU-lidstaten mogen een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel.

Investerings tellen niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de jaarlijkse kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een bepaald jaar tellen wel volledig mee in het EMU-saldo. Het EMU-saldo voor 2022 komt uit op € -13.934.000, wat betekent dat in EMU-termen de uitgaven € -13.934.000 groter zijn dan de inkomsten. Het tekort wordt vooral veroorzaakt doordat het bedrag aan investeren in activa meer is dan het bedrag aan kapitaallasten van investeringen in het verleden.

Het aandeel in het EMU-tekort betreft een inspanningsverplichting, er staat momenteel geen sanctie op een eventuele overschrijding van het toegestane EMU-tekort.

4. Bijlagen

4.1 Overzicht Programma's met taakvelden

Programma 1 Wonen en leven in Molenlanden

T03 Beheer overige gebouwen en gronden
T11 Crisisbeheersing en Brandweer
T12 Openbare orde en veiligheid
T51 Sportbeleid en activering
T52 Sportaccommodaties
T53 Cultuurpresentie,-productie, participatie
T54 Musea
T55 Cultureel erfgoed
T56 Media
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (gedeeltelijk)
T75 Begraafplaatsen
T81 Ruimtelijke Ordening
T82 Grondexploitatie (niet bedrijventerrein)
T83 Wonen en bouwen

Programma 2 Verkeer en vervoer in Molenlanden

T21 Verkeer en vervoer
T22 Parkeren
T25 Openbaar vervoer

Programma 3 Samenleven in Molenlanden

T41 Openbaar basisonderwijs
T42 Onderwijshuisvesting
T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
T61 Samenkracht en burgerparticipatie
T62 Wijkteams
T63 Inkomensvoorzieningen

T64 Begeleide participatie
T65 Arbeidsparticipatie
T66 Maatwerk-voorzieningen (WMO)
T67 Maatwerkdienst-verlening 18+
T672 Maatwerkdienst-verlening 18-
T681 Geëscaleerde zorg 18+
T682 Geëscaleerde zorg 18-
T71 Volksgezondheid

Programma 4 Beter omgaan met ons gebied

T72 Riolering
T73 Afval
T74 Milieubeheer

Programma 5 Werken en recreëren in Molenlanden

T31 Handel, ambacht en industrie
T32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur
T33 Bedrijfsloket en -regelingen
T34 Economische promotie
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (gedeeltelijk)

Programma 6 Dichtbij Molenlanden

T01 Bestuur
T02 Burgerzaken

Overige

T04 Overhead
T05 Treasury
T061 OZB woningen
T062 OZB-niet woningen
T064 Belastingen Overig
T07 Alg uitkering en ov uitkering Gem fonds
T08 Overige baten en lasten
T09 Vennootschapsbelasting (VpB)
T010 Mutaties reserves

4.2 Uitgangspunten aanwending Algemene Reserve

In de meerjarenraming zijn onttrekkingen van - en toevoegingen aan de Algemene Reserve opgenomen. Het gaat daarbij om de volgende bedragen:

Verloop algemene reserve:	
Stand algemene reserve per 1.1.2022	44.257.043,44
Toevoegingen 2022	3.011.658,62
Uitname 2022	15.505.586,77
Stand algemene reserve per 1.1.2023	31.763.115,29
Toevoegingen 2023	1.720.258,00
Uitname 2023	491.915,00
Stand algemene reserve per 1.1.2024	32.991.458,29
Toevoegingen 2024	0,00
Uitname 2024	5.000,00
Stand algemene reserve per 1.1.2025	32.986.458,29
Toevoegingen 2025	0,00
Uitname 2025	5.000,00
Stand algemene reserve per 1.1.2026	32.981.458,29

In de nota 'Reserves en voorzieningen' en in de 'Raadsinformatiebrief belastingdruk inwoners en hoogte algemene reserve' zijn kaders beschreven voor de aanwending van de algemene reserve in drie niveaus. Per niveau typeren we de mate van aanwendbaarheid met de kleuren: rood, oranje, groen.

De Algemene Reserve kan worden aangewend om de belastingdruk op de inwoners te verminderen en/of kan dienen als incidenteel dekkingsmiddel voor realiseren van nieuw beleid.

Uitgaande van de in deze Begroting genoemde stand van de Algemene Reserve per eind 2025 van € 33 miljoen is de ondergrens € 19,5 miljoen. Deze is gebaseerd op 3x de omvang van de risico's ad. € 4,5 miljoen zoals geïnventariseerd in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicomanagement' in deze begroting en het bestemd vermogen. Het deel dat deze grens overstijgt is in principe aanwendbaar voor dekking van incidenteel nieuw beleid.

Hierdoor ontstaat, na verwerking van de in deze begroting mutaties, de volgende verdeling van de Algemene Reserve:

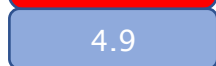
14,6

4,5

9,0

4,9

 > 18,4 mln.: 14,6mln. Dit bedrag kan worden ingezet als incidenteel dekkingmiddel voor het realiseren van nieuwe bestuurlijke prioriteiten zoals vermeld in de kadernota/programmabegroting.

 >13,9 < 18,4 mln.: Dit deel van de algemene reserve kan worden ingezet als buffer voor risico's met meerjarige nadelige effecten.

 4,9 < 13,9 mln.: Dit gedeelte van de algemene reserve is direct gerelateerd aan de omvang van de geïnventariseerde risico's.

 0 < 4,9 mln.: Bestemd vermogen van de voormalige gemeente Giessenlanden voor de afrit A27.

